

გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სახელმძღვანელო

სამუშაო ვერსია, 2022

შინაარსი

I. შესავალი	5
1. სახელმძღვანელოს მიზანი და ამოცანები.....	5
II. ზოგადი ინფორმაცია გზშ-ის შესახებ	5
1. რა არის გზშ.....	5
2. გზშ-ის საერთაშორისო სამართლებრივი ჩარჩო	5
3. კავშირი გარემოზე ზემოქმედების შეფასებასა და სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას შორის.....	7
III. განმარტებები და ძირითადი ტერმინები	8
IV. მთავარი მოქმედი პირები და მათი როლები	11
V. გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობები და და მისგან გათავისუფლება	14
1. გზშ-ის ჩატარების საჭიროება.....	14
2. გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისაგან გათავისუფლება	14
VI. ზოგადი ვალდებულებები და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების როლი	18
VII. სკრინინგი	19
1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები	19
2. სკრინინგის პროცედურა.....	20
3. სკრინინგის განცხადება.....	24
4. სკრინინგის კრიტერიუმები.....	25
5. სკრინინგის გადაწყვეტილება	27
6. სხვა ასპექტები.....	28
VIII.სკოპინგი	31
1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები	31
2. სკოპინგის პროცედურა.....	32
3. სკოპინგის განცხადება და სკოპინგის ანგარიში.....	35
4. სკოპინგის დასკვნა.....	38
IX. გზშ-ის ანგარიში	41
1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები	41
2. გზშ-ის ანგარიშის მომზადება.....	44
3. გზშ-ის ანგარიშის ხარისხი	45
4. გზშ-ის ანგარიში უკვე არსებულ საქმიანობაში ცვლილებების შეტანისთვის	46
X. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება	47
1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები	47
2. პროცედურული ნაბიჯები	47
3. განცხადება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად	51
4. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შინაარსი	53
5. საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესაძლებლობა	55
6. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემა.....	56
7. გადაწყვეტილების გამოქვეყნება	57
XI. საზოგადოების მონაწილეობა	57
1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები	57
2. საზოგადოების ინფორმირება და შესაბამისი დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა	59
3. შენიშვნების წარდგენა და საჯარო განხილვა	61
4. შენიშვნების გათვალისწინება გადაწყვეტილების მიღების დროს.....	64
XII. ტრანსსასაზღვრო პროცედურა	65
XIII.საექსპერტო კომისია	69
1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები	69

2. რეკომენდაციები.....	69
XIV. გასაჩივრების შესაძლებლობა.....	72
XV. მონიტორინგი და შესაბამისობა.....	74
1. საქმიანობის შემდგომი ანალიზი.....	74
2. კონტროლი.....	77
3. პასუხისმგებლობა და სანქციები.....	78
დანართები.....	80
დანართი I - დეტალები ესპოს კონვენციის შესახებ.....	80
დანართი II - დეტალები გზშ-ის დირექტივის შესახებ.....	85
დანართი III - სკრინინგის ზოგადი კრიტერიუმები.....	90
დანართი IV - სკრინინგის კრიტერიუმები ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შემთხვევაში.....	92
დანართი V - სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარმოსადგენი ინფორმაციის შაბლონი.....	95
დანართი VI - სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარსადგენი ინფორმაციის შაბლონი - სამთო- მოპოვებითი საქმიანობის მაგალითი.....	97
დანართი VII - სკრინინგის გადაწყვეტილების შაბლონი.....	99
დანართი VIII - სკოპინგის განცხადებასთან ერთად წარსადგენი ინფორმაციის შაბლონი - გზების მშენებლობის მაგალითი.....	100
დანართი IX - სკოპინგის დასკვნის შაბლონი - გზების მშენებლობის მაგალითი.....	104
დანართი X - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დასაბუთება.....	107

I. შესავალი

1. სახელმძღვანელოს მიზანი და ამოცანები

საქართველოში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზშ) პრაქტიკაში განხორციელების სახელმძღვანელოს მიზანია საქართველოში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურის განხორციელების ხელშეწყობა საქართველოს კანონის “გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის” შესაბამისად. სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია გზშ-ის პროცესში მონაწილე ძირითადი მოქმედი პირების, კერძოდ, სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, საქმიანობის განმხორციელებლების, გზშ-ის კონსულტანტებისა და საზოგადოების როლი და პასუხისმგებლობა. სახელმძღვანელო გასაგები ენით განმარტავს კოდექსის შესაბამისი დებულებების შინაარსს საქართველოს ადმინისტრაციული და სამართლებრივი ჩარჩოს კონტექსტში. სახელმძღვანელოში ასევე წარმოდგენილია იმ მიდგომებისა თუ მეთოდების კონკრეტული მაგალითები, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს გზშ-ის განხორციელების პროცესში. დანართებში მოცემულია გზშ-ის ცალკეულ ეტაპებზე გამოსაყენებელი პრაქტიკული საშუალებები (მაგ., კრიტერიუმები ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების დასადგენად, სკრინინგის გადაწყვეტილების, სკოპინგის დასკვნისა და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შაბლონები).

II. ზოგადი ინფორმაცია გზშ-ის შესახებ

1. რა არის გზშ

გარემოზე ზემოქმედების შეფასება (გზშ) გარემოსდაცვითი შეფასების ერთ-ერთი ფორმაა. იგი წარმოადგენს პრევენციული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის საერთაშორისო დონეზე აღიარებულ ინსტრუმენტს, რომლის მიზანია დაგეგმილი საქმიანობების შესწავლა, ანალიზი და შეფასება გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით გამართლებული და მდგრადი განვითარების უზრუნველსაყოფად.

გზშ არის პროცედურული ინსტრუმენტი, რომელიც გამოიყენება ისეთი საქმიანობის განხორციელების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, რომელმაც, შესაძლოა, გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გამოიწვიოს. მისი მთავარი დანიშნულებაა, შეაფასოს დაგეგმილი საქმიანობის მოსალოდნელი ზემოქმედება გარემოზე ურთიერთდამოკიდებული სოციალურ-ეკონომიკური, კულტურული და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი ზემოქმედებების გათვალისწინებით. ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად, გზშ ტარდება ფორმალიზებული პროცედურით, რომელიც მოიცავს საზოგადოების მონაწილეობას და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტაციის მომზადებას კონკრეტული მოთხოვნების შესაბამისად.

2. გზშ-ის საერთაშორისო სამართლებრივი ჩარჩო

გარემოსდაცვითი შეფასება, როგორც ის დღეს არის, სათავეს იღებს აშშ-დან, სადაც 1969 წელს დამტკიცებული „აშშ-ს ეროვნული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის აქტით“ (NEPA) განისაზღვრა მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც, ყველა ის ფართომასშტაბიანი ფედერალური საქმიანობა, რომელსაც შეუძლია გარემოზე მნიშვნელოვანი ზიანის მიყენება, გარემოსდაცვით შეფასებას ექვემდებარება. აშშ-ში მოქმედი სქემა მოიცავს საქმიანობების ფართო სპექტრს, მათ შორის კონკრეტულ პროექტებსა და სტრატეგიულ დოკუმენტებს (გეგმებს, პროგრამებს, სტრატეგიებს, და ა.შ.) და ადგენს პროცედურებსა და მოთხოვნებს შეფასებას დაქვემდებარებული საქმიანობების სკრინინგის, შეფასების ფარგლების დადგენის, შეფასების ანგარიშის შინაარსის, საზოგადოების მონაწილეობის და ა.შ. მიმართ.

გარემოსდაცვითი შეფასების აღნიშნული კონცეფცია აღიარებულ იქნა პრევენციული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის უაღრესად მნიშვნელოვან საშუალებად, რომელიც ფართოდ გავრცელდა მსოფლიოს მასშტაბით. ევროპაში ეს კონცეფცია თავიდან მხოლოდ ნაწილობრივ იქნა შემოღებული. 1985 წლის 27 ივნისს ევროკავშირმა მიიღო ევროპის საბჭოს დირექტივა 85/337/EEC გარკვეული საჯარო და კერძო პროექტების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ (ე.წ. გზმ-ის დირექტივა), რომელმაც დაადგინა გარემოსდაცვითი შეფასების გარკვეული სტანდარტები ევროპის მასშტაბით. „აშშ-ს ეროვნული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის აქტისგან“ განსხვავებით, გზმ-ის დირექტივის მიხედვით, გარემოსდაცვითი შეფასება ეხებოდა მხოლოდ ინდივიდუალურ პროექტებს. აქედან გამომდინარე, ისეთი სტრატეგიული ხასიათის დოკუმენტები, როგორცაა გეგმები, პროგრამები, სტრატეგიები და საკანონმდებლო ინიციატივები, ევროპაში შეფასებას არ ექვემდებარებოდა. სწორედ ეს იყო მიზეზი იმისა, რომ 1991 წელს ესპაში ხელმოწერილი „ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ ევროპისათვის გაეროს ეკონომიკური კომისიის (UNECE) კონვენცია, ძირითადად მხოლოდ ინდივიდუალურ პროექტებს ეხებოდა. ოთხმოცდაათიანი წლების ბოლოს ცხადი გახდა, რომ გარემოსდაცვითი შეფასების ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად აუცილებელი იყო სტრატეგიული გადაწყვეტილებების შეფასებაც, როგორც ეს აშშ-ში ხდებოდა. ამიტომ, 2001 წლის 27 ივნისს ევროპარლამენტმა და ევროსაბჭომ მიიღეს დირექტივა 2001/42/EC „გარკვეული გეგმებისა და პროგრამების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ (სგმ-ს დირექტივა), რამაც გზა გაუხსნა ფართო მოლაპარაკებებს, რომლებიც, თავის მხრივ, დასრულდა 2003 წელს კიევში ესპოს კონვენციის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ოქმის (სგმ-ს ოქმი) მიღებით.

ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი ინსტრუმენტი საზოგადოების მონაწილეობას მოითხოვს. საზოგადოების მონაწილეობის წესებს დაწვრილებით ადგენს „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში, მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ (ორჰუსის კონვენცია) ევროპისათვის გაეროს ეკონომიკური კომისიის (UNECE) კონვენცია (ხელმოწერილია ორჰუსში 1998 წელს).

ესპოს კონვენცია

კონვენცია „ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ მიღებულ იქნა 1991 წელს ფინეთის ქალაქ ესპოში (შემდგომში - ესპოს კონვენცია). იგი 1997 წელს ამოქმედდა. კონვენციაში ცვლილებები და შესწორებები ორჯერ იქნა შეტანილი. პირველი შესწორებით, რომელიც ძალაში 2014 წელს შევიდა, კონვენციასთან მიერთების უფლება მიეცათ გაეროს იმ წევრ ქვეყნებს, რომლებიც არ არიან გაეროს ეკონომიკური კომისიის ევროპისათვის (UNECE) წევრები. მეორე შესწორება 2004 წელს იქნა მიღებული. მისი ძალაში შესვლის შემდეგ ცვლილებები შევა I დანართში (საქმიანობების ჩამონათვალი), ასევე, ამ ცვლილებებით, შესაბამის შემთხვევებში, ზემოქმედების ქვეშ მყოფ მხარეებს მიეცემათ სკოპინგში მონაწილეობის შესაძლებლობა, განისაზღვრება მოთხოვნები შესრულების მიმართ და განხორციელდება სხვა მცირე შესწორებები კონვენციის თავდაპირველ ტექსტში.

კონვენციის თანახმად, გზმ-ის ჩატარება სავალდებულოა, ჩვეულებრივ, ერთი მხარის მიერ დაგეგმილი გარკვეული ტიპის ისეთი საქმიანობებისათვის, რომლებმაც შეიძლება გამოიწვიონ მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მეორე მხარის იურისდიქციის ქვეშ მყოფი ტერიტორიის გარემოზე. კონვენცია ავალდებულებს სახელმწიფოებს, გარემოზე მოსალოდნელი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ აცნობონ შესაბამის სახელმწიფოებს და საზოგადოებას და ჩაატარონ მათთან კონსულტაციები. კონვენციის

თანახმად, დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების დროს უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს საზოგადოებისა და ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოებისგან მიღებული შენიშვნებისა და შეფასების შედეგების გათვალისწინება. დამატებითი დეტალები ესპოს კონვენციის შესახებ წარმოდგენილია I დანართში.

გზმ-ის დირექტივა

გზმ-ის დირექტივა ადგენს იმ კერძო და საჯარო პროექტების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ძირითად წესებს, რომლებმაც შეიძლება გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გამოიწვიონ. დირექტივა მიღებულ იქნა 1985 წელს. მის თავდაპირველ ტექსტში სამჯერ შევიდა ცვლილებები და შესწორებები, რომელთა კონსოლიდაცია მოხდა 2011 წლის 13 დეკემბრის 2011/92/EU დირექტივაში. 2014 წელს 2011/92/EU დირექტივაში 2014/52/EU დირექტივით კიდევ ერთხელ შევიდა ცვლილებები და შესწორებები. ინფორმაცია გზმ-ის დირექტივის განხილვის შესახებ და დირექტივის ტექსტის არაოფიციალური კონსოლიდირებული ვერსია ხელმისაწვდომია ევროპის კომისიის ელექტრონულ გვერდზე¹. დამატებითი დეტალები გზმ-ის დირექტივის შესახებ წარმოდგენილია II დანართში.

3. კავშირი გარემოზე ზემოქმედების შეფასებასა და სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას შორის

სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება (სგშ) და გზმ გარემოსდაცვითი შეფასების ფორმებია - ორივე წარმოადგენს პრევენციული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის პროცედურულ ინსტრუმენტს და შესაბამისად, აქვთ მსგავსი მიზნები და რიგი ერთნაირი თვისებებისა, განსაკუთრებით პროცედურულ ნაწილში. თუმცა, მათ შორის არის მნიშვნელოვანი განსხვავებაც, რომელიც ძირითადად მდგომარეობს შეფასებას დაქვემდებარებული საქმიანობების სახეობებსა და შეფასების მასშტაბებს შორის.

ესპოს კონვენციისა და გზმ-ის შესახებ ევროკავშირის დირექტივის თანახმად, გზმ ტარდება კონკრეტული საქმიანობებისათვის, ანუ საქმიანობის განმახორციელებლების (კერძო თუ საჯარო) მიერ დაგეგმილი ისეთი კონკრეტული საქმიანობებისათვის, რომელთა განხორციელებაზე თანხმობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს კომპეტენტური ადმინისტრაციული ორგანო. აქედან გამომდინარე, გზმ-ს ექვემდებარება საქმიანობის განმახორციელებლების მიერ დაგეგმილი საქმიანობები, მიუხედავად იმისა, საქმიანობის განმახორციელებელი წარმოადგენს ინდივიდუალურ პირს, კერძო კომპანიას თუ ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელებაზე პასუხისმგებელ ადმინისტრაციულ ორგანოს.

სგშ-ს ოქმისა და სგშ-ს შესახებ ევროკავშირის დირექტივის თანახმად, სგშ ეხება ისეთ სტრატეგიულ დოკუმენტებს, როგორცაა გეგმები ან პროგრამები, რომლებსაც ამზადებენ ადმინისტრაციული ორგანოები, რომლებიც, გზმ-ის სქემაში მოქცეული საქმიანობის განმახორციელებლებისაგან განსხვავებით, არ საჭიროებენ სხვა ადმინისტრაციული ორგანოების გადაწყვეტილებას სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელების თაობაზე. სგშ-ს ოქმითა და სგშ-ს შესახებ ევროკავშირის დირექტივით განსაზღვრული სგშ-ს სქემა არ მოიცავს კერძო პირებისა ან კომპანიების მიერ მომზადებულ სტრატეგიულ დოკუმენტებს.

გზმ აფასებს დაგეგმილი საქმიანობის ფიზიკურ ზემოქმედებას გარემოზე, მაშინ, როდესაც, სგშ, უფრო დიდი მასშტაბებისა და მის ხელთ არსებული მონაცემების ნაკლები სიზუსტის

¹ <https://ec.europa.eu/environment/eia/review.htm> and <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>

გათვალისწინებით, ყურადღებას ამახვილებს იმ ზემოქმედებაზე, რომელსაც სტრატეგიულ დოკუმენტი მოახდენს შესაბამისი გარემოსდაცვითი მიზნების მიღწევაზე.

გზმ-სა და სგმ-ს შორის არსებული აღნიშნული განსხვავებები განაპირობებს მცირე განსხვავებას მათი პროცედურებისა და მოსამზადებელი დოკუმენტაციის (ანგარიშები) მიმართ წაყენებულ მოთხოვნებს შორის. განსხვავებულია გზმ-ისა და სგმ-ის კომპეტენტური ადმინისტრაციული ორგანოების როლიც.

კიდევ ერთი განსხვავება გზმ-სა და სგმ-ს შორის მდგომარეობს იმაში, რომ გზმ საკმაოდ დამკვიდრებული კონცეფციაა და ბევრ ქვეყანას უკვე აქვს გზმ-სთან დაკავშირებული მეტ-ნაკლებად სრულყოფილი კანონმდებლობა და შესაბამისი პრაქტიკული გამოცდილება, მაშინ, როდესაც სგმ შედარებით ახალი ცნებაა და ბევრ ქვეყანაში სგმ-ს გამოცდილება ან მწირია ან საერთოდ არ არსებობს.

III. განმარტებები და ძირითადი ტერმინები

1. არატექნიკური რეზიუმე – გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მოკლე აღწერა, რომელიც შესრულებულია არატექნიკურ ენაზე და მოიცავს ინფორმაციას საქმიანობის განხორციელების, საქმიანობის განხორციელების ადგილის, გარემოზე ან ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების და გზმ-ის ანგარიშით გათვალისწინებული ნებისმიერი სხვა საკითხის შესახებ.
2. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება – ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, რომელიც გზმ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობების განხორციელების სავალდებულო წინაპირობას წარმოადგენს.²
3. გარემოზე ზემოქმედება – საქმიანობის განხორციელების შედეგად ნებისმიერი ზემოქმედება გარემოზე, რომელიც შესაძლოა მოიცავდეს ზემოქმედებას: ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, ბიომრავალფეროვნებასა და მის კომპონენტებზე, წყალზე, ჰაერზე, ნიადაგზე, მიწაზე, კლიმატზე³, ლანდშაფტზე, დაცულ ტერიტორიებზე, კულტურულ მემკვიდრეობასა და სოციალურ-ეკონომიკურ ფაქტორებზე.
4. გარემოზე ზემოქმედების შეფასება (გზმ) – შესაბამის კვლევებზე დაფუძნებით, გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების გამოვლენის და შესწავლის პროცედურა იმ საქმიანობისათვის, რომელმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე⁴. გზმ მოიცავს სკოპინგს, გზმ-ის ანგარიშის მომზადებას, საზოგადოების მონაწილეობას, კომპეტენტურ ადმინისტრაციულ ორგანოებთან

² თუ საქმიანობის განხორციელებისთვის საჭიროა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ნებისმიერი ლიცენზია ან/და ნებართვა, რომელიც დამოკიდებულია გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებაზე და/ან ლიცენზიის/ნებართვის ნებისმიერი სტადიის დასრულება, აღნიშნული ლიცენზია/ნებართვა შეიძლება ძალაში შევიდეს ან/და ასეთი ლიცენზიის/ნებართვის შესაბამისი სტადია შეიძლება დასრულდეს მხოლოდ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ, გარდა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევისა.

³ გზმ-ის დირექტივის მიხედვით, მიზანშეწონილია შეფასდეს საქმიანობების ზეგავლენა კლიმატზე (მაგალითად, სათბურის აირების ემისიები), ასევე საქმიანობების მოწყვლადობა კლიმატის ცვლილების მიმართ.

⁴ ესენია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I დანართში შეტანილი საქმიანობები, ასევე II დანართში შეტანილი საქმიანობები, რომლებიც გზმ-ს დაქვემდებარება სკრინინგის გადაწყვეტილების საფუძველზე.

კონსულტაციებს და მიღებული შედეგების შეფასების საფუძველზე, ექსპერტიზის დასკვნის მომზადებას, რომელიც მხედველობაში მიიღება ისეთი გადაწყვეტილებების მიღებისას, როგორცაა: გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება, გადაწყვეტილება საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ, გადაწყვეტილება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების ცვლილების შესახებ, ან გადაწყვეტილება მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების უფლების მინიჭების შესახებ.

5. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში – საქმიანობის განმახორციელებლის ან/და საქმიანობის განმახორციელებლის კონსულტანტის მიერ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცესში მომზადებული დოკუმენტი, რომელიც „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ გათვალისწინებულ ინფორმაციას შეიცავს.⁵
6. დაინტერესებული საზოგადოება – საზოგადოება, რომელსაც შესაძლოა ჰქონდეს ინტერესი კონკრეტული საქმიანობის განხორციელებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიმართ, ან რომელზეც ზემოქმედებას ახდენს ან შესაძლოა ზემოქმედება მოახდინოს აღნიშნულმა გადაწყვეტილებამ. დაინტერესებულ საზოგადოებას წარმოადგენს ასევე საქართველოს კანონმდებლობით⁶ დადგენილი წესით რეგისტრირებული არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირები (არასამთავრობო ორგანიზაციები), რომლის საქმიანობის მიზნებიც ქვეყანაში გარემოს დაცვის ხელშეწყობას უკავშირდება.
7. ექსპერტიზა – ექსპერტიზის დასკვნის მომზადების მიზნით „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესის თანახმად შექმნილი საექსპერტო კომისიის მიერ ჩატარებულ სამეცნიერო-კვლევით ღონისძიებათა ერთობლიობა.
8. კონსულტანტი – პირი, რომელსაც აქვს გარემოზე ზემოქმედების ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვალიფიკაცია, ასევე სამეცნიერო, ტექნიკური და მეთოდური შესაძლებლობები.
9. მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება – გარემოს ეროვნული სააგენტოს უფროსის ბრძანება, რომელიც პირს მიმდინარე საქმიანობის⁷ გაგრძელების უფლებას ანიჭებს.
10. მინისტრი – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი.

⁵ დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ თავი IX.

⁶ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2021 წლის 31 დეკემბრის #797 ბრძანება „მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიულ პირთა რეგისტრაციის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“.

⁷ ეს არის საქმიანობები, რომლებიც ექვემდებარება ეკოლოგიური ექსპერტიზას ამჟამად ძალადაკარგული „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად (გარდა იმ საქმიანობებისა, რომლებიც უკავშირდება ნარჩენების მართვის კოდექსით განსაზღვრული არსებული ნაგავსაყრელების ფუნქციონირებას და ასევე, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ ამოქმედებამდე აშენებული ელექტროგადამცემი ხაზებისა და ქვესადგურების, საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების, რკინიგზისა და მათზე განთავსებული ხიდების, გზაგამტარი გვირაბების და მათი საინჟინრო დაცვის ნაგებობების, მეტროპოლიტენის, მაგისტრალური გაზსადენების, სარეკრეაციო, სამელიორაციო ან თევზსაშენი დანიშნულების წყალსატევების ფუნქციონირებას), რომელთა განხორციელება დაიწყო 2018 წლის 1 იანვრამდე და რომლებზეც არ არის გაცემული გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა ან მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება.

11. სააგენტო – გარემოს ეროვნული სააგენტო, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საჯარო სამართლის იურიდიული პირი.
12. საზოგადოება – ერთი ან ერთზე მეტი ფიზიკური ან იურიდიული პირი, ასევე სხვა ორგანიზაციული წარმონაქმნი, რომელიც არ არის იურიდიული პირი, მაგ. როგორცაა არარეგისტრირებული კავშირი (გაერთიანება)⁸. ორპუსის კონვენციის თანახმად, საზოგადოება ასევე გულისხმობს ასოციაციებს, ორგანიზაციებს ან ფიზიკური თუ იურიდიული პირების ჯგუფებს.
13. სამინისტრო – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო.
14. დღე – საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სამუშაო დღე⁹.
15. საქმიანობა – სამშენებლო, საწარმოო და სამონტაჟო სამუშაოების, ან „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ განსაზღვრული სხვა საქმიანობის შესრულება, მათ შორის მინერალური რესურსების მოპოვება/გადაამუშავება, რომელმაც შეიძლება ბუნებრივ გარემოზე ზემოქმედება მოახდინოს. საქმიანობა შეიძლება იყოს საჯარო ან კერძო – დამოკიდებულია საქმიანობის განმახორციელებელზე (იხ. ქვემოთ).
16. საქმიანობის განმახორციელებელი – ნებისმიერი პირი, ადმინისტრაციული ორგანო, ასევე საქართველოს კანონმდებლობით¹⁰ გათვალისწინებული სხვა ორგანიზაციული წარმონაქმნი (რომელიც არ არის იურიდიული პირი), რომელსაც სურს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I ან/და II დანართით გათვალისწინებული საქმიანობის განხორციელება, ან მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელება. საქმიანობის განმახორციელებელი საჯარო პირი შეიძლება იყოს, მაგალითად, სახელმწიფო საქვეუწყებო ორგანიზაცია, სახელმწიფო შპს და სხვა, ხოლო საქმიანობის განმახორციელებელი კერძო პირი შეიძლება იყოს საქართველოში რეგისტრირებული კერძო შპს¹¹, სს¹², ინდემწარმე და ა.შ., აგრეთვე უცხოური ინდუსტრიული კომპანიის ფილიალი საქართველოში.
17. სკოპინგი – პროცედურა, რომელიც განსაზღვრავს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისათვის მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალს და აღნიშნული ინფორმაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში ასახვის საშუალებებს.
18. სკოპინგის ანგარიში – საქმიანობის განმახორციელებლის ან/და კონსულტანტის მიერ მომზადებული წინასწარი დოკუმენტი, რომლის საფუძველზეც სააგენტო გასცემს სკოპინგის დასკვნას.
19. სკრინინგი – პროცედურა, რომელიც განსაზღვრავს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარების საჭიროებას. სკრინინგი ეხება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართით გათვალისწინებულ საქმიანობებს და 5.12 მუხლის შესაბამისად, უკვე არსებული საქმიანობების მოდიფიკაციებსაც.

⁸ როგორც დადგენილია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით, 1999წ., მუხლი 39

⁹ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონი (2015 წ.) საჯარო მოხელეებისთვის 5-დღიან სამუშაო კვირას განსაზღვრავს (მუხლი 60). საქართველოში უქმე დღეები განისაზღვრება საქართველოს ორგანული კანონის - „საქართველოს შრომის კოდექსის“ (2010) 30-ე მუხლით.

¹⁰ მაგ. 1999 წ. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით განსაზღვრული არარეგისტრირებული კავშირი (გაერთიანება) ან ერთობლივი საინვესტიციო ფონდი.

¹¹ შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება

¹² სააქციო საზოგადოება

20. ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება – ნებისმიერი ზემოქმედება საქართველოს ან ნებისმიერი სხვა უცხო სახელმწიფოს გარემოზე, რომელიც გამოწვეულია საქმიანობის მთლიანად ან ნაწილობრივ საქართველოს ან ნებისმიერი სხვა უცხო სახელმწიფოს ტერიტორიაზე განხორციელების შედეგად. ესპოს კონვენციის თანახმად, „ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება“ ნიშნავს ნებისმიერ, არა მხოლოდ გლობალური ხასიათის ზემოქმედებას, ერთი მხარის იურისდიქციის ქვეშ მყოფ ტერიტორიაზე, რომელიც გამოწვეულია იმ შემთავაზებული აქტივობით, რომლის ფიზიკური წარმოშობის წყარო მთლიანად ან ნაწილობრივ მდებარეობს მეორე მხარის იურისდიქციის ფარგლებში.
21. ფორსმაჟორული სიტუაცია – ცალკეულ ტერიტორიაზე სტიქიური მოვლენა (მიწისძვრა, მეწყერი, წყალდიდობა ან სხვა მსგავსი მოვლენები), აგრეთვე ისეთი კრიზისული ვითარება, რომელიც გამოწვეულია კატასტროფით, მასშტაბური სამრეწველო ავარიით ან/და ხანძრით და რომლის შედეგია მოსახლეობის ყოფა-ცხოვრების ნორმალური პირობების დარღვევა.

IV. მთავარი მოქმედი პირები და მათი როლები

- **გარემოს ეროვნული სააგენტო** (შემდგომში ‘სააგენტო’) მთავარ როლს თამაშობს გზმ-სთან დაკავშირებული პროცედურების ადმინისტრირებასა და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემაში. სააგენტო განსაზღვრავს გზმ-ის განხორციელების საჭიროებას II დანართში მითითებული საქმიანობებისთვის, სკრინინგის პროცედურის საფუძველზე, გასცემს სკოპინგის დასკვნებს, ქმნის საექსპერტო კომისიას გზმ-ის ანგარიშების ექსპერტიზის ჩასატარებლად და გასცემს გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებებს, აგრეთვე გადაწყვეტილებებს საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის თაობაზე და გადაწყვეტილებებს მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ. სააგენტო ამზადებს და სამინისტროს წარუდგენს წინადადებებს საქმიანობის გზმ-ისგან გათავისუფლების, ასევე ტრანსსასაზღვრო გზმ-ის პროცედურის დაწყების თაობაზე, ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების ქვეშ მყოფ სახელმწიფოსთან ინფორმაციის გაცვლის ფორმებისა და შემდგომი კონსულტაციების შესახებ და ტრანსსასაზღვრო გზმ-ის პროცედურის განხორციელების ვადებთან დაკავშირებით. სააგენტო აორგანიზებს პროცედურებს ტრანსსასაზღვრო გზმ-ის განხორციელებისთვის. სააგენტო უზრუნველყოფს გზმ-ის პროცესში დაინტერესებული საზოგადოების/საზოგადოების მონაწილეობის შესაძლებლობას, კონკრეტულად კი სკრინინგის გადაწყვეტილების, სკოპინგის დასკვნის და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის პროცესში, უზრუნველყოფს წვდომას შესაბამის ინფორმაციაზე, მათ შორის ტრანსსასაზღვრო გზმ-სთან დაკავშირებულ ინფორმაციაზე და ორგანიზებას უწევს საჯარო განხილვებს სკოპინგის და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის სტადიებზე.
- **საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო** (შემდგომში ‘სამინისტრო’) ახორციელებს სახელმწიფო პოლიტიკას გარემოსდაცვითი შეფასების სფეროში. სამინისტრო საქართველოს მთავრობას წარუდგენს წინადადებებს გზმ-ისგან გათავისუფლების, აგრეთვე ტრანსსასაზღვრო გზმ-ის პროცედურის დაწყების, ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების ქვეშ მყოფ სახელმწიფოსთან ინფორმაციის გაცვლის ფორმებისა და შემდგომი

კონსულტაციების და ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის განხორციელების ვადების თაობაზე.

- **საქართველოს მთავრობა**, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე, იღებს გადაწყვეტილებას ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის დაწყების შესახებ, აგრეთვე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების ქვეშ მყოფ სახელმწიფოსთან ინფორმაციის გაცვლისა და შემდგომი კონსულტაციების ფორმების და ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის განხორციელების ვადების შესახებ. საქართველოს მთავრობა ასევე იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე და გადაწყვეტილებას გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შეცვლის შესახებ.
- **საექსპერტო კომისია** იქმნება სააგენტოს მიერ თითოეულ კონკრეტულ შემთხვევაში, გზშ-ის ანგარიშების ექსპერტიზის განხორციელების მიზნით. ექსპერტიზის საფუძველზე საექსპერტო კომისია გასცემს ექსპერტიზის დასკვნას, რომელიც წარმოადგენს რეკომენდაციას სააგენტოსთვის გადაწყვეტილების მიღების, მათ შორის გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის პროცესში.
- **სხვა ადმინისტრაციული ორგანოები** - კომპეტენტური ორგანოები, როგორცაა დარგობრივი სამინისტროები, სააგენტოები, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები და სხვ. რომლებთანაც სააგენტომ შეიძლება გაიაროს კონსულტაციები გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურების სხვადასხვა ეტაპზე. ამ მხრივ, კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს ჩართვა გზშ-ის პროცედურაში სავალდებულოა, თუმცა სააგენტოს შეუძლია, საჭიროების შემთხვევაში, კონსულტაციები გაიაროს სხვა ადმინისტრაციულ ორგანოებთანაც. საზოგადოების ინფორმირებაში აქტიური როლი აქვთ მუნიციპალიტეტების აღმასრულებელ ორგანოებს (მერია) ან/და წარმომადგენლობით ორგანოებს (საკრებულო). კერძოდ, ისინი თავიანთ საინფორმაციო დაფაზე განათავსებენ ინფორმაციას გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურის სხვადასხვა ეტაპების დაწყების შესახებ, ასევე ინფორმაციას საჯარო განხილვებისა და მიღებული გადაწყვეტილებების შესახებ და უზრუნველყოფენ წვდომას შესაბამისი განცხადებებისა და დოკუმენტაციის ბეჭდურ ასლებზე.
- **საზოგადოებას** უფლება აქვს მონაწილეობა მიიღოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურების, მათ შორის ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის ფარგლებში. კერძოდ, საზოგადოებას შეუძლია, რომ სააგენტოს წერილობითი მოსაზრებები და კომენტარები წარუდგინოს სკრინინგის განაცხადზე, სკოპინგის ანგარიშსა და გზშ-ის ანგარიშზე, ან წარადგინოს ისინი ზეპირად საჯარო განხილვისას. ამ მიზნით, საზოგადოებას ადეკვატურად უნდა ეცნობოს მონაწილეობისა და საჭირო დოკუმენტაციის მოპოვების შესაძლებლობისა და საშუალებების შესახებ და ამავდროულად, უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მათი წვდომა ამ დოკუმენტებზე.
- **დაინტერესებული საზოგადოება** არის საზოგადოება, რომელსაც შესაძლოა ჰქონდეს ინტერესი საქმიანობის განხორციელების შესახებ გადაწყვეტილების მიმართ, ან რომელზეც ზემოქმედებას მოახდენს, ან შესაძლოა ზემოქმედება მოახდინოს ასეთმა გადაწყვეტილებამ. ორპუსის კონვენციის თანახმად, კონვენციის თითოეულმა მხარემ უნდა წახალისოს პოტენციური განმცხადებლები (საქმიანობის

განმახორციელებლები), რათა გამოავლინონ დაინტერესებული საზოგადოება, ჩართონ დისკუსიებში და მიაწოდონ ინფორმაცია მათი განცხადების ამოცანებთან დაკავშირებით, ნებართვის მისაღებად განცხადების შეტანამდე. დაინტერესებული საზოგადოება უნდა იყოს ინფორმირებული, საჯარო შეტყობინებით ან ინდივიდუალურად, საჭიროების შესაბამისად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცედურის ადრეულ ეტაპზე, ადეკვატური, დროული და ეფექტური გზით, შემოთავაზებული საქმიანობისა და შესაბამისი განცხადების, ასევე პროცედურის და საზოგადოების მხრიდან მონაწილეობის შესაძლებლობების თუ სხვა საკითხების შესახებ.

- **საქმიანობის განმახორციელებლები** არიან თანხმობის მაძიებლები „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I დანართით გათვალისწინებული საქმიანობის, ან II დანართით გათვალისწინებული იმ საქმიანობის განხორციელებისთვის, რომელიც გზშ-ს დაექვემდებარება სკრინინგის გადაწყვეტილების საფუძველზე, ან მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელებისთვის. ასეთი თანხმობის მისაღებად, საქმიანობის განმახორციელებლები ვალდებული არიან მოამზადონ და წარადგინონ სკრინინგის განცხადება, განცხადება სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე და სკოპინგის ანგარიში, ასევე განცხადება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის თაობაზე და გზშ-ის ანგარიში. ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შემთხვევაში, საქმიანობის განმახორციელებლებს ევალებათ წარმოადგინონ შესაბამისი განცხადებების და თანდართული დოკუმენტების სანოტარო წესით დამოწმებული ასლები, თარგმნილი იმ სახელმწიფოს ოფიციალურ ენაზე, რომელიც პოტენციურად შეიძლება ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაექვემდებაროს. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ საქმიანობის განმახორციელებლები ვალდებული არიან საქმიანობა განახორციელონ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული პირობების შესაბამისად.
- **კონსულტანტი**, რომელიც შეიძლება იყოს ინდივიდუალური კონსულტანტი ან კომპანია, შეიძლება დაკონტრაქტებულ იქნეს საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ სკოპინგის ანგარიშის და გზშ-ის ანგარიშის მომზადების მიზნით. კონსულტანტს უნდა გააჩნდეს შესაბამისი კვალიფიკაცია, აგრეთვე გზშ-ის ანგარიშის მოსამზადებლად საჭირო სამეცნიერო, ტექნიკური და მეთოდოლოგიური ცოდნა. როგორც წესი, სკოპინგის ან/და გზშ-ის ანგარიშების მომზადებაში ექსპერტთა ჯგუფი მონაწილეობს, რათა მოცულ იქნეს ყველა შესაბამისი გარემოსდაცვითი და ჯანმრთელობის საკითხი, რომლებზეც შესაძლოა ზემოქმედება მოახდინოს მოცემულმა საქმიანობამ.
- **სხვა სახელმწიფოები** ჩართულ უნდა იქნენ გზშ-ის პროცესში, ამ სახელმწიფოს (ან სახელმწიფოების) შესაბამისი უწყებების და საზოგადოების მონაწილეობის გზით, იმ შემთხვევაში, თუ მოცემულ საქმიანობას შესაძლოა ჰქონდეს ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება.

V. გზმ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობები და მისგან გათავისუფლება

1. გზმ-ის ჩატარების საჭიროება

გზმ სავალდებულოა იმ კერძო თუ საჯარო საქმიანობებისათვის, რომლებმაც შეიძლება გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გამოიწვიონ. გზმ-ს ექვემდებარება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ **I დანართში** ჩამოთვლილი საქმიანობები, რომლებიც გარემოზე მნიშვნელოვან ზემოქმედებას იწვევენ. ასეთი საქმიანობებია, მაგალითად: მაგისტრალური სარკინიგზო ხაზები, საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზები, 5 მგვტ და მეტი სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურები, 10 მგვტ ან მეტი სიმძლავრის თბოელექტროსადგურები, წიაღისეულის მოპოვება ღია კარიერული წესით, როდესაც მოპოვების ადგილის ზედაპირი 25 ჰექტარს აღემატება, სახიფათო ნარჩენების ან დღე-ღამეში 100 ტონაზე მეტი ოდენობით არასახიფათო ნარჩენების განთავსება, ინსინერაცია ან/და ქიმიური დამუშავება, ურბანული ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობები, რომელთა წარმადობა უდრის ან აღემატება 50,000 მოსახლეობის ეკვივალენტს და სხვ. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ **II დანართში** წარმოდგენილი საქმიანობები სკრინინგის პროცედურას ექვემდებარება, რომლის საფუძველზეც გადაწყდება, საჭიროებს თუ არა საქმიანობა გზმ-ს. ეს შესაძლებელია დადგინდეს ზღვრული სიდიდეებისა ან კრიტერიუმების (მაგ., სიმძლავრე, მასშტაბი), საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიასთან დაკავშირებული ინფორმაციის (ადგილმდებარეობა, ეკოლოგიური თვალსაზრისით სენსიტიური ადგილები) და შესაძლო ზემოქმედებების საფუძველზე. ასეთი დაყოფა საქმიანობებს შორის, რომლებიც სავალდებულო გზმ-ს და სკრინინგს ექვემდებარება, ევროკავშირის გზმ-ის დირექტივიდან გამომდინარეობს და ეს ამჟამად დადგენილ სტანდარტს წარმოადგენს ევროპის ქვეყნების უმეტესობაში.

I დანართში ჩამოთვლილი საქმიანობები და ასევე, II დანართში ჩამოთვლილი საქმიანობები და არსებული საქმიანობების მოდიფიკაციები¹³ („გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 5.12 მუხლის შესაბამისად), რომლებიც სკრინინგის გადაწყვეტილების საფუძველზე გზმ-ს დაექვემდებარებიან, შესაძლებელია განხორციელდეს მხოლოდ სააგენტოს მიერ შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შემდეგ.

2. გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისაგან გათავისუფლება

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-16 მუხლი განსაზღვრავს იმ განსაკუთრებულ შემთხვევებს, როდესაც შესაძლებელია კონკრეტული საქმიანობა გზმ-ისგან გათავისუფლდეს: კერძოდ, თუ საქმიანობის მიზანია სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ან ისეთი ფორსმაჟორული სიტუაციით გამოწვეული გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე ღონისძიებების გატარება, როგორცაა სტიქიური მოვლენა – მიწისძვრა, მეწყერი, წყალდიდობა ან სხვა მსგავსი მოვლენა, აგრეთვე ისეთი კრიზისული ვითარება, რომელიც გამოწვეულია კატასტროფით, მასშტაბური სამრეწველო

¹³ ეს შესაბამისობაშია ევროკავშირის გზმ-ის დირექტივასთან, რომელიც მოითხოვს, რომ „I დანართში ან II დანართში ჩამოთვლილ საქმიანობებში, რომლებიც უკვე ავტორიზებულია, განხორციელებულია ან განხორციელების პროცესშია, ნებისმიერი ცვლილება ან მათი გაფართოება, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე (ცვლილება ან გაფართოება, რომელიც არ შედის I დანართში)“ ასევე უნდა დაექვემდებაროს სკრინინგს, რათა გადაწყდეს, უნდა განხორციელდეს თუ არა გზმ ასეთი მოდიფიკაციისთვის.

ავარიით ან/და ხანძრით და რასაც შედეგად მოაქვს მოსახლეობის ყოფა-ცხოვრების ნორმალური პირობების დარღვევა.

გზშ-ისგან გასათავისუფლებლად, საქმიანობის განმახორციელებელი სააგენტოს წარუდგენს დასაბუთებულ განცხადებას იმის შესახებ, რომ გზშ-ის პროცედურამ შესაძლებელია საფრთხე შეუქმნას სახელმწიფო უსაფრთხოებას ან ფორსმაჟორული სიტუაციით გამოწვეული გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე საჭირო ღონისძიებების დროულად განხორციელებას. გადაწყვეტილებას გზშ-ისგან გათავისუფლების თაობაზე იღებს საქართველოს მთავრობა სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე. გზშ-ისგან შეიძლება გათავისუფლდეს ისეთი საქმიანობები, რომელთა განხორციელება, მაგალითად, განაპირობა ისეთმა გადაუდებელმა აუცილებლობამ, რომლის წინასწარ გათვალისწინება შეუძლებელი იყო, ან თუ ეს შესაძლებელი იყო, მაგრამ საქმიანობა უფრო ადრე ვერ განხორციელდებოდა.

განცხადება გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ შემდეგ ინფორმაციას უნდა შეიცავდეს:

- ა) იმ ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება, რომელსაც მიმართავს განმცხადებელი (სააგენტო);
- ბ) განმცხადებლის ვინაობა და მისამართი;
- გ) საქმიანობისა და საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება;
- დ) დაგეგმილი საქმიანობის ადგილმდებარეობა GIS კოორდინატების მიხედვით, shp ფაილებთან ერთად;
- ე) საქმიანობის დაწყებისა და დასრულების სავარაუდო დრო;
- ვ) საქმიანობის მიზანი;
- ზ) საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების დასაბუთებული მოთხოვნა;
- თ) განცხადების წარდგენის თარიღი და განმცხადებლის ხელმოწერა;
- ი) საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის შესაბამისი შუამდგომლობა იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობის მიზანია სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;
- კ) დოკუმენტები, რომლებიც საჭიროა: ტყის სტატუსის შეწყვეტისთვის / განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მოპოვებისთვის, თუ საქმიანობა სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე უნდა განხორციელდეს (იხ. ქვემოთ);
- ლ) ნებისმიერი სხვა დოკუმენტი, რომელიც შეიძლება საფუძველად დაედოს საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებას;
- მ) განცხადებაზე დართული საბუთების ნუსხა, მათი არსებობის შემთხვევაში.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-16 მუხლი და „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ 78-ე მუხლი

ჩანართი 1 – მოთხოვნები გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ განცხადების მიმართ

იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე უნდა განხორციელდეს, საჭიროა მოპოვებულ იქნას განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლება ან, თუ ეს შეუძლებელია, საჭიროა ტყის სტატუსის შეწყვეტა. საქმიანობის განმახორციელებელმა სააგენტოს აღნიშნული მიზნებისათვის საჭირო დოკუმენტაცია უნდა წარუდგინოს. სააგენტო ამ დოკუმენტებს ტყის მართვის შესაბამის

ორგანოებს გადასცემს¹⁴, რათა გაიცეს შესაბამისი ავტორიზაცია განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის, ან ტყის სტატუსის შეწყვეტისთვის. აღნიშნული გადაწყვეტილებები მიიღება/ამოქმედდება საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ.

განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მისაღებად წარმოდგენილი უნდა იყოს შემდეგი ინფორმაცია¹⁵:

- განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის აუცილებლობის მოტივაცია, მიზანი და ვადები;
- კერძო სამართლის იურიდიული პირისა და ინდივიდუალური მეწარმის შემთხვევაში – ამონაწერი მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან; ფიზიკური პირის შემთხვევაში – საქართველოს მოქალაქის პირადობის დამადასტურებელი მოწმობის ან პასპორტის ასლი; ხოლო საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შემთხვევაში – სადამფუძნებლო დოკუმენტების ასლი;
- განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისთვის შერჩეული ფართობის დაზუსტებული აზომვითი ნახაზი UTM კოორდინატთა სისტემაში, რომელიც დამოწმებული უნდა იყოს აზომვითი ნახაზის შემსრულებელი პირის მიერ. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს დაზუსტებული აზომვითი ნახაზის Shp-ფაილის ელექტრონული ვერსია UTM კოორდინატთა სისტემაში;
- ხეტყის მოჭრის აუცილებლობის დასაბუთება (ჭრის საჭიროების არსებობის შემთხვევაში);
- განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისთვის შერჩეულ ფართობზე არსებულ მერქნიან მცენარეთა მონიშვნის მასალები, მათ შორის, აღრიცხვის მასალები (საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის #221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების I დანართის მიხედვით), ასევე, ინფორმაცია საქართველოს წითელი ნუსხით დაცულ მერქნიან მცენარეთა სახეობების არსებობის შესახებ;

#221-ე დადგენილების 61-ე მუხლში მოცემული აღწერილობის თანახმად, საჭიროა დამატებითი დოკუმენტაცია, თუ საქმიანობა ეხება წიაღის შესწავლას ან/და მინერალური რესურსების მოპოვებას და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების რეაბილიტაციას და არქეოლოგიურ სამუშაოებს.

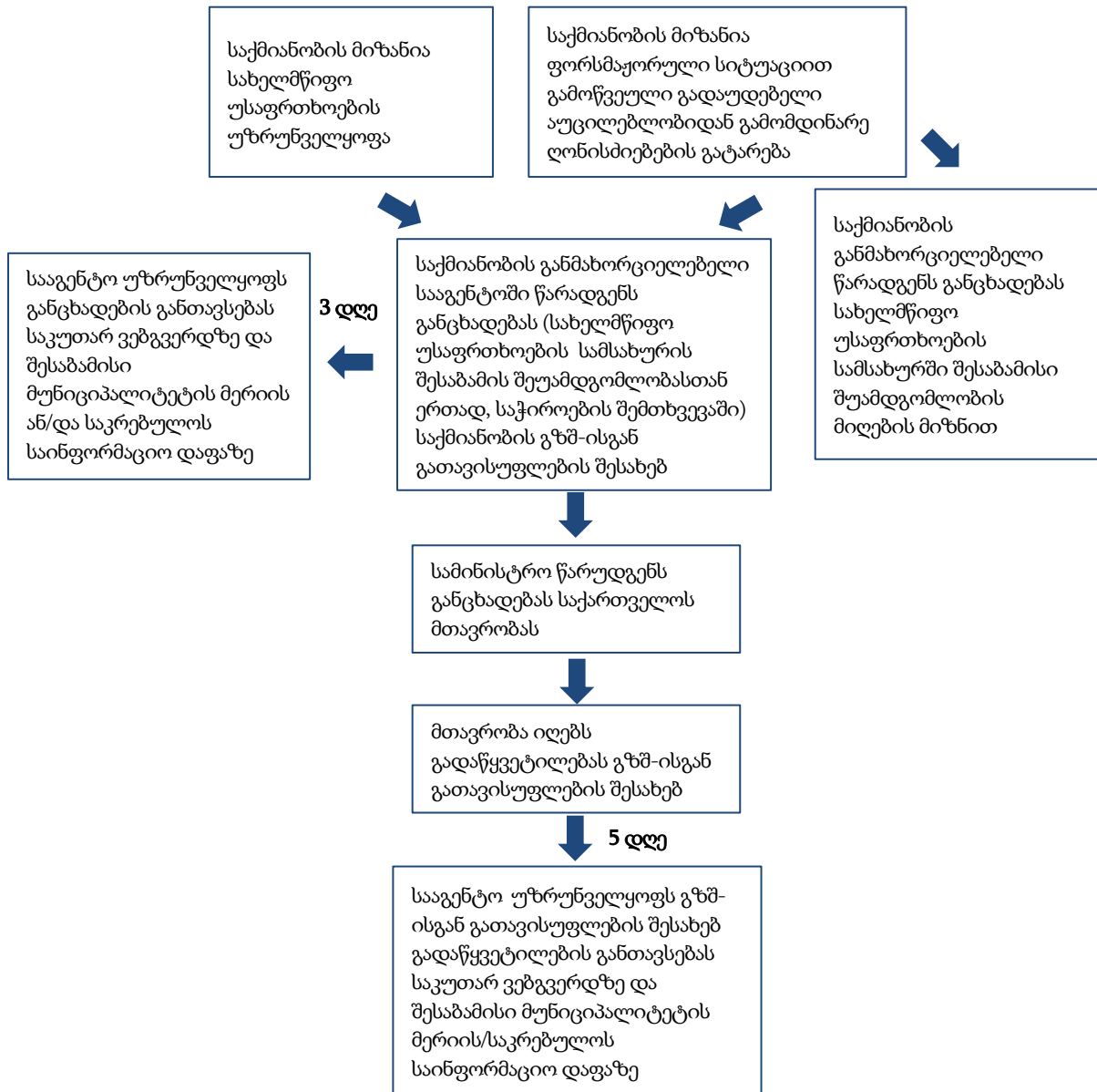
¹⁴ შესაბამისი ორგანოებია: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო, რომელიც ახორციელებს სახელმწიფო ტყის მართვას; სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო, რომელიც ახორციელებს დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებული ტყის მართვას; ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ შექმნილი ტყის მართვის ორგანო, რომელიც ახორციელებს ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ტყის მართვას;

მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს (საკრებულოს) მიერ შექმნილი მუნიციპალური ტყის მართვის ორგანო, რომელიც ახორციელებს მუნიციპალური ტყის მართვას; ტყის მესაკუთრე, რომელიც მართავს კერძო საკუთრებაში არსებულ ტყეს („საქართველოს ტყის კოდექსი“, მუხლი 21)

¹⁵ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის #221 დადგენილება „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე, მუხლი 61

ტყის სტატუსის შეწყვეტის მიზნით წარმოდგენილი უნდა იყოს შემდეგი ინფორმაცია¹⁶:

- დასაბუთება ტყის სტატუსის შეწყვეტის მიზნის, საჭიროების (მიზეზის) და აუცილებლობის შესახებ;
- საკადასტრო აზომებითი ნახაზი (ელექტრონული ვერსია/shp ფაილები)
- შესაბამისი მერქნული რესურსის წინასწარი აღრიცხვის მასალები საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის #496 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ“ დებულების I დანართის მიხედვით.

დიაგრამა 1 – გზშ-ისგან გათავისუფლების პროცედურა

¹⁶ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის #496 დადგენილება „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“, მუხლი 13

სააგენტო უზრუნველყოფს საზოგადოების ინფორმირებას როგორც საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ განცხადების, ასევე საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების ან გზშ-ისგან გათავისუფლებაზე უარის შესახებ გადაწყვეტილების თაობაზე.

VI. ზოგადი ვალდებულებები და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების როლი

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ თანახმად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება არის სააგენტოს მიერ გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, რომელიც საქმიანობის განმახორციელებელს ანიჭებს გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობის განხორციელების უფლებას. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება წარმოადგენს „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული სხვა ნებართვების/ლიცენზიების ძალაში შესვლის წინაპირობას, გარდა სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიისა, რომელიც აუქციონის წესით გაიცემა (იხილეთ ქვემოთ). მაგალითად, მშენებლობის ნებართვის მისაღებად, თუ მოცემული საქმიანობა ექვემდებარება გზშ-ს, საქმიანობის განმახორციელებელმა სანებართვო განაცხადს შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება უნდა დაურთოს¹⁷, რაც ნიშნავს, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება მოპოვებულ უნდა იქნეს მშენებლობის ნებართვაზე განაცხადის გაკეთებამდე. ანალოგიურად, ენერგეტიკასა და წყალმომარაგებასთან დაკავშირებული საქმიანობის განხორციელების ლიცენზიის მისაღებად, სალიცენზიო განაცხადს უნდა დაერთოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება, იმ შემთხვევაში თუ აღნიშნული საქმიანობა გზშ-ს ექვემდებარება¹⁸. აკვაკულტურის ნებართვის მისაღებად განაცხადის წარდგენისას, იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობის პარამეტრები იმ ზღვრების ფარგლებშია, რაც „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მიხედვით სკრინინგს საჭიროებს, საქმიანობის განმახორციელებელმა სალიცენზიო განაცხადს უნდა დაურთოს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომელიც გზშ-ს საჭიროებას ადგენს. გზშ-ის საჭიროების შემთხვევაში, საქმიანობის დაწყება შესაძლებელია მხოლოდ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ. ვინაიდან აკვაკულტურის ნებართვა აუქციონის გზით გაიცემა, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების შემთხვევაში, ან იმ შემთხვევაში თუ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობები არსებითად ცვლის აუქციონის პირობებს, ნებართვის მამიებელს, მისი მოთხოვნით, დაუბრუნდება აუქციონზე დაფიქსირებული და გადახდილი საბოლოო თანხა.¹⁹

იმ შემთხვევაში, თუ სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიას დაქვემდებარებული საქმიანობა სავალდებულო გზშ-ს ან სკრინინგს საჭიროებს, ლიცენზია შეიძლება გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მოპოვებამდე იმ პირობით, რომ ლიცენზია ამოქმედდება მხოლოდ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შემდეგ და სალიცენზიო პირობებისა და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების

¹⁷ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 31 მაისის #257 დადგენილება „განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების (მათ შორის, რადიაციული ან ბირთვული ობიექტების) მშენებლობის ნებართვის გაცემის წესის და სანებართვო პირობების შესახებ“, მუხლი 36, პუნქტი 2 (გ)

¹⁸ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 27 მაისის #22 დადგენილება „ლიცენზირების წესებისა და ენერგეტიკული საქმიანობის თაობაზე შეტყობინების წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 15.

¹⁹ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 19 მაისის #232 დადგენილება „აკვაკულტურის ნებართვის გაცემის წესისა და სანებართვო პირობების დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 6, მუხლი 7, მუხლი 12.

შეუსაბამობის შემთხვევაში, უპირატესობა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრულ პირობებს მიენიჭება. გარდა ამისა, არც ერთი სხვა ლიცენზიით ან/და ნებართვით არ შეიძლება დადგინდეს პირობები, რომლებიც წინააღმდეგობაში იქნება გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებასთან.²⁰

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის პროცედურა არ ვრცელდება ნავთობისა და გაზის ოპერაციებთან დაკავშირებულ საქმიანობებზე. თუმცა, ნავთობის და გაზის ოპერაციებთან დაკავშირებული საქმიანობები, რომლებიც შეტანილია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I და II დანართებში ექვემდებარება გზშ-სთან დაკავშირებულ შესაბამის პროცედურებს, რომლებიც ინტეგრირებულია ნავთობისა და გაზის სფეროს მარეგულირებელ შესაბამის კანონმდებლობაში, კერძოდ, „ნავთობისა და გაზის ოპერაციების წარმოების მარეგულირებელი ეროვნული წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს ნავთობისა და გაზის რესურსების მარეგულირებელი სახელმწიფო სააგენტოს უფროსის 2002 წლის 9 იანვრის #2 ბრძანებაში. ამრიგად, გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურები ნავთობისა და გაზის ოპერაციებთან დაკავშირებული ნებართვის გაცემის პროცედურის ნაწილს წარმოადგენს. ამ მიზნით, გზშ-ის პროცედურის შესაბამისი საფუძვლების, მათ შორის ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის მოთხოვნები ინტეგრირებულია ზემოხსენებულ რეგულაციაში, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად. ხოლო შესაბამის გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას გაცემს საქართველოს ნავთობისა და გაზის რესურსების მარეგულირებელი სახელმწიფო სააგენტო.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობის ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, ბიომრავალფეროვნებასა და მათ ჰაბიტატებზე, ეკოსისტემებზე, ნიადაგზე, წყალზე, ჰაერზე, ლანდშაფტსა და კლიმატზე, კულტურულ მემკვიდრეობასა და მატერიალურ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედებების შეფასების პროცედურის საფუძველზე. გზშ-ის პროცედურა მოიცავს (I დანართით გათვალისწინებული საქმიანობისთვის, ან სკრინინგის გზით გზშ-ის საჭიროების დადგენის შემდეგ): გზშ-ის ფარგლების დადგენას - სკოპინგს, გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, რომელიც წარმოდგენილია გზშ-ის ანგარიშის სახით და შეფასების შედეგების განხილვას, რომლის საფუძველზეც შესაბამისი დასკვნა გაიცემა. გზშ-ის პროცედურის დასკვნითი სტადიაა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების, ან საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების გაცემა. საზოგადოების მონაწილეობა, რომელიც გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურების არსებითი ნაწილია, უზრუნველყოფილია როგორც სკრინინგის დროს, ასევე გზშ-ის პროცედურის სხვადასხვა სტადიაზე.

VII. სკრინინგი

1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები

სკრინინგის მიზანია დაადგინოს, მოახდენს თუ არა შემოთავაზებული საქმიანობა მნიშვნელოვან ზემოქმედებას გარემოზე, რაც შემდგომში გამოიწვევდა გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების ყოვლისმომცველი ანალიზის ჩატარების საჭიროებას, რომლის საფუძველზეც შეიძლება მიღებული იქნას ოფიციალური

²⁰ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი, მუხლი 5, პუნქტი 2

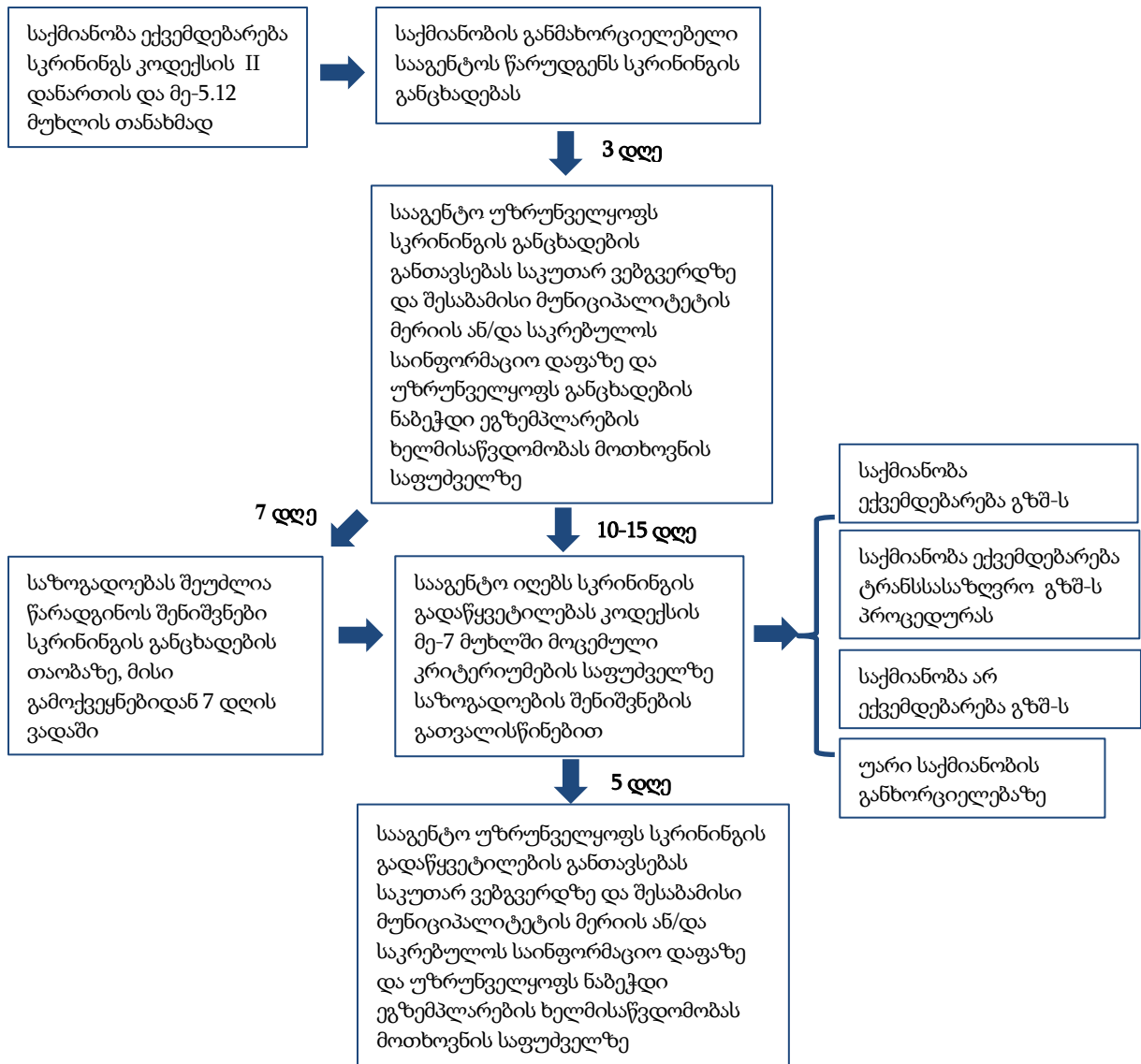
გადაწყვეტილება იმის თაობაზე, უნდა განხორციელდეს თუ არა საქმიანობა. სკრინინგი ეხება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართით გათვალისწინებულ საქმიანობებს და უკვე არსებული საქმიანობების მოდიფიკაციას. მაშინ როცა I დანართში შეტანილი საქმიანობები ცალსახად ექვემდებარება გზშ-ს, რადგანაც ეს ის საქმიანობებია, რომლებიც გარდაუვლად გამოიწვევდა მნიშვნელოვან ზემოქმედებას გარემოზე, II დანართში მოცემული საქმიანობები და უკვე არსებული საქმიანობების მოდიფიკაციები შემდგომი სკრინინგის პროცედურის გავლას საჭიროებს, რომელიც გზშ-ის საჭიროებას დაადგენს. მოდიფიკაცია განსაზღვრულია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-12 პუნქტში, როგორც: „გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული საქმიანობის საწარმოო ტექნოლოგიის განსხვავებული ტექნოლოგიით შეცვლა ან/და ექსპლუატაციის პირობების შეცვლა, მათ შორის, წარმადობის გაზრდა“. II დანართში მითითებული საქმიანობების და უკვე არსებული საქმიანობების მოდიფიკაციების სავარაუდო ზემოქმედება შეიძლება განსხვავდებოდეს საქმიანობის სიმძლავრის/მასშტაბის, ადგილმდებარეობის, მახასიათებლებისა და სხვა პარამეტრების და გარემომცველი გარემოს მიხედვით, რომელიც შეფასებას საჭიროებს იმის უზრუნველსაყოფად, რომ გზშ გამოყენებული იქნება საჭიროების შემთხვევაში და ამავდროულად, თავიდან იქნება აცილებული შემდგომი ეტაპების ხარჯები იმ შემთხვევაში, თუ ზემოქმედება უმნიშვნელო აღმოჩნდება.

სკრინინგისთვის საჭირო პროცედურული ნაბიჯების გარდა, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ განსაზღვრავს ინფორმაციას, რომელიც საქმიანობის განმახორციელებელმა უნდა წარმოადგინოს სკრინინგის განცხადებაში (იხ. ჩანართი 2 ქვემოთ და დანართი V), ასევე კრიტერიუმებს, რომლებიც უნდა იქნეს გათვალისწინებული იმის დასადგენად, მოახდენს თუ არა საქმიანობა მნიშვნელოვან ზემოქმედებას გარემოზე (იხ. დანართი III).

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ ასევე ითვალისწინებს, რომ სკრინინგის პროცედურის დასრულების შემდეგ, მე-14 მუხლით გათვალისწინებული მიზეზების არსებობის შემთხვევაში, შეიძლება მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება შესაბამისი საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ.

2. სკრინინგის პროცედურა

სკრინინგი საქმიანობის დაგეგმვის ადრეულ ეტაპზე ტარდება. სკრინინგის გადაწყვეტილების მოსაპოვებლად საქმიანობის განმახორციელებელმა სააგენტოს სკრინინგის განცხადებით უნდა მიმართოს. სააგენტო აქვეყნებს სკრინინგის განცხადებას და საშუალებას აძლევს საზოგადოებას წარმოადგინოს მოსაზრებები და შენიშვნები. სკრინინგის განცხადების განხილვის საფუძველზე, საზოგადოებისგან მიღებული კომენტარების გათვალისწინებით, სააგენტო გასცემს სკრინინგის გადაწყვეტილებას (დიაგრამა 2). ქვემოთ, ამავე თავში აღწერილი განსხვავებული პროცედურა გამოიყენება იმ შემთხვევაში თუ შემოთავაზებული საქმიანობა სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიას საჭიროებს.

დიაგრამა 2 – სკრინინგის პროცედურა

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ უფლებას აძლევს საქმიანობის განმახორციელებელს, ერთდროულად წარუდგინოს სააგენტოს სკრინინგის განცხადება და სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე განცხადება II დანართით გათვალისწინებული საქმიანობისთვის, ან არსებული საქმიანობის მოდიფიკაციისთვის, იმ დოკუმენტაციასთან ერთად, რომელიც სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე განცხადებას უნდა დაერთოს. ასეთ შემთხვევაში, თუ სკრინინგის პროცედურის საფუძველზე საქმიანობა გზმ-ს დაექვემდებარება, სააგენტო იწყებს ადმინისტრაციულ წარმოებას სკოპინგის დასკვნის გასაცემად.

თუ საქმიანობის განმახორციელებელი, რომელიც II დანართით გათვალისწინებულ საქმიანობას ან არსებული საქმიანობის მოდიფიკაციას გეგმავს, მიიჩნევს, რომ საქმიანობა გზმ-ს მოითხოვს, მას შეუძლია სააგენტოს სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე განცხადება წარუდგინოს სკრინინგის ეტაპის გავლის გარეშე.

სკრინინგის პროცედურა სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან დაკავშირებული საქმიანობებისათვის

წიაღისეულის მოპოვების საქმიანობა საჭიროებს ლიცენზიას, რომელიც აუქციონის წესით გაიცემა²¹. წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიას გასცემს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტო, ან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო, რომელიც უფლებამოსილია გასცეს ლიცენზიები აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საშენი მასალებისა და მიწისქვეშა წყლების მოპოვებისთვის.²²

აუქციონის წესით წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიის გაცემის შემთხვევაში, ლიცენზიის გამცემი ადმინისტრაციული ორგანო - ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტო ან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო - მოცემულ რესურსზე აუქციონის გამოცხადებამდე მიმართავს სააგენტოს სკრინინგის განცხადებით, სკრინინგის პროცედურისათვის განსაზღვრული ზოგადი მოთხოვნების შესაბამისად. აქედან გამომდინარე, გზშ-ის საჭიროება ლიცენზიის აუქციონამდე დგინდება. საქმიანობის განმახორციელებელი ლიცენზიას გზშ-ის ჩატარებამდე იღებს, თუმცა საქმიანობის დაწყება მხოლოდ დადებითი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ შეუძლია. ასეთი პროცედურით საქმიანობის განმახორციელებელი გზშ-ის ჩატარებას მხოლოდ ლიცენზიის მოპოვების შემდეგ იწყებს, რითაც თავიდან იცილებს გზშ-სთან დაკავშირებულ გაუმართლებელ ხარჯებს, იმ შემთხვევაში თუ ვერ მოახერხებს ლიცენზიის მიღებას.

პრაქტიკული მაგალითი: ოპერირების და გარემოსდაცვითი პირობების განახლება წიაღისეულის მოპოვების საქმიანობებისთვის ინგლისსა და უელსში*

1990-იან წლებში გაერთიანებული სამეფოს მთავრობამ შემოიღო მარეგულირებელი პროცესი წიაღისეულის მოპოვების საქმიანობების არსებული, ძველი ნებართვების მოდერნიზებისთვის (ცნობილი, როგორც ROMP - წიაღისეულის მოპოვების ძველი ნებართვების გადახედვა - პროცესი) და შემდგომში მათი რეგულარულად განახლების უზრუნველსაყოფად. მარეგულირებელი პროცესის შემოღების მიზეზი იყო გარემოზე ზემოქმედება, რომელიც გამოწვეული იყო წიაღისეულის მოპოვების არსებული საქმიანობებით, რომლებმაც ნებართვები 1940-იან და 1970-იან წლებს შორის პერიოდში მიიღეს. იმ დროისათვის, ოპერირების და აღდგენისა და შემდგომი მოვლის სტანდარტები საგრძნობლად დაბალი გახლდათ და ზოგიერთი საქმიანობის ნებართვა უვადოდ იყო გაცემული. ROMP-ის პროცესმა უფლება მიანიჭა შესაბამის კომპეტენტურ ორგანოებს, რომ განეხილათ ასეთი პროექტების პირობები და ამით გაეუმჯობესებინათ ოპერირების და გარემოსდაცვითი სტანდარტები. წიაღისეულის მოპოვების საქმიანობების ისტორიული

²¹ ლიცენზიის გამცემის მიერ, საქართველოს მთავრობის თანხმობის შემთხვევაში, პირდაპირი წესით შეიძლება გაიცეს მხოლოდ ტურისტული და რეკრეაციული მიზნებისათვის სასარგებლო წიაღისეულის - სამკურნალო ტალახის ან/და გარეგანი მოხმარების (სამკურნალო აბაზანები) მიწისქვეშა მინერალური წყლების მოპოვების ლიცენზია. სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიას არ საჭიროებს პირის მიერ მიწისქვეშა მტკნარი წყლის მოპოვება პირადი ან/და არასამეწარმეო ეკონომიკური საქმიანობისათვის (საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 11 აგვისტოს დადგენილება #136 სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე, მუხლი 3, 3¹).

²² საქართველოს მთავრობის 2008 წლის 12 აპრილის #98 დადგენილება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროსათვის ლიცენზიის გაცემის უფლებამოსილების დელეგირების შესახებ.

ნებართვების გადახედვის და საჭიროებისამებრ, მათი განახლების შემდეგ, საჭირო იყო არსებული კანონმდებლობის შემდგომი განხილვა და განახლება, რათა უზრუნველყოფილი ყოფილიყო წიაღისეულის მოპოვების ყველა საქმიანობის პირობების განახლება ყოველი 15 წლის ინტერვალით.

სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების საქმიანობები ჩამოთვლილია ევროკავშირის გზშ-ის დირექტივის ორივე დანართში: I დანართში (საქმიანობები, რომლებიც ყოველთვის საჭიროებენ გზშ-ს) და II დანართში (გზშ-ის საჭიროება განისაზღვრება სავარაუდო ზემოქმედების პოტენციური მნიშვნელობის საფუძველზე). სკრინინგის სისტემა, რომელიც დიდ ბრიტანეთში ROMP განაცხადისთვის გზშ-ის საჭიროების დადგენისთვის გამოიყენება საკმაოდ კომპლექსურია და შეიძლება სხვადასხვა ზღვრებისა და კრიტერიუმების გამოყენებას მოიცავდეს. წიაღისეულის მოპოვების იმ ტიპის საქმიანობებისთვის, რომლებიც II დანართშია ჩამოთვლილი, ხშირად გამოიყენება კომპეტენტური ორგანოს მიერ ყოველი კონკრეტული საქმიანობის შეფასება იმის დასადგენად, აქვს თუ არა შემოთავაზებულ ცვლილებებს გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების გამოწვევის პოტენციალი. ნებისმიერი უარყოფითი ზემოქმედების პოტენციური მნიშვნელობის შესახებ დასკვნა გამომდინარეობს საქმიანობის განხორციელების მახასიათებლების, არსებული გარემოს სენსიტიურობის და საქმიანობით გამოწვეული პოტენციური ზემოქმედების მახასიათებლების ანალიზს (ევროკავშირის გზშ-ის დირექტივის III დანართი).

მაშინაც კი, როდესაც გზშ არ იქნა მიჩნეული საჭიროდ ROMP განაცხადისთვის, წიაღისეულის მოპოვებელმა კომპანიებმა ზოგ შემთხვევებში მიიღეს გადაწყვეტილება მოემზადებინათ „ფოკუსირებული“ ან გამარტივებული გზშ-ის ანგარიშები მოემზადებინათ, რათა ამით ხელი შეეწყოს საქმიანობის განხორციელების პირობების გადახედვისთვის (მაგ. ხმაურის ახალი სტანდარტები, ტერიტორიის აღდგენის მოთხოვნები, მისასვლელი გზები და სატრანსპორტო მოძრაობა).

*ზაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ეს კონკრეტული მაგალითი ბრექსიტამდე არსებულ სიტუაციას ასახავს.

3. სკრინინგის განცხადება

სკრინინგის განცხადება უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) იმ ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება რომელსაც წარედგინება სკრინინგის განცხადება (სააგენტო)
- ბ) განმცხადებლის ვინაობა და მისამართი
- გ) მოკლე ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ
- დ) ინფორმაცია საქმიანობის მახასიათებლების და მისი ადგილმდებარეობის შესახებ GIS კოორდინატების მითითებით, shp ფაილებთან ერთად და ასევე, ინფორმაცია შესაძლო ზემოქმედების შესახებ კოდექსის მე-7 მუხლის მე-6 პუნქტით დადგენილი სკრინინგის კრიტერიუმების შესაბამისად
- ე) კოდექსის მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად არსებული საქმიანობის მოდიფიკაციის შემთხვევაში, ინფორმაცია გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული საქმიანობის და დაგეგმილი ცვლილებების შესახებ და აღნიშნული ცვლილებებთან დაკავშირებული პოტენციური ზემოქმედების შესახებ
- ვ) მოთხოვნა სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემის თაობაზე
- ზ) განცხადების წარდგენის თარიღი და განმცხადებლის ხელმოწერა
- თ) ნებისმიერი სხვა დოკუმენტი, რომელიც შეიძლება საფუძვლად დაედოს სკრინინგის გადაწყვეტილების მიღებას
- ი) განცხადებაზე დართული საბუთების ნუსხა, მათი არსებობის შემთხვევაში

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლი და „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ 78-ე მუხლი

ჩანართი 2 – მოთხოვნები სკრინინგის განცხადების მიმართ

როგორც ჩანართი 2-დან ჩანს, საქმიანობის განმახორციელებელმა სკრინინგის განცხადებაში უნდა შეიტანოს მოკლე ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის, მისი მახასიათებლების, ადგილმდებარეობისა და მოსალოდნელი ზემოქმედების ხასიათის, მათ შორის ნებისმიერი პოტენციური ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ. კერძოდ, მნიშვნელოვანია მიწოდებული იქნას:

- არსებული ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ - საქმიანობის ტიპი, მდებარეობა, გამოსაყენებელი ტექნოლოგია, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის მოსალოდნელი პერიოდი, ექსპლუატაციის დასრულების გზა (სადაც რელევანტურია), მშენებლობისა და ექსპლუატაციისთვის საჭირო პერსონალის რაოდენობა, შესაძლო ალტერნატივები (ალტერნატიული მდებარეობების ჩათვლით)
- საქმიანობისთვის საჭირო რესურსები (წყლისა და ენერჯის მოხმარება, მიწის ათვისება და ა.შ.)
- ინფორმაცია ნებართვის გაცემის პროცედურის შესახებ – ნებართვის სახე, ნებართვის გამცემი საჯარო დაწესებულება
- ინფორმაცია გარემოსდაცვითი და ჯანმრთელობის ასპექტების შესახებ, რომლებიც შესაძლოა მნიშვნელოვან ზემოქმედებას დაექვემდებაროს
- გარემოზე და ჯანმრთელობაზე სავარაუდო მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა.

თუ უკვე არსებობს, შეიძლება გამოყენებულ იქნეს არსებული სპეციალური კვლევების დასკვნები და შედეგები (მაგ. რაც უკვე მომზადდა საქმიანობის დაპროექტებისთვის - ჰიდროგეოლოგიური კვლევები, სატრანსპორტო მოდელები და ა.შ.). საქმიანობის

განმახორციელებისთვის რეკომენდებულია გამოიყენონ V დანართში მოცემული სკრინინგის განცხადების შაბლონი (მათ შეუძლიათ ასევე გაითვალისწინონ VI დანართში მოცემული სამთო მომპოვებელი საქმიანობის მაგალითიც).

4. სკრინინგის კრიტერიუმები

სკრინინგის გადაწყვეტილების მთავარი დანიშნულებაა დაადგინოს ექნება თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გარემოზე. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-6 პუნქტი ადგენს კრიტერიუმებს, რომლებიც გათვალისწინებულ უნდა იქნეს დაგეგმილი საქმიანობის შესწავლის დროს, მაგალითად, საქმიანობის მახასიათებლები:

- საქმიანობის მასშტაბი;
- არსებულ ან/და დაგეგმილ საქმიანობასთან კუმულაციური ზემოქმედება;
- ბუნებრივი რესურსების (განსაკუთრებით - წყლის, ნიადაგის, მიწის, ბიომრავალფეროვნების) გამოყენება;
- ნარჩენების წარმოქმნა;
- გარემოს დაბინძურება და შემაწუხებელი ფაქტორები;
- საქმიანობასთან დაკავშირებული მასშტაბური ავარიის ან/და კატასტროფის რისკი;

გზმ-ის საჭიროების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღების დროს გათვალისწინებულ უნდა იქნეს საქმიანობის მახასიათებლები, მისი განხორციელების ტერიტორიის სენსიტიურობა და მოსალოდნელი ზემოქმედება. სკრინინგის კრიტერიუმების შესახებ დამატებითი დეტალები მოცემულია წინამდებარე სახელმძღვანელოს III დანართში, ხოლო IV დანართში წარმოდგენილია სკრინინგის კრიტერიუმები ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შემთხვევაში.

პრაქტიკული მაგალითი: წვერი სახელმწიფოების მიერ ევროკავშირის მოთხოვნების შესრულება გზმ-ის დირექტივის II დანართის საქმიანობების სკრინინგისთვის

ევროკავშირის გზმ-ის დირექტივა წვერი სახელმწიფოებს გარკვეულ მოქნილობას ანიჭებს იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ უნდა განხორციელონ სკრინინგი II დანართში მითითებული საქმიანობებისთვის. წვერი სახელმწიფოებს შეუძლიათ გამოიყენონ როგორც ინდივიდუალური მიდგომა თითოეული კონკრეტული პროექტის მიმართ, ისე ზღვრები ან კრიტერიუმები, ან ორივე ერთად. სკრინინგის მეთოდში გათვალისწინებულ უნდა იქნას III დანართში ჩამოთვლილი ფაქტორები, მაგრამ ზღვრების ან კრიტერიუმების სპეციფიკაციების დადგენა წვერი სახელმწიფოების გადასაწყვეტი რჩება. ეს მოქნილობა სუბსიდიარობის პრინციპს ასახავს: ეს არის მიდგომა, რომელიც გულისხმობს, რომ გადაწყვეტილებები მიიღება მაქსიმალურად ახლოს მოქალაქეების დონესთან და რომ ევროკავშირის დონეზე ქმედებას ადგილი აქვს მხოლოდ მაშინ, როდესაც ეს უფრო ეფექტიანად არის მიჩნეული, ვიდრე ეროვნულ ან ადგილობრივ დონეზე განხორციელებული ქმედება. წვერი ქვეყნებში არსებული განსხვავებული გარემოსდაცვითი და საქმიანობის განხორციელებასთან დაკავშირებული კონტექსტის გათვალისწინებით, მიჩნეულ იქნა, რომ II დანართის საქმიანობებისთვის სკრინინგის სპეციფიკური ღონისძიებები ეროვნული მთავრობების გადასაწყვეტი უნდა ყოფილიყო.

ევროკავშირის გზმ-ის დირექტივის ძალაში შესვლის შემდეგ მნიშვნელოვანი განსხვავებები დაფიქსირდა წვერი სახელმწიფოების მიდგომებში II დანართის საქმიანობების სკრინინგის მიმართ. განსხვავებული მიდგომების მაგალითი მოცემულია ცხრილში VII-1, სადაც ჩამოთვლილია სკრინინგის მიდგომები II დანართით გათვალისწინებული თბოელექტროსადგურების მიმართ.

ცხრილი ეფუძნება ევროკავშირში განხორციელებული და 2012 წელს გამოქვეყნებული კვლევის ფარგლებში შეგროვებულ მონაცემებს. II დანართში მოცემულია „ა) ელექტროენერჯის, ორთქლის და ცხელი წყლის წარმოების სამრეწველო დანადგარები (საქმიანობები, რომლებიც არ შედის I დანართში)“. როგორც ცხრილში მოცემული მონაცემები აჩვენებს, წევრმა ქვეყნებმა სხვადასხვა ტიპის პარამეტრები გამოიყენეს: ხშირად გამოიყენება თბოელექტროსადგურის სიმძლავრე მეგავატებში, მაგრამ ასევე გამოიყენება საქმიანობის განხორციელებისთვის დაკავებული ფართობი და მდებარეობა სენსიტიური უბნების მიმართ. ასევე, ზოგიერთი წევრი სახელმწიფო სკრინინგის დროს ერთზე მეტ კრიტერიუმს იყენებს: ნიდერლანდები ადგენს ზღვრებს სიმძლავრის (მეგავატებში), გამოყენებული საწვავის რაოდენობის (ქვანახშირის შემთხვევაში) ან/და წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის მიხედვით. ზოგიერთი წევრი სახელმწიფო ერთდროულად რამდენიმე ზღვარს ან კრიტერიუმს იყენებს: მაგალითად, ავსტრია ადგილმდებარეობასთან კომბინაციაში იყენებს სიმძლავრეს მეგავატებში, ჰაერის დაბინძურების დონესთან მიმართებით. ამასთან, ზოგიერთ შემთხვევაში ზღვრული დონეები სავალდებულოა, სხვა სიტუაციაში კი მხოლოდ სახელმძღვანელოდ გამოიყენება (მაგ. ნიდერლანდები). გამოკითხული 20 წევრი ქვეყნიდან 6-ში გამოიყენეს კონკრეტული საქმიანობის ინდივიდუალური შეფასებები. და ბოლოს, ზღვრული მნიშვნელობები მნიშვნელოვნად განსხვავდება მოცემულ მაგალითში, მაგ., 1 მეგავატიდან ხორვატიაში 200 მეგავატამდე ნიდერლანდებში.

ელექტროენერჯის, ორთქლის და ცხელი წყლის საწარმოო სამრეწველო დანადგარების სკრინინგის ზღვრული მნიშვნელობების მაგალითები (საქმიანობები, რომლებიც I დანართში არ შედის)

ქვეყანა	სკრინინგის ზღვრები და კრიტერიუმები
ავსტრია	100 მგვტ (იმ ტერიტორიებზე, რომლებიც ექვემდებარება ჰაერის დაბინძურებას) 50 მგვტ კუმულაციისთვის, სივრცით დაკავშირებულ სხვა თბოელექტროსადგურებთან, თუ მათთან ერთად 200 მგვტ-მდე გამომუშავდება. 25 მგვტ (ჰაერის დაბინძურებასა და კუმულაციას დაქვემდებარებულ ტერიტორიებზე) კუმულაციისთვის, სივრცით დაკავშირებულ სხვა თბოელექტროსადგურებთან, თუ მათთან ერთად 100 მგვტ-მდე გამომუშავდება.
ხორვატია	1 მგვტ (ელექტროენერჯია)
დანია	თითოეული საქმიანობის ინდივიდუალური შეფასება ყველა საქმიანობისთვის, რომელთა წარმადობაც 120 მგვტ-ზე ნაკლებია
ლიეტუვა	50 მგვტ
ნიდერლანდები	200 მგვტ (თერმული) ან/და სიმძლავრის გაზრდა 20%-ით ან მეტით 250 ტონა ნახშირი დღეში ან/და დღეში 50 ტონა არასახიფათო ნარჩენები შენიშვნა. სკრინინგისთვის დადგენილი ყველა ზღვარი მხოლოდ ინდიკატორად არის გამოყენებული.
პოლონეთი	25 მგვტ (სითბური რესურსი საწვავისთვის) 10 მგვტ (სითბური რესურსი მყარი საწვავისთვის)

წყარო: IMPEL, 2012 <https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/IMPEL-EIA-Report-final.pdf>

5. სკრინინგის გადაწყვეტილება

სკრინინგის განცხადების რეგისტრაციიდან 10-15 დღის ვადაში სააგენტო გაცემს სკრინინგის გადაწყვეტილებას. სკრინინგის გადაწყვეტილების მისაღებად, სააგენტოს შეიძლება დასჭირდეს კონსულტაცია საქმიანობის განმახორციელებელთან, ან სხვა ორგანოებთან, მაგალითად, სამინისტროსა და სააგენტოს დარგობრივ დეპარტამენტებთან, დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან, სატყეო სააგენტოსთან, სხვა დარგობრივ სამინისტროებთან, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან, სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან და ა.შ. სააგენტო ასევე უფლებამოსილია სკრინინგის განცხადების განხილვაში ჩართოს საზოგადოებრივი ექსპერტი²³.

სკრინინგის პროცედურამ შეიძლება შემდეგი შედეგები გამოიწვიოს:

ა) იმ შემთხვევაში, თუ სკრინინგი დაადგენს, რომ საქმიანობა გზმ-ს ექვემდებარება, აღნიშნულმა საქმიანობამ უნდა გაიაროს გზმ-ის პროცედურა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად.

ბ) იმ შემთხვევაში, თუ სკრინინგი დაადგენს, რომ საქმიანობა გზმ-ს არ ექვემდებარება, ეს საქმიანობა უნდა განხორციელდეს გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტებით დადგენილი მოთხოვნებისა და ნორმების შესაბამისად²⁴. გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტები განსაზღვრავს: საწარმოო და არასაწარმოო ობიექტების ჩამდინარე წყლების ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვების სტანდარტულ ნორმებს; სტაციონარული ობიექტებისთვის მავნე ნივთიერებათა ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევის ნორმებს; და ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან წყალაღების ნორმებს. საქმიანობები, რომლებიც გზმ-ს არ ექვემდებარება, ამ სტანდარტული ჩაშვების/გაფრქვევის ნორმებს უნდა აკმაყოფილებდნენ, ხოლო მათ, რომლებიც ზედაპირული წყლების აღებას ახორციელებენ, ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან წყალაღების 5-წლიანი გეგმა უნდა შეიმუშაონ და დასამტკიცებლად წარუდგინონ სამინისტროს, ან, თუ საქმიანობა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ხორციელდება - აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულებას, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს. გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტები მხოლოდ იმ საქმიანობებზე ვრცელდება, რომლებიც გზმ-ს არ ექვემდებარება, გარდა წყალაღების ნორმებისა, რაც შეიძლება საჭირო გახდეს ასევე იმ საქმიანობებისთვის, რომლებსაც მიღებული აქვთ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება, იმ შემთხვევაში, თუ შეიცვლება წყალაღების პირობები, ისე რომ უცვლელი დარჩება წარმოების ტექნოლოგია ან/და ექსპლუატაციის პირობები.

გ) იმ შემთხვევაში, თუ სკრინინგი დაადგენს, რომ დაგეგმილი საქმიანობა შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნებს, ან სასამართლოს / არბიტრაჟის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას, სააგენტო იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის თაობაზე.

²³ საზოგადოებრივი ექსპერტი შეიძლება იყოს ფიზიკური ან იურიდიული პირი, აგრეთვე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ შექმნილი სამეცნიერო-საკონსულტაციო (საექსპერტო) ორგანო და საზოგადოებრივი საექსპერტო დაწესებულების წევრი (საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 21).

²⁴ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვრის #17 დადგენილება გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების დამტკიცების თაობაზე

მაგალითად, საქმიანობის განხორციელებაზე შეიძლება უარი ითქვას იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობის განხორციელება არღვევს მოცემული ტერიტორიისთვის დადგენილ მიწათსარგებლობის მოთხოვნებს, მაგ. თუ ტერიტორიას აქვს დაცული ტერიტორიის სტატუსი, სადაც აკრძალულია ეკონომიკური საქმიანობა, ან სახელმწიფო ტყის სტატუსი, ან თუ ტერიტორია სარგებლობის ლიცენზიის ფარგლებში მდებარეობს და სხვ. ასევე, თუ საქმიანობა შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს სივრცითი მოწყობის არსებულ ეროვნულ თუ ადგილობრივ გეგმებს. გარკვეულ შემთხვევებში შესაძლებელია მოცემული ტერიტორიისთვის განსაზღვრული მიწათსარგებლობის დანიშნულების ცვლილების მოთხოვნა, მაგ., სასოფლო-სამეურნეო მიწის არასასოფლო-სამეურნეოდ გარდაქმნა. მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, საქმიანობის განმახორციელებელს ეძლევა სკრინინგის განცხადების თავიდან წარდგენის უფლება. საქმიანობაზე უარის თქმის მიზეზი ასევე შეიძლება იყოს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების, მათ შორის კუმულაციური ზემოქმედების მასშტაბი და მასთან დაკავშირებული რისკები, ზემოქმედება სენსიტიურ ტერიტორიებზე, ასევე ზემოქმედება სოციალურ გარემოზე, როგორცაა ფართომასშტაბიანი განსახლება და სხვ.

დ) იმ შემთხვევაში, თუ სკრინინგი დაადგენს, რომ დაგეგმილმა საქმიანობამ შეიძლება ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გამოიწვიოს, რაც დადგინდება საქმიანობის განმახორციელებლის, ან სააგენტოს ან/და იმ სახელმწიფოს მიერ რომელიც შეიძლება ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაექვემდებაროს, საქართველოს მთავრობა სამინისტროს შუამდგომლობით იწყებს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურას, რის შემდეგაც სააგენტო გზშ-ის ეროვნულ პროცედურაზე დაწყებულ ადმინისტრაციულ წარმოებას აჩერებს. იმ შემთხვევაში, თუ ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაექვემდებარებული ერთ-ერთი სახელმწიფო, სააგენტოს მიერ შეტყობინების შემდეგ შემოთავაზებულ ვადაში გამოხატავს ინტერესს მონაწილეობა მიიღოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურაში, საქართველოს მთავრობა სამინისტროს შუამდგომლობით იწყებს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურას. სხვა შემთხვევაში, სააგენტო, საქართველოს მთავრობის თანხმობით, წყვეტს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურას და აგრძელებს გზშ-ის ეროვნულ პროცედურას (დამატებითი ინფორმაცია ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შესახებ მოცემულია XII თავში).

სააგენტო უზრუნველყოფს საზოგადოების ინფორმირებას მიღებული სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ.

სკრინინგის გადაწყვეტილების შაბლონი წარმოდგენილია VII დანართში.

6. სხვა ასპექტები

უკვე არსებული საქმიანობების მოდიფიკაციების სკრინინგი

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-12 პუნქტის თანახმად, სკრინინგს ექვემდებარება I და II დანართებში ჩამოთვლილი, უკვე არსებული, მიმდინარე საქმიანობების ცვლილება ან გაფართოება, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გამოიწვიოს გარემოზე ან/და ჯანმრთელობაზე.²⁵

²⁵ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლი ადგენს, რომ: გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული საქმიანობის საწარმოო ტექნოლოგიის განსხვავებული ტექნოლოგიით შეცვლა ან/და ექსპლუატაციის პირობების შეცვლა, მათ შორის, წარმადობის

შემდეგი ტიპის ცვლილებები ან გაფართოება შეიძლება ჩაითვალოს, როგორც გარემოზე ან ჯანმრთელობაზე პოტენციურად მნიშვნელოვანი ზემოქმედების გამომწვევი:

- ცვლილებები ან გაფართოება, რომლის შედეგად საქმიანობა მიაღწევს/გადააჭარბებს I და II დანართებით დადგენილ ზღვრებს;
- საქმიანობის წარმადობის ან ფარგლების მნიშვნელოვანი ზრდა (25% და მეტი);
- ტექნოლოგიის, ექსპლუატაციის ან გამოყენების წესის მნიშვნელოვანი ცვლილება.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ცვლილების მასშტაბი არ არის გადამწყვეტი ფაქტორი - მთავარია, გამოიწვევს თუ არა ცვლილება მნიშვნელოვან ზემოქმედებას გარემოზე ან ჯანმრთელობაზე. ამიტომ, საქმიანობის განმახორციელებელმა უნდა წარადგინოს სკრინინგის განცხადება, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ინფორმაცია საქმიანობის დაგეგმილი ცვლილებისა და მასთან დაკავშირებული სავარაუდო ზემოქმედების შესახებ გარემოსა და ჯანმრთელობაზე. მნიშვნელოვანია დეტალურად აღიწეროს დაგეგმილი ცვლილება - ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება, ახალი ინფრასტრუქტურა, ტერიტორიის გაფართოება - და აიხსნას, თუ რით განსხვავდება ის არსებული საქმიანობისგან.

სავარაუდო ზემოქმედების აღწერაში გათვალისწინებული უნდა იყოს მთელი საქმიანობის ზემოქმედება მისი ცვლილების შემდეგ და არა მხოლოდ თავად ცვლილების ზემოქმედება. სავარაუდო ზემოქმედების აღწერა სავარაუდო ზემოქმედების ქვეშ მყოფ ტერიტორიაზე გარემოს და ჯანმრთელობის ამჟამინდელ მდგომარეობას უნდა ეფუძნებოდეს.

ცხადია, რომ თუ საქმიანობის ცვლილება გარემოზე დადებით ზემოქმედებას გამოიწვევს (მაგ. წარმადობის შემცირების, ან განახლებული ტექნოლოგიის დანერგვის შედეგად, რაც გამოიწვევს წყლის ნაკლებ წარმოებას და ა.შ.), სკრინინგმა შეიძლება დაასკვნას, რომ ასეთი ცვლილება გზშ-ს არ ექვემდებარება. თუმცა, ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ შემოთავაზებულმა ცვლილებამ შეიძლება ხელი შეუწყოს გარემოს ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებას, სკრინინგმა უნდა გაითვალისწინოს ყველა შესაძლო ზემოქმედება, რომელიც შეიძლება მოხდეს საქმიანობის განხორციელების განმავლობაში, ან თუ ექსპლუატაციის დასრულებაც ცვლილების ნაწილია - ასევე, სავარაუდო მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედება, რომელიც საქმიანობის ამ ასპექტთან არის დაკავშირებული.

პრაქტიკული მაგალითები: არსებული საქმიანობის ცვლილებების სკრინინგი: კენოქსჰედის ქარის ელექტროსადგური, მაგალითი შოტლანდიიდან

შოტლანდიაში მდებარე კენოქსჰედის ქარის ელექტროსადგურის განხორციელების ნებართვა კომპეტენტურმა ორგანომ 2015 წელს გასცა. თანხმობა მოიცავდა ნებართვას 19 ტურბინის აშენებაზე, 38 დაგეგმარების პირობის გათვალისწინებით, რომლებიც ისეთ საკითხებს ეხებოდა, როგორცაა: სამშენებლო სამუშაოების დასრულების ვადები, ტურბინების წვერის მაქსიმალური სიმაღლე და მიწის აღდგენის მოთხოვნები ექსპლუატაციის დასრულების შემდეგ.

თანხმობის გაცემის შემდეგ, ორი განცხადება შემოვიდა საქმიანობაში ცვლილების შეტანის თაობაზე. პირველი ცვლილების შესახებ განცხადება, რომელიც 2019 წელს იქნა წარდგენილი, ტურბინებისთვის დაშვებული წვერის სიმაღლის გაზრდას (145 მ-დან 180 მ-მდე) და ტურბინების ექსპლუატაციაში ჩაშვებისთვის დამტკიცებული ვადის გახანგრძლივებას ეხებოდა (18-დან 36

გაზრდა, ამ კოდექსით განსაზღვრული სკრინინგის პროცედურისადმი დაქვემდებარებულ საქმიანობად მიიჩნევა.

თვემდე). აღნიშნული ცვლილებები არგუმენტირებული იყო ქარის ტურბინების ტექნოლოგიებში არსებული უახლესი მიღწევებით, რასაც თან ერთვოდა საქმიანობის განმახორციელებლის სურვილი, რომ ამ საქმიანობის მომგებიანობა გაზრდილიყო. მეორე განცხადება 2020 წელს იქნა შემოტანილი და ეხებოდა უკვე დამტკიცებული ქარის ელექტროსადგურის გაფართოებას, რომელიც დამატებით რვა ტურბინას და მასთან დაკავშირებულ ინფრასტრუქტურას (მაგ., ელექტრო ქვესადგური და საკონტროლო შენობა) ითვალისწინებდა იმ ტერიტორიის მიმდებარე მიწაზე, რომელზეც უკვე იყო გაცემული საქმიანობის განხორციელების თანხმობა.

გზშ-ის შესაბამისი რეგულაციების მიხედვით, განცხადება ქარის ელექტროსადგურებისთვის ნებართვის პირობებში ცვლილებების შესახებ წარმოქმნის გზშ-ის ვალდებულებას (ანუ „სკრინინგს დაექვემდებარება“), იმ შემთხვევაში თუ „ცვლილებას ან გაფართოებას შეიძლება ჰქონდეს მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედება გარემოზე“. გარემოზე მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შემთხვევაში, რეგულაციების თანახმად, ცვლილებების თაობაზე განცხადებისთვის დადგენილია შემდეგი მოთხოვნები:

გზშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს:

- (i) ძირითადი ასპექტები, რომლის მიხედვითაც საქმიანობის განმახორციელებლის მოსაზრებით, შემოთავაზებული საქმიანობის შედეგად მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ზემოქმედება განსხვავდება გზშ-ის ანგარიშში ან გარემოსდაცვით განაცხადში აღწერილი გარემოზე ზემოქმედებისგან; და
- (ii) არატექნიკური რეზიუმე (i) ქვეპუნქტში მითითებული განსხვავებების შესახებ.

საქმიანობის განმახორციელებელმა დაადგინა, რომ ორივე განცხადებას ჰქონდა გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების გამოწვევის პოტენციალი, თუმცა თითოეული განაცხადისთვის აირჩია კანონმდებლობასთან შესაბამისობის სხვადასხვა გზა. დაგეგმილი ცვლილებების შესახებ პირველი განაცხადის შემთხვევაში, საქმიანობის განმახორციელებელმა უფრო პრაგმატულ მიდგომას მიმართა და მოამზადა დოკუმენტი, რაც მათი აღწერილობით იყო „გარემოსდაცვითი ანგარიში“, რომელიც თავდაპირველი გზშ-ის ანგარიშის (რომელიც გამოქვეყნებული იყო 2013 წელს) განახლებას წარმოადგენდა და ამ თავდაპირველ ანგარიშთან ერთად უნდა ყოფილიყო წაკითხული, ასევე დოკუმენტი, რომელშიც მოცემული იყო კომპეტენტური უწყების მიერ მოთხოვნილი დამატებითი გარემოსდაცვითი ინფორმაცია (გამოქვეყნებული იყო 2014 წელს). ამრიგად, გზშ-ის ანგარიში, მთლიანობაში, აღნიშნული სამივე ურთიერთდაკავშირებული დოკუმენტისგან შედგებოდა. ამგვარად, განმცხადებელი უზრუნველყოფდა ეროვნულ კანონმდებლობასთან შესაბამისობას (რომელიც მოითხოვს, რომ წარმოდგენილი ინფორმაცია მოიცავდეს მხოლოდ განსახილველ განცხადებას) და მართლმსაჯულების ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებს (რომლის განმარტებითაც ევროკავშირის კანონმდებლობა მოითხოვს, რომ განხილული იქნას საქმიანობის ზოგადი ზემოქმედებები).

ახალი „გარემოსდაცვითი ანგარიში“ განახლებულ შეფასებებს შეიცავდა შემდეგ თემებთან დაკავშირებით:

- ლანდშაფტი და ვიზუალური ზემოქმედება;
- ხმაური;
- ეკოლოგია და ორნითოლოგია;
- ჰიდროლოგია და ტორფი;
- კულტურული მემკვიდრეობა;
- საგზაო მოძრაობა და ტრანსპორტი;
- ავიაცია და უსაფრთხოება; და
- სხვა საკითხები (კლიმატის ცვლილება, მასშტაბური ავარიები და კატასტროფები და ადამიანის ჯანმრთელობა).

მეორე განაცხადისთვის მომზადდა ახალი, დამოუკიდებელი გზშ-ის ანგარიში. გზშ-ის ახალი

ანგარიშის მომზადების შესახებ გადაწყვეტილება იმ ფაქტს ასახავდა, რომ ეს განცხადება ეხებოდა თავდაპირველი პროექტის გაფართოებას და არა დიზაინის ან საექსპლუატაციო პირობების ცვლილებას. გარდა ამისა, საქმიანობის განმახორციელების ტერიტორია ახლოს იყო „სპეციალურ კონსერვაციის ზონასთან“ (ანუ საერთაშორისო მნიშვნელობის დაცულ ტერიტორიასთან) და ასევე, ჩვეულებრივ, ქარის ელექტროსადგურებთან დაკავშირებით საზოგადოება მნიშვნელოვან შემფოთებას გამოხატავს.

საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოსადგენი ინფორმაცია

საქმიანობის განმახორციელებელმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ სკრინინგის განცხადებაში მოცემული ამომწურავი და სრული ინფორმაცია საშუალებას მისცემს სააგენტოს მიიღოს ობიექტური და დასაბუთებული სკრინინგის გადაწყვეტილება. იმ საქმიანობისთვის, სადაც გარემოზე ან/და ჯანმრთელობაზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედებაა მოსალოდნელი, შეიძლება რეკომენდებული იყოს გზშ-ის კონსულტანტის ჩართვა სკრინინგის განცხადების მომზადებაში.

წინასწარი კონსულტაციები სააგენტოსთან

რეკომენდებულია, რომ საქმიანობის განმახორციელებელმა კონსულტაცია გაიაროს სააგენტოსთან სკრინინგის განცხადების წარდგენამდე, კერძოდ, შემდეგი საკითხების თაობაზე:

- საქმიანობის კლასიფიკაცია (ან მისი ცვლილება) კოდექსის I დანართის და II დანართის შესაბამისად;
- სკრინინგის განცხადებაში წარმოსადგენი ინფორმაციის მასშტაბი და დეტალები;

არასაკმარისი ინფორმაცია სკრინინგის განცხადებაში

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ არ ითვალისწინებს მოთხოვნებს იმ შემთხვევისთვის, როდესაც სკრინინგის განცხადება არ შეიცავს სკრინინგისთვის საკმარის ინფორმაციას. თუმცა, სააგენტოს შეუძლია საქმიანობის განმახორციელებელს დამატებითი ინფორმაციის მიწოდება მოსთხოვოს. არსებული პრაქტიკის მიხედვით, როდესაც სააგენტო სკრინინგის განცხადების გადახედვის აუცილებლობას ადგენს, ე.ი. თუ საჭიროა დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენა, სააგენტო ადმინისტრაციულ წარმოებას აჩერებს და შესაბამის შენიშვნებს უგზავნის საქმიანობის განმახორციელებელს. ადმინისტრაციული წარმოება მხოლოდ შესწორებული განცხადების წარდგენის შემდეგ განახლდება. საზოგადოების მიერ კომენტარების წარდგენისა და სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემის ვადები ხელახლა აითვლება შესწორებული განცხადების ხელახლა წარდგენის დღიდან.

VIII. სკოპინგი

1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები

სკოპინგი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცესის ნაწილია. ეს არის პროცედურა, რომლის მიზანია განსაზღვროს იმ საკითხების შინაარსი და ფარგლები, რომლებიც განხილული უნდა იყოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ სამინისტროში წარსადგენ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში. სკოპინგი ადგენს მოცემული ტერიტორიისთვის სპეციფიკურ იმ ძირითად გარემოსდაცვით და ჯანმრთელობის საკითხებს, რომლებიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შემოთავაზებული საქმიანობის კონტექსტში და რომლებიც უნდა იქნეს

განხილული გზშ-ის ანგარიშში „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან ერთად.

სკოპინგი ქმედითი და ეფექტიანი გზშ-ის პროცესის საფუძველია. სკოპინგის საშუალებით შესაძლებელია გზშ-ში განსახილველი საკვანძო საკითხების, გამოსაყენებელი შეფასების მეთოდების, გასათვალისწინებელი გონივრული და პრაქტიკული ალტერნატივების და სხვ. გამოვლენა. სკოპინგი ამცირებს პროცესის შესაძლო გაჭიანურების რისკებს, მაგ., რაც შეიძლება გამოწვეული ყოფილიყო საქმიანობის განმახორციელებლისგან დამატებითი ინფორმაციის მოთხოვნის საჭიროებით ან უთანხმოებით ზემოქმედების შეფასების მეთოდებთან დაკავშირებით, გზშ-ის ანგარიშის წარდგენის შემდეგ. გარდა ამისა, სკოპინგის ერთ-ერთ მთავარი ამოცანაა დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ საზოგადოების ინფორმირება და დაინტერესებული საზოგადოების იდენტიფიცირება, რომელსაც შეიძლება ინტერესი ჰქონდეს, ან რომელსაც შეიძლება შეეხოს მოცემული საქმიანობის შედეგები. დაინტერესებულ საზოგადოებასთან კონსულტაციების ჩატარება ადრეულ ეტაპზე უზრუნველყოფს, რომ გზშ-ში გასათვალისწინებელი მნიშვნელოვანი საკითხები, მათ შორის სპეციფიკური ადგილობრივი გარემოებები არ იქნება უგულვებელყოფილი. ეს ხელს უწყობს უფრო გვიანდელ ეტაპებზე პროცესის შეფერხების თავიდან აცილებას. კერძოდ, მცირდება გზშ-ის ანგარიშის წარდგენის შემდეგ საზოგადოებასთან გამართული კონსულტაციების შედეგად ახალი საკითხების წამოჭრის ალბათობა. სკოპინგი განსხვავებული თვალსაზრისების, ალტერნატივებისა და ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარეების პრობლემების გათვალისწინებისა და საჭიროების შემთხვევაში დაგეგმილ საქმიანობაში შესაბამისი ცვლილებების შეტანის შესაძლებლობას იძლევა. აქედან გამომდინარე, ძალიან მნიშვნელოვანია სკოპინგის ჩატარება საქმიანობის დაგეგმვის ადრეულ ეტაპზე, მაშინ, როდესაც ალტერნატივები ჯერ კიდევ ღიაა და შესაძლებელია შემარბილებელი ღონისძიებების ინტეგრირება საქმიანობის საპროექტო წინადადებაში.

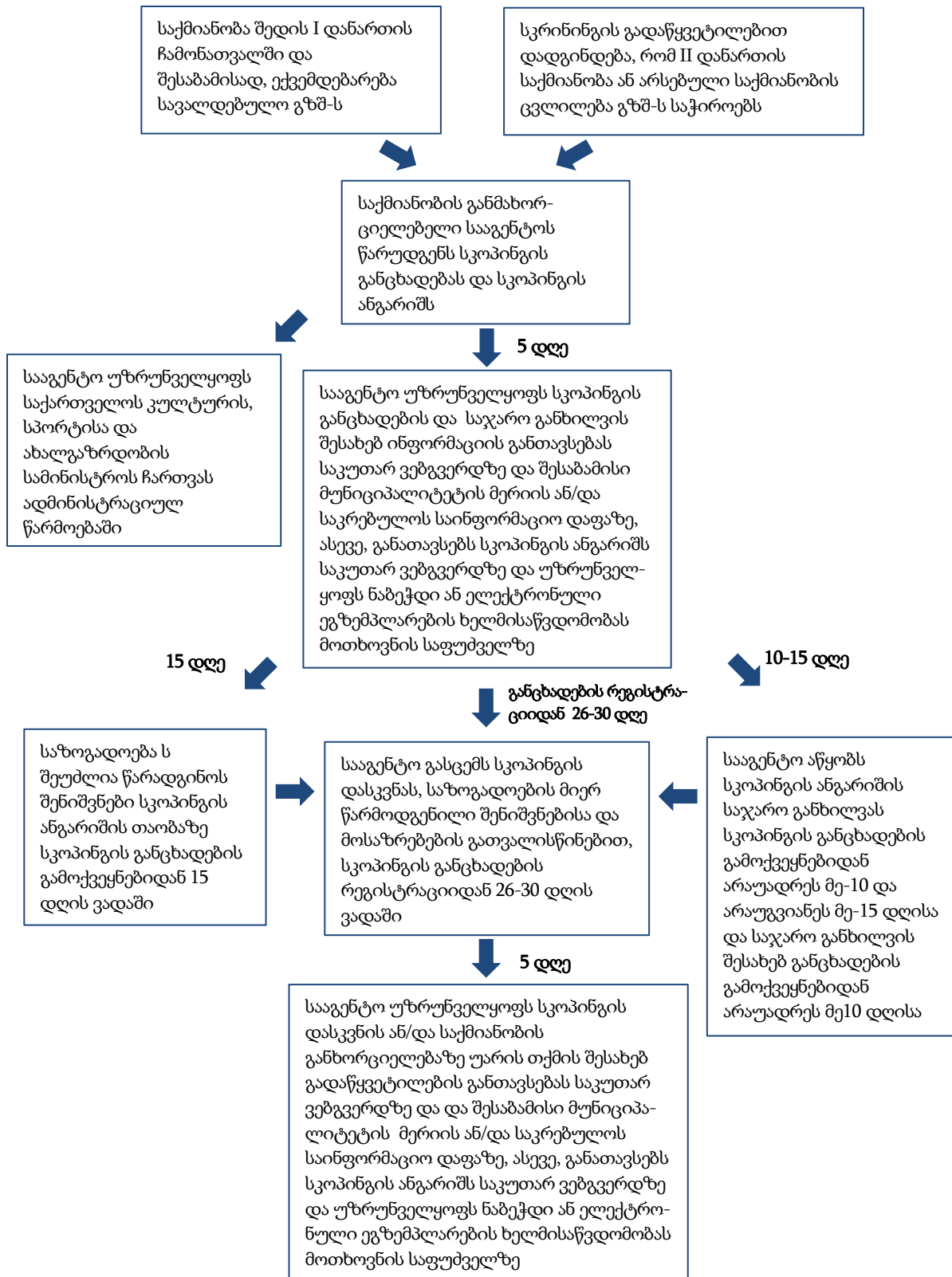
2. სკოპინგის პროცედურა

I დანართში გათვალისწინებული საქმიანობებისთვის, სკოპინგი გზშ-ის პროცედურის პირველი ეტაპია, ხოლო II დანართში გათვალისწინებული საქმიანობებისა და უკვე არსებულ საქმიანობებში ცვლილებების შეტანის პროექტებისთვის, სკოპინგი, როგორც წესი, სკრინინგის პროცედურის დასრულების შემდეგ იწყება, მას შემდეგ, რაც დადგინდება გზშ-ის საჭიროება. თუმცა, როგორც აღნიშნულია წინამდებარე სახელმძღვანელოს VII.2 თავში, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ იძლევა სკრინინგისა და სკოპინგის პროცედურების გაერთიანების საშუალებას, რისთვისაც საქმიანობის განმახორციელებელმა ერთდროულად უნდა წარადგინოს სკრინინგის განცხადება და სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე განცხადება. ასევე, როდესაც ცხადია, რომ II დანართში გათვალისწინებული საქმიანობა გზშ-ს მოითხოვს, საქმიანობის განმახორციელებელს შეუძლია გამოტოვოს სკრინინგის პროცედურა და პირდაპირ წარადგინოს განცხადება სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე.

საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია წარადგინოს სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე განცხადება სკოპინგის ანგარიშთან ერთად, საქმიანობის დაგეგმვის რაც შეიძლება ადრეულ სტადიაზე. სააგენტო განიხილავს წარმოდგენილ დოკუმენტებს და სხვა კომპეტენტურ ადმინისტრაციულ ორგანოებსა და საზოგადოებასთან კონსულტაციების შემდეგ გასცემს სკოპინგის დასკვნას (დიაგრამა 3).

ამასთან, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ სკოპინგის დასკვნის გაცემის დაჩქარებულ პროცედურას ითვალისწინებს, რისთვისაც საქმიანობის განმახორციელებელმა გარკვეული საფასური უნდა გადაიხადოს. დაჩქარებული პროცედურა შესაძლებლობას იძლევა, რომ სკოპინგის დასკვნა გაიცეს განცხადების რეგისტრაციიდან არაუგვიანეს 21-ე დღისა, მაშინ როცა სკოპინგის დასკვნის გაცემის ჩვეულებრივ პროცედურას 26-30 დღე სჭირდება.²⁶

²⁶ შესაბამისი ცვლილება „გარემოსდაცვით შეფასების კოდექსში“ 2023 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედდება.

დიაგრამა 3 – სკოპინგის პროცედურა

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ სააგენტოს ავალდებულებს, რომ სკოპინგის დასკვნის გაცემამდე ადმინისტრაციულ წარმოებაში ჩართოს საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო, როგორც სხვა ადმინისტრაციული ორგანო. ამისათვის, სააგენტო, საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის შესაბამისად,

სკოპინგის განცხადებას და თანდართულ დოკუმენტაციას უგზავნის კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს სამი დღის ვადაში მას შემდეგ, რაც დადგინდება სკოპინგის განცხადების შესაბამისობა ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე მუხლის მოთხოვნებთან. კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო ვალდებულია ორი კვირის ვადაში წარმოადგინოს დასკვნა. კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მიერ დადგენილ ვადაში დასკვნის წარუდგენლობა ან უარყოფითი დასკვნის წარდგენა არ აფერხებს განცხადების განხილვას და სკოპინგის დასკვნის გაცემას.²⁷

გარდა კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროსი, რომლის ჩართვა გზმ-ის პროცედურაში სავალდებულოა, სააგენტოს შესაძლოა დასჭირდეს კონსულტაციები სხვა კომპეტენტურ ორგანოებთან ან სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან სკოპინგის დასკვნის გაცემის პროცესში, მაგ. სამინისტროსა და სააგენტოს დარგობრივ დეპარტამენტებთან, დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან, სატყეო სააგენტოსთან, სხვა დარგობრივ სამინისტროებთან, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან და ა.შ.

საჯარო კონსულტაციები სკოპინგის პროცედურის მნიშვნელოვანი ნაწილია. კონსულტაციები უზრუნველყოფს დაინტერესებული საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი ყველა ალტერნატივის, საკითხისა და შესაძლო შემარბილებელი ღონისძიების გზმ-ში გათვალისწინებას. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ თანახმად, სააგენტო ვალდებულია უზრუნველყოს საზოგადოების ინფორმირება და სკოპინგის ანგარიშის თაობაზე კონსულტაციების ჩატარება, რისთვისაც სააგენტო უზრუნველყოფს სკოპინგის განცხადებისა და სკოპინგის ანგარიშის ხელმისაწვდომობას, საზოგადოებას აძლევს დადგენილ ვადებში მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის საშუალებას და აწყობს სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვას, რომელშიც მონაწილეობა შეუძლია საზოგადოების ნებისმიერ წარმომადგენელს. სააგენტო ვალდებულია განიხილოს საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი და საჯარო განხილვის დროს გამოთქმული მოსაზრებები და შენიშვნები და გაითვალისწინოს სკოპინგის დასკვნის გაცემისას (მეტი ინფორმაცია საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ მოცემულია XI თავში).

ზემოაღნიშნული სამართლებრივი ვალდებულებების შესრულების გარდა, რეკომენდებულია იმ სხვა ორგანიზაციებისა და კერძო პირების იდენტიფიცირება, რომლებიც შეიძლება დაინტერესებულნი იყვნენ დაგეგმილი საქმიანობით და მათთან კონსულტაციების გამართვა. აღნიშნული ორგანიზაციები თუ კერძო პირები შეიძლება ადგილობრივი და სხვა ხასიათის ინფორმაციის ღირებულ წყაროს წარმოადგენდნენ. საერთო ინტერესების მქონე რამდენიმე სხვადასხვა ჯგუფის არსებობის შემთხვევაში, შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს მათთან ცალ-ცალკე შეხვედრების მოწყობა. უნდა მოხდეს კონსულტაციების დროს გამოთქმული ყველა მოსაზრების ჩაწერა. საქმიანობის განხორციელების ადგილზე ვიზიტის შედეგად ასევე იყოს ღირებული ინფორმაციის და მოსაზრებების წყარო.

3. სკოპინგის განცხადება და სკოპინგის ანგარიში

საქმიანობის განმახორციელებელმა სააგენტოს უნდა წარუდგინოს განცხადება სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე, რომელიც ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე მუხლით განსაზღვრულ მოთხოვნებს უნდა შეესაბამებოდეს. კერძოდ, განცხადებაში მითითებული უნდა იყოს:

²⁷ საქართველოს კანონი „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“, მუხლი 84

- ა) იმ ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება, რომელსაც მიმართავს განმცხადებელი (სააგენტო);
- ბ) განმცხადებლის ვინაობა და მისამართი;
- გ) მოთხოვნა სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე;
- დ) განცხადების წარდგენის თარიღი და განმცხადებლის ხელმოწერა;
- ე) ნებისმიერი სხვა დოკუმენტი, რომელიც შეიძლება საფუძვლად დაედოს სკოპინგის დასკვნის გაცემას;
- ვ) განცხადებაზე დართული საბუთების ნუსხა, მათი არსებობის შემთხვევაში.

განცხადებას უნდა დაერთოს სკოპინგის ანგარიში როგორც როგორც ნაბეჭდი, ასევე ელექტრონული ფორმით. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლის მე-3 პუნქტში ჩამოთვლილია ინფორმაცია, რომელიც საქმიანობის განმახორციელებელმა უნდა წარმოადგინოს სკოპინგის ანგარიშში. ეს უნდა მოიცავდეს:

- ა) დაგეგმილი საქმიანობის მოკლე აღწერას, კერძოდ, ინფორმაციას: ადგილმდებარეობის, ფიზიკური მახასიათებლების, როგორცაა სიმძლავრე, მასშტაბი და სხვ. და საქმიანობის და მისი განხორციელების ადგილის ალტერნატივის შესახებ;
- ბ) ინფორმაციას გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების და მისი სახეების შესახებ, რომლებიც შესწავლილი იქნება გზშ-ის პროცესში, მათ შორის: შესაძლო ზემოქმედება დაცულ ტერიტორიებზე, შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება; შესაძლო ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობაზე, სოციალურ გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე;
- გ) ინფორმაციას ჩასატარებელი საბაზისო/სამიეზო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო მეთოდების შესახებ;
- დ) წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების პროექტს, მათ შორის, რეკულტივაციის პროექტს, საჭიროების შემთხვევაში²⁸;
- ე) ინფორმაციას იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისთვის, შემცირებისთვის ან/და შერბილებისთვის.

იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე უნდა განხორციელდეს და მოითხოვს ტყის სტატუსის შეწყვეტას²⁹ ან განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით

²⁸ აღნიშნული საჭიროა მოცემულ ტერიტორიაზე სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების შემთხვევაში. წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების პროექტის შედგენის წესი განსაზღვრულია საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 4 აპრილის #271 დადგენილებით „ტექნიკური რეგლამენტების - წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული სალიცენზიო პირობების დაცვის შესახებ ანგარიშგების წესის, წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების პროექტის, წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების ტექნოლოგიური სქემისა და წიაღისეულის შესწავლის სამუშაოთა გეგმების შედგენის წესისა და სტატისტიკური დაკვირვების ფორმების შესახებ“ (№1-01, №1-02, №1-03 და №1-04) დამტკიცების თაობაზე.

²⁹ ტყის სტატუსის შეწყვეტასთან დაკავშირებული მოთხოვნები იხილეთ დოკუმენტში: საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის #496 დადგენილება „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“, თავი III

სპეციალური სარგებლობის უფლების მიღებას³⁰, საქმიანობის განმახორციელებელმა სკოპინგის ანგარიშს უნდა დაურთოს ინფორმაცია ტყის სტატუსის შეწყვეტის / განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის შესახებ.

პრაქტიკული მაგალითი: სკოპინგის ანგარიშის შინაარსი – კორკის სარკინიგზო გზაჯვარედინის პროექტი

ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში გავრცელებული პრაქტიკაა ცალკეული სკოპინგის ანგარიშის ან ზოგჯერ კომბინირებული სკრინინგისა და სკოპინგის ანგარიშის მომზადება. ეს დოკუმენტები ხშირად იმისთვის მზადდება, რომ თან დაერთოს კომპეტენტური ორგანოსგან სკოპინგის დასკვნის გაცემის შესახებ ოფიციალურ განცხადებას. ინფორმაცია, რომელიც თან უნდა ახლდეს სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნის განაცხადს აღწერილია გზშ-ის შესახებ ქვეყნების ეროვნულ კანონმდებლობაში და როგორც წესი, მოიცავს: დაგეგმილი საქმიანობის აღწერას, საქმიანობის ადგილმდებარეობას, მის გარემოსდაცვით მახასიათებლებს და მოსალოდნელი ზემოქმედებების მიმოხილვას. სკოპინგის ანგარიში სტრუქტურირებული ჩარჩოა, რომელიც უზრუნველყოფს აღნიშნული ინფორმაციის წარდგენის მიმართ მოთხოვნების დაკმაყოფილებას. არ არის საჭირო, რომ სკოპინგის ანგარიშები მოცულობითი დოკუმენტები იყოს, თუმცა, საერთაშორისო მასშტაბით არსებობს საკმაოდ დიდი, 70 გვერდიანი ან მეტი ანგარიშების მომზადების ტენდენცია.

2019 წელს ირლანდიაში, კორკის სარკინიგზო გზაჯვარედინის პროექტის ერთობლივი სკრინინგისა და სკოპინგის მოცულობითი ანგარიში გამოქვეყნდა. აღნიშნული დაგეგმილი საქმიანობა მოიცავდა დუბლინისა და კორკის სარკინიგზო ხაზის გასწვრივ შვიდი გზაჯვარედინის ჩანაცვლებას, არსებული უსაფრთხოების პრობლემებიდან გამომდინარე. სკოპინგისა და სკრინინგის ანგარიში დაახლოებით 90 გვერდისა და ოთხი დანართისგან შედგებოდა. ანგარიშში აღწერილი იყო:

- მიდგომა, რომელიც უნდა იქნას გამოყენებული შემოთავაზებული საქმიანობის პოტენციური ზემოქმედების შეფასებისას თითოეულ გარემოსდაცვით საკითხთან დაკავშირებით (მაგ. ჰაერი, ნიადაგი და ა.შ.), საკვლევი ტერიტორიის აღწერის ჩათვლით;
- შეფასებებში გამოსაყენებელი მეთოდოლოგია, მათ შორის სამაგიდო კვლევები, სავლელ კვლევები და კონსულტაციები, რომლებიც უნდა ჩატარდეს შეფასებისთვის საჭირო ინფორმაციის მოსაპოვებლად;
- მიმდინარე საბაზისო პირობები; და
- სავარაუდო ზემოქმედება, რომელსაც შეიძლება ადგილი ჰქონდეს შემოთავაზებული საქმიანობის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შედეგად.

ანგარიში ასევე მოიცავდა შვიდი სარკინიგზო გზაჯვარედინის ჩანაცვლების პროექტის ალტერნატივების წინასწარ შეფასებას, რომელიც მრავალკრიტერიუმანი ანალიზის გამოყენებით ჩატარდა. კერძოდ, ამ შეფასებით უპირატესობა მიენიჭა ერთდონიანი გზაჯვარედინების ხიდური გზაჯვარედინებით ჩანაცვლების ალტერნატივას.

სკოპინგის ანგარიშები ასევე, გარკვეულწილად, შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც გზშ-ის პროცესში საზოგადოებისა და ინტერესთა ჯგუფების ადრეული ჩართვის ინიცირების მექანიზმი. ამ მიზნით, კორკის სარკინიგზო გზაჯვარედინის პროექტის სკრინინგისა და სკოპინგის ანგარიშის თაობაზე კონსულტაციები ღია იყო საზოგადოებისთვის და გარკვეული

³⁰ განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მინიჭებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები იხილეთ დოკუმენტში: საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის #221 დადგენილება „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე, თავი XIV

არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის, კომპეტენტური უწყებებისა და კანონით გათვალისწინებული ორგანოების გარდა, რომლებთან კონსულტაციებიც სავალდებულო იყო.

იმ შემთხვევაში, თუ სკოპინგის ანგარიში არ შეიცავს საკმარის ინფორმაციას იმ საკითხების შინაარსისა და მოცულობის დასადგენად, რომლებიც გზმ-ში უნდა იქნას განხილული, სააგენტომ სკოპინგის ანგარიში უნდა დაუბრუნოს საქმიანობის განმახორციელებელს იმის მითითებით, თუ რისი განახლება არის საჭირო³¹. არსებული პრაქტიკის მიხედვით, როდესაც სკოპინგის ანგარიშის გადახედვის აუცილებლობა დადგინდება, სააგენტო შესაბამის შენიშვნებს უგზავნის საქმიანობის განმახორციელებელს და ამავდროულად, აჩერებს ადმინისტრაციულ წარმოებას. ადმინისტრაციული წარმოება მხოლოდ სკოპინგის შესწორებული ანგარიშის ხელახლა წარდგენის შემდეგ განახლდება. საზოგადოების მონაწილეობის, ასევე სკოპინგის დასკვნის გაცემის ვადები თავიდან აითვლება განახლებული ანგარიშის ხელახლა წარდგენის დღიდან.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოსადგენი ზოგიერთი ინფორმაცია II დანართის საქმიანობების სკრინინგისთვის მოთხოვნილი ინფორმაციის მსგავსია, თუმცა, ზოგადად, სკოპინგის ანგარიშში მეტი დეტალი უნდა იყოს მოწოდებული, განსაკუთრებით, სავარაუდო ზემოქმედებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ. სკოპინგის ანგარიშის მომზადება შეიძლება უკვე მოიცავდეს მონაცემთა წინასწარ შეგროვებას და საველე კვლევებს (მაგ. ჰაბიტატებსა და სახეობებთან დაკავშირებით). მიზანშეწონილია იმდენი ინფორმაციის წარმოდგენა, რამდენიც ხელმისაწვდომია მოცემულ ეტაპზე. წინამდებარე სახელმძღვანელოს VIII დანართში მოცემულია სკოპინგის ანგარიშში წარმოსადგენი ინფორმაციის მაგალითი.

4. სკოპინგის დასკვნა

სკოპინგის დასკვნის გაცემის თაობაზე განცხადების რეგისტრაციიდან არაუადრეს 26-ე და არაუგვიანეს 30-ე დღისა სააგენტო გასცემს სკოპინგის დასკვნას. სააგენტოს შეუძლია განცხადების და სკოპინგის ანგარიშის განხილვაში ჩართოს საზოგადოებრივი ექსპერტი³². სკოპინგის დასკვნა განსაზღვრავს გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების და მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალს. კერძოდ, ეს მოიცავს არსებული მდგომარეობის კვლევებს, გარემოზე ზემოქმედების სახეებს, რომლებიც უნდა იქნას შესწავლილი, გამოსაყენებელ მეთოდებს, საქმიანობის ალტერნატივებსა და შემარბილებელ ღონისძიებებს, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული და სხვ. სკოპინგის დასკვნა ასევე უნდა ასახავდეს, თუ რა სავარაუდო ხარვეზები არსებობს

³¹ უნდა აღინიშნოს, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ ცალსახად არ ითვალისწინებს სკოპინგის ანგარიშის ან/და განცხადების დაბრუნების შესაძლებლობას. თუმცა, ზოგიერთ ქვეყანაში (მაგ. ჩეხეთი, სლოვაკეთი) დამკვიდრებულია პრაქტიკა, რომ თუ გზმ-ის კომპეტენტური ორგანო მიიჩნევს, რომ სკოპინგის ანგარიში არ აკმაყოფილებს საკანონმდებლო მოთხოვნებს, ის უბრუნდება საქმიანობის განმახორციელებელს. ამგვარი განხილვის პერიოდი, ჩვეულებრივ, შედარებით მოკლეა (7-10 დღე), რაც სკოპინგის ანგარიშის დეტალური შესწავლის შესაძლებლობას არ იძლევა. თუმცა, ამ შემთხვევაში დეტალური გადასინჯვა არ არის მიზანი. გზმ-ის კომპეტენტურმა ორგანომ ყურადღება უნდა გაამახვილოს მხოლოდ იმაზე, შეიცავს თუ არა სკოპინგის ანგარიში კანონმდებლობით მოთხოვნილ ინფორმაციას და შესაბამისად, არის თუ არა ის „ვალიდური“ სკოპინგის კონსულტაციებზე განხილვისთვის.

³² საზოგადოებრივი ექსპერტი შეიძლება იყოს ფიზიკური ან იურიდიული პირი, აგრეთვე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ შექმნილი სამეცნიერო-საკონსულტაციო (საექსპერტო) ორგანო და საზოგადოებრივი საექსპერტო დაწესებულების წევრი (საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 21).

მონაცემების და ინფორმაციის მხრივ (თუკი ეს გამოვლინდება სკოპინგის ანგარიშის საფუძველზე), და მოითხოვდეს მათ ასახვას გზშ-ის ანგარიშში. სკოპინგის დასკვნის გათვალისწინება გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისას სავალდებულოა საქმიანობის განმახორციელებლისათვის.

პრაქტიკული მაგალითი: სკოპინგის დასკვნის სტრუქტურა და შინაარსი

მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის კანონმდებლობის მიხედვით, სკოპინგის დასკვნის სტრუქტურას და დეტალურ შინაარსს კომპეტენტური ორგანო ადგენს თავის შეხედულებისამებრ. ამის გამო, განსხვავებული პრაქტიკები დამკვიდრდა იმ მხრივ, თუ რამდენად დეტალურად ხდება სპეციფიკაციების აღწერა გზშ-ისათვის სკოპინგის დასკვნაში.

კარგად სტრუქტურირებული სკოპინგის დასკვნის მაგალითი მოცემულია ქვემოთ ჩანართში. აღნიშნული სკოპინგის დასკვნა მოიცავს მოკლე შესავალს გზშ-ის სამართლებრივი კონტექსტის თაობაზე (შესაბამისი კანონმდებლობა და ა.შ.); დაგეგმილი საქმიანობის დახასიათება მოცემულია 1-ელ ნაწილში; ხოლო სკოპინგის დასკვნის შეჯამება - მე-2 ნაწილში.

მოცემული პროექტის შემთხვევაში, საქმიანობის განმახორციელებელი და კომპეტენტური ორგანო შეთანხმდნენ, რომ კონსულტაციებს გაივლიდნენ დამატებით სხვა მხარეებთან და არა მხოლოდ კანონით სავალდებულო უწყებებთან. კონსულტაციების პროცესი შეჯამებულია სკოპინგის დასკვნის მე-3 ნაწილში, ხოლო შენიშვნებზე და კომენტარებზე პასუხები სრულად არის წარმოდგენილი დანართში.

სკოპინგის დასკვნაში ნათქვამია, რომ „თუ მოცემული სკოპინგის დასკვნაში საპირისპირო არ არის ნათქვამი, ... გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს კონსულტაციებში მონაწილე მხარეების მიერ წამოყენებულ ყველა საკითხს“, თუმცა გადაწყვეტილების მიღებისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე ზოგიერთი საკითხი განხილულია მე-4 ნაწილში. მაგალითად, მე-4 ნაწილი ყურადღებას ამახვილებს კონსულტაციებში მონაწილე კანონით გათვალისწინებული ორი უწყების მიერ შემოთავაზებულ რეკომენდაციაზე, რომ არსებული მდგომარეობის შესახებ საბაზისო მონაცემები უნდა შეგროვდეს ორწლიანი პერიოდისთვის, გამომდინარე იქედან, რომ საქმიანობის განხორციელების ადგილი საკონსერვაციო ზონასთან ახლოს მდებარეობს.

და ბოლოს, მოლოდინები შემარბილებელი ღონისძიებების შესწავლასა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადების სამომავლო ნაბიჯებთან დაკავშირებით მოცემულია მე-5 და მე-6 ნაწილებში.

მიუხედავად იმისა, რომ ქვემოთ მოცემული სტრუქტურა შეიძლება საკმაოდ რთული ჩანდეს სკოპინგის დასკვნისთვის, ტექსტის რაოდენობა თითოეულ ნაწილში შეზღუდულია და მთლიანობაში დასკვნა ლაკონურ ანგარიშს წარმოადგენს.

მაგალითი: სკოპინგის დასკვნის სტრუქტურა

შინაარსი
1. შესავალი
2. სკოპინგის დასკვნა
3. კონსულტაციები
4. შოტლანდიელი მინისტრების მიერ წამოჭრილი საიტ-სპეციფიკური საკითხები
5. შემარბილებელი ღონისძიებები
6. სამომავლო პროცესი
დანართები:
დანართი I - კონსულტაციების ჩამონათვალი და პასუხები

წყარო: სკოპინგის დასკვნა სტორნოვეის ქარის ელექტროსადგურების პროექტის თაობაზე, შოტლანდია, 2018 წლის სექტემბერი

სკოპინგი ასევე შეიძლება გახდეს საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის საფუძველი. მიუხედავად იმისა, რომ გარკვეული ინფორმაცია საქმიანობის შესახებ უკვე სკრინინგის ეტაპზე არსებობს, სკოპინგის ეტაპზე მოპოვებული უფრო დეტალური ინფორმაციის საფუძველზე შეიძლება გამოიკვეთოს ისეთი ასპექტები და გარემოებები, რომლებმაც შეიძლება საქმიანობის განხორციელების მიზანშეწონილობა ეჭვის ქვეშ დააყენოს.

სკოპინგის პროცედურამ შეიძლება შემდეგი შედეგები გამოიწვიოს:

ა) სააგენტო გასცემს სკოპინგის დასკვნას, რომელიც ადგენს გზშ-ის ფარგლებს. გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია იხელმძღვანელოს სკოპინგის დასკვნით.

ბ) იმ შემთხვევაში, თუ სკოპინგი დაადგენს, რომ დაგეგმილი საქმიანობა შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნებს, ან სასამართლოს / არბიტრაჟის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას, ან თუ სკოპინგის ანგარიში ადგენს, რომ გარემოზე ზემოქმედების ხასიათი და მოცულობა მიუღებელია და შეუძლებელია გარემოზე ზემოქმედების რისკის თავიდან აცილება ან/და შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელება, მაშინ სააგენტო იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ.

გ) იმ შემთხვევაში, თუ სკოპინგი დაადგენს, რომ დაგეგმილმა საქმიანობამ შეიძლება ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გამოიწვიოს, საქართველოს მთავრობა იწყებს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურას, რაც გამოიწვევს ეროვნული გზშ-ის პროცედურის შეჩერებას. თუ შეტყობინების შემდეგ სავარაუდო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ერთ-ერთი სახელმწიფო შემოთავაზებულ ვადაში გამოხატავს ინტერესს მონაწილეობა მიიღოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურაში, საქართველოს მთავრობა იწყებს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურას. სხვა შემთხვევაში, სააგენტო წყვეტს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურას და აგრძელებს ეროვნულ გზშ-ის პროცედურას (დამატებითი ინფორმაცია ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შესახებ მოცემულია XII თავში).

მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინება, რომ მიუხედავად იმისა, რომ სკოპინგი ადგენს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ფარგლებს, რომელიც წარმოდგენილ უნდა იქნეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად, სააგენტო უფლებამოსილია გზშ-ის პროცესის შემდგომ ეტაპებზე მოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც აღნიშნული ინფორმაცია არ იყო მოთხოვნილი სკოპინგის დასკვნის გაცემის დროს. ამრიგად, შესაძლებელია გზშ-ის მიმართ დადგენილი მოთხოვნების შეცვლა გზშ-ის პროცესში გამოკვეთილი ახალი საკითხების ასახვის უზრუნველსაყოფად, მაგალითად, ახალი ინფორმაციის მოპოვების, დაგეგმილ საქმიანობაში ცვლილებების შეტანის ან კონსულტაციების შედეგად.

სკოპინგის დასკვნა ძალაშია სამი წლის განმავლობაში, რაც ნიშნავს იმას, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება მოპოვებულ უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნის მიღებიდან 3 წლის ვადაში. აღნიშნული ვადა დადგენილია იმის გათვალისწინებით, რომ სამი წლის განმავლობაში გარემოს მდგომარეობა შეიძლება შეიცვალოს და სკოპინგის ანგარიში

შეიძლება აღარ ასახავდეს გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისას გასათვალისწინებელ რეალურ მდგომარეობას.

სკოპინგის დასკვნის შაბლონი წარმოდგენილია IX დანართში.

IX. გზშ-ის ანგარიში

1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები

გზშ-ის ანგარიშში ყველა ინფორმაცია და მონაცემი, ანალიზის შედეგები, დასკვნები და რეკომენდაციები წარმოდგენილი უნდა იყოს მკაფიო, კარგად კითხვადი და გასაგები ფორმით, ისე რომ მყარ საფუძველს ქმნიდეს შესაბამის ორგანოებსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან ეფექტური კონსულტაციებისთვის და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გასაცემად.

გზშ-ის ანგარიში უნდა ეფუძნებოდეს სკოპინგის დასკვნას და უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტში მითითებულ საკითხებს, როგორცაა:

- ა) დაგეგმილი საქმიანობის აღწერა, მათ შორის: ადგილმდებარეობა, მიწათსარგებლობა, საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლები, როგორცაა სიმძლავრე, მასშტაბი, ენერჯის მოხმარება, მასალების და ბუნებრივი რესურსების მოხმარება და სხვა, საჭიროებისამებრ, ინფორმაცია სადემონტაჟო სამუშაოებისა და მეთოდების შესახებ, ინფორმაცია მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების და ემისიების, ასევე ნარჩენების წარმოქმნის შესახებ;
- ბ) ინფორმაცია გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის, უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივის შესახებ;
- გ) ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოზე შესაძლო მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესახებ, მათ შორის, მოსახლეობაზე, ადამიანის ჯანმრთელობაზე, ბიომრავალფეროვნებაზე, წყალზე, ჰაერზე, ნიადაგზე, მიწაზე, კლიმატზე, ლანდშაფტზე, კულტურულ მემკვიდრეობასა და მატერიალურ ფასეულობებზე;
- დ) ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული შესაძლო პირდაპირი და არაპირდაპირი, კუმულაციური, ტრანსსასაზღვრო, მოკლევადიანი და გრძელვადიანი, პოზიტიური და ნეგატიური ზემოქმედების შესახებ;
- ე) ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული შესაძლო ინციდენტების იდენტიფიცირებისა და მათი შედეგების შეფასების შესახებ, მათ შორის, ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების სამოქმედო გეგმას;
- ვ) სამოქმედო გეგმა დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე უარყოფითი ზემოქმედების შედეგების თავიდან აცილების, შემცირების, შერბილებისა და კომპენსაციის ღონისძიებათა შესახებ, როგორც საქმიანობის განხორციელების, ისე შემდგომი ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის;

- ზ) გარემოზე შეუქცევადი ზემოქმედების შეფასება და ასეთი ზემოქმედების გამოწვევის აუცილებლობის დასაბუთება, რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევადი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონვას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში;
- თ) ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში ამ საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს მდგომარეობის აღდგენის საშუალებების შესახებ;
- ო) დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც განპირობებულია ავარიისა და კატასტროფის რისკის მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით;
- კ) სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- ლ) ინფორმაცია კვლევების მეთოდოლოგიის და გარემოს შესახებ ინფორმაციის წყაროების თაობაზე;
- მ) ზემოხსენებული საკითხების მოკლე არატექნიკური რეზიუმე, საზოგადოების ინფორმირებისა და მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად.

გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის (პირების) მიერ, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს მის მომზადებაში, კონსულტანტების ჩათვლით.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ერთვოდეს რამდენიმე დანართი (იხ. ჩანართი 3 ქვემოთ).³³

³³ აღნიშნული საჭიროა მოცემულ ტერიტორიაზე სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების შემთხვევაში. წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების პროექტის შედგენის წესი განსაზღვრულია საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 4 აპრილის #271 დადგენილებით „ტექნიკური რეგლამენტების - წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული სალიცენზიო პირობების დაცვის შესახებ ანგარიშგების წესის, წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების პროექტის, წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების ტექნოლოგიური სქემისა და წიაღისეულის შესწავლის სამუშაოთა გეგმების შედგენის წესისა და სტატისტიკური დაკვირვების ფორმების შესახებ“ (№1-01, №1-02, №1-03 და №1-04) დამტკიცების თაობაზე.

დოკუმენტების ჩამონათვალი, რომლებიც გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს:

- საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად შედგენილი წიაღით სარგებლობის ობიექტის დამუშავების პროექტი, მათ შორის, რეკულტივაციის პროექტი), საჭიროების შემთხვევაში;
- ინფორმაცია იმ კონსულტანტის დასახელებისა და იურიდიული მისამართის შესახებ, რომელიც მონაწილეობდა გზშ-ის ანგარიშის მომზადებაში (ასეთის არსებობის შემთხვევაში);
- დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის გენერალური გეგმა, GIS (გეოინფორმაციული სისტემები) კოორდინატების მითითებით (shp-ფაილთან ერთად), რომელშიც აღნიშნულია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი, დროებითი ნაგებობები და კომუნალური სისტემები;
- კერძო სამართლის იურიდიული პირისა და ინდივიდუალური მეწარმისთვის – საჯარო რეესტრიდან ამონაწერი, ფიზიკური პირისთვის – საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული იდენტიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლი, საჯარო სამართლის იურიდიული პირისთვის – სადამფუძნებლო დოკუმენტის ასლი;
- ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობით გათვალისწინებული მშენებლობის პროცესში წარმოქმნილი გამონამუშევრის განთავსების ტერიტორიის (სანაყარო) ალტერნატივების შესახებ, GIS (გეოინფორმაციული სისტემები) კოორდინატების მითითებით, აგრეთვე ინფორმაცია აღნიშნული გამონამუშევრის განთავსების შესახებ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 პუნქტი

ჩანართი 3 – დანართები, რომლებიც გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს

იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე უნდა განხორციელდეს და მოითხოვს ტყის სტატუსის შეწყვეტას³⁴, ან განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მიღებას³⁵, საქმიანობის განმახორციელებელმა გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს ის დოკუმენტები, რომლებიც საჭიროა ტყის სტატუსის შეწყვეტისთვის / განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისთვის. სააგენტო აღნიშნულ დოკუმენტებს ტყის მართვის შესაბამის ორგანოებს გადასცემს³⁶. შესაბამისი გადაწყვეტილებები მიიღება/ამოქმედდება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ.

³⁴ ტყის სტატუსის შეწყვეტასთან დაკავშირებული მოთხოვნები იხილეთ დოკუმენტში: საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის #496 დადგენილება „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“, თავი III

³⁵ განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მინიჭებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები იხილეთ დოკუმენტში: საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის #221 დადგენილება „ტყის სარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე, თავი XIV

³⁶ შესაბამისი ორგანოებია: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო, რომელიც ახორციელებს სახელმწიფო ტყის მართვას; სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო, რომელიც ახორციელებს დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებული ტყის მართვას; ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ შექმნილი ტყის მართვის ორგანო, რომელიც ახორციელებს ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ტყის მართვას;

2. გზშ-ის ანგარიშის მომზადება

საქმიანობის განმახორციელებელი პასუხისმგებელია გზშ-ის ანგარიშის მომზადებაზე და ყველა ასოცირებული ხარჯის დაფარვაზე. გზშ-ის ანგარიშის შინაარსი სკოპინგის დასკვნაში დადგენილ მოთხოვნებს უნდა შეესაბამებოდეს. იმის გათვალისწინებით, რომ გზშ კომპლექსურ კვლევებს მოიცავს, მიზანშეწონილია, რომ ის შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე ექსპერტების მიერ შესრულდეს, მაგ., როგორცაა გზშ-ის პრაქტიკოსები და საკონსულტაციო კომპანიები. ისინი შეიძლება ქვეკონტრაქტით დაიქირაოს საქმიანობის განმახორციელებელმა, ან თავად საქმიანობის განმახორციელებლის შიდა პერსონალს წარმოადგენდნენ (განსაკუთრებით, შედარებით დიდ კომპანიებს შეიძლება ჰქონდეთ საკუთარი გარემოსდაცვითი დეპარტამენტი/განყოფილება). გზშ-ის ანგარიშის მომზადებაზე მომუშავე ექსპერტთა ჯგუფი უნდა დაკომპლექტდეს გასაანალიზებელი ზემოქმედების სახეების შესაბამისად.

საქმიანობის განმახორციელებელმა გზშ-ის ანგარიში და სხვა თანდართული მასალები უნდა წარმოადგინოს როგორც ქალაქის მატარებელზე, ასევე ელექტრონული ფორმით. იმ შემთხვევაში, თუ გზშ-ის ანგარიში არ აკმაყოფილებს ანგარიშში გასათვალისწინებელი ინფორმაციის შესახებ საკანონმდებლო მოთხოვნებს ან/და სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნებს, სააგენტომ გზშ-ს ანგარიში საქმიანობის განმახორციელებელს უნდა დაუბრუნოს იმის მითითებით, თუ თუ რა ინფორმაციის განახლება არის საჭირო.³⁷ არსებული პრაქტიკის მიხედვით, სააგენტო, გზშ-ის ანგარიშის საჭირო გადასინჯვის შესახებ საქმიანობის განმახორციელებლისთვის შენიშვნების გაცემისას, ადმინისტრაციულ წარმოებას აჩერებს და მხოლოდ გზშ-ის შესწორებული ანგარიშის ხელახლა წარდგენის შემდეგ განახლებს მას. პროცედურის ვადები, მათ შორის საზოგადოების მონაწილეობისთვის, თავიდან აითვლება განახლებული დოკუმენტის ხელახალი წარდგენის თარიღიდან.

ზოგადად, გზშ-ის ანგარიშებში მოცემული ინფორმაცია საჯაროა. იმ შემთხვევაში, თუ გზშ-ის ანგარიში რაიმე სახის სახელმწიფო, კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას ან/და პერსონალურ მონაცემებს შეიცავს, საქმიანობის განმახორციელებელმა შესაბამის

მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს (საკრებულოს) მიერ შექმნილი მუნიციპალური ტყის მართვის ორგანო, რომელიც ახორციელებს მუნიციპალური ტყის მართვას; ტყის მესაკუთრე, რომელიც მართავს კერძო საკუთრებაში არსებულ ტყეს („საქართველოს ტყის კოდექსი“, მუხლი 21)³⁷ უნდა აღინიშნოს, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ პირდაპირ არ ითვალისწინებს გზშ-ის ანგარიშის დაბრუნების შესაძლებლობას, თუმცა კოდექსის მე-11 მუხლი ადგენს, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად წარდგენილ განცხადებას უნდა დაერთოს „ამ კოდექსის მე-10 მუხლის შესაბამისად მომზადებული გზშ-ის ანგარიში“. შესაბამისად, სააგენტოს შეუძლია გზშ-ის ანგარიში დაუბრუნოს საქმიანობის განმახორციელებელს მე-11 მუხლის საფუძველზე. ეს შეესაბამება ზოგიერთ ქვეყანაში დამკვიდრებულ პრაქტიკას (მაგ. ჩეხეთი, სლოვაკეთი), სადაც იმ შემთხვევაში, თუ გზშ-ის კომპეტენტური ორგანო მიიჩნევს, რომ გზშ-ის ანგარიში არ აკმაყოფილებს საკანონმდებლო მოთხოვნებს, ანგარიში საქმიანობის განმახორციელებელს უბრუნდება. ამგვარი განხილვის პერიოდი, როგორც წესი, შედარებით მოკლეა (7-10 დღე), რაც გზშ-ის ანგარიშის დეტალური შესწავლის შესაძლებლობას არ იძლევა. თუმცა, თუმცა, ამ შემთხვევაში დეტალური გადასინჯვა არ არის მიზანი. ამ ეტაპზე გზშ-ის კომპეტენტურმა ორგანომ ყურადღება უნდა გაამახვილოს მხოლოდ იმაზე, შეიცავს თუ არა მოცემული გზშ-ის ანგარიში კანონმდებლობით და სკოპინგის დასკვნით მოთხოვნილ ინფორმაციას და შესაბამისად, არის თუ არა ის „ვალიდური“ კონსულტაციებზე განხილვისთვის.

განცხადებაში უნდა მიუთითოს, რომ აღნიშნული ინფორმაცია კონფიდენციალურია. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს აღნიშნული ინფორმაციის დასაიდუმლოება.

3. გზმ-ის ანგარიშის ხარისხი

გზმ-ის ანგარიში გზმ-ის პროცესში ფუნდამენტურ როლს ასრულებს. ის არის კონსულტაციების და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების უმთავრესი საფუძველი. შესაბამისად, ძალიან მნიშვნელოვანია მისი ადეკვატური ხარისხის უზრუნველყოფა. საქმიანობის განმახორციელებელი უნდა დარწმუნდეს, რომ გზმ-ის ანგარიში შემოთავაზებული საქმიანობის დადებითი და უარყოფითი ზემოქმედების ობიექტურ და ყოვლისმომცველ ანალიზს ეფუძნება. არაადეკვატურმა ან უხარისხო გზმ-ის ანგარიშმა შეიძლება გზმ-ის პროცესის გაჭიანურება და უარყოფითი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებაც კი გამოიწვიოს, იმ შემთხვევაში თუ გზმ-ის ანგარიშში არ იქნება ობიექტურად განალიზებული სავარაუდო ზემოქმედება ან/და არ იქნება საკმარისად ჩამოყალიბებული შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

კარგი ხარისხის გზმ-ის ანგარიში კარგად სტრუქტურირებული, ლაკონური, ყოვლისმომცველი და ობიექტურია. ის მკაფიო და ადვილად გასაგები ენით არის დაწერილი, მიუკერძოებლად და ობიექტურად; მასში გამოყენებულია თანმიმდევრული ტერმინოლოგია და დართულია ტერმინთა განმარტება; მითითებულია ყველა გამოყენებული ლიტერატურა და საინფორმაციო წყარო; ის ეფექტურად იყენებს დიაგრამებს, ილუსტრაციებს, ფოტოებს და ტექსტის დამხმარე სხვა გრაფიკულ მასალებს; შეიცავს არატექნიკურ რეზიუმეს, რომელიც დაწერილია მარტივ, არატექნიკურ ენაზე; და შეიცავს ადეკვატურად წარმართული კონსულტაციების დამადასტურებელ ინფორმაციას.

საქმიანობის განმახორციელებელს შესაძლოა დასჭირდეს კონსულტაცია სააგენტოსთან დამატებითი რეკომენდაციის მისაღებად თუ როგორ მოამზადოს რაც შეიძლება კარგი გზმ-ის ანგარიში. საქმიანობის განმახორციელებელს შესაძლოა ასევე დასჭირდეს კონსულტაცია სხვა შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან, რომელთა უფლებამოსილება შეიძლება ვრცელდებოდეს დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიაზე და იმ რესურსებზე, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს საქმიანობის პროცესში; ასევე, საპროექტო არეალში არსებულ ადგილობრივ თემებთან და მათ წარმომადგენლებთან; და ნებისმიერ სხვა დაინტერესებულ მხარესთან და ორგანიზაციასთან, რომლებიც ინტერესს გამოხატავენ შემოთავაზებული საქმიანობის ზემოქმედებასთან დაკავშირებით.

ხარისხის კონტროლის მიმართ სხვადასხვა მიდგომა არსებობს, რომელთა შორის ყველაზე გავრცელებულია ხარისხის კონტროლის შეფასების კითხვარები (ჩეკლისტები) და საექსპერტო კომისია – იხილეთ მაგალითი ქვემოთ. შეფასების კითხვარები ასევე შეიძლება გამოიყენონ ექსპერტებმა, რომლებიც გზმ-ის ანგარიშს ამზადებენ, გზმ-ის ანგარიშის მომზადების დროს შიდა ხარისხის კონტროლისთვის. დამატებითი დეტალები „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მიხედვით ხარისხის კონტროლთან დაკავშირებით მოცემულია ქვემოთ, XIII თავში (საექსპერტო კომისია).

პრაქტიკული მაგალითი: კონტრასტული მიდგომები ხარისხის კონტროლის მიმართ – გზმ-ის ანგარიშის შეფასების კითხვარები და საექსპერტო პანელები

შეფასების კითხვარი არის გზმ-ის ანგარიშების ხარისხის შეფასების სტრუქტურირებული მეთოდი. ასეთი კითხვარები ახდენს ხარისხის კონტროლის სისტემატიზებას, უზიარებს რა მიმომხილველს

განიხილოს ანგარიშებში მოცემული ინფორმაციის სისრულე და ადეკვატურობა. ეს კითხვარები ძირითადად შესაფერისია იმ პირებისთვის, რომლებსაც კარგად ესმით გზმ, მაგრამ შეზღუდული სპეციალიზებული ცოდნა გააჩნიათ ცალკეულ თემებზე, როგორცაა მაგ., ხმაური ან ვიზუალური ზემოქმედება.

ნიდერლანდებში, გარკვეული სახის დაგეგმილი საქმიანობებისათვის, რომელთა გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების პოტენციალი მაღალია, გამოიყენება ალტერნატიული, მკაცრად ექსპერტების მიერ წარმართული მიდგომა. საექსპერტო პანელი შეიძლება მოწვეულ იქნას გზმ-ის პრაქტიკის სხვადასხვა ასპექტის თაობაზე ხარისხის კონტროლის უზრუნველსაყოფად, დაწყებული გზმ-ის კვლევის ფარგლებს შესახებ გადაწყვეტილებიდან, გზმ-ის ანგარიშების ხარისხის ანალიზამდე. საექსპერტო პანელის წევრები შეირჩევიან მათი საექსპერტო კომპეტენციების საფუძველზე კონკრეტულ გარემოსდაცვით ან სოციალურ-ეკონომიკურ საკითხთან თუ კონკრეტულ განვითარების სექტორთან დაკავშირებით. ამგვარად, საექსპერტო პანელი ძირითადად საკუთარ სპეციალიზებულ ცოდნას და გამოცდილებას ეყრდნობა გზმ-ის ანგარიშის სიღრმისეული ანალიზის შესასრულებლად.

ნიდერლანდებში გამოყენებული საექსპერტო პანელის მიდგომა დეტალური და მტკიცე დასკვნების გამოტანის საშუალებას იძლევა გზმ-ის დოკუმენტების სისრულესა და ადეკვატურობაზე და მთლიანობაში, ხარისხის კონტროლის მძლავრ ჩარჩოს წარმოადგენს. თუმცა, ეს ხარისხის კონტროლის შედარებით მვირადღირებული მიდგომაა, რომელიც დიდ დროს მოითხოვს. გზმ-ის ხარჯების შემცირების მიზნით, 2010 წელს ნიდერლანდების მთავრობამ შეზღუდა საქმიანობების ტიპების რაოდენობა, რომლებისთვისაც საექსპერტო პანელის მოწვევა არის საჭირო. ამ დროიდან, საექსპერტო პანელის მოწვევა ხდება მხოლოდ უფრო ფართომასშტაბიანი, კომპლექსური და სადავო პროექტებისათვის.

მეორე მხრივ, კითხვარები საკმაოდ მარტივია და მათი გამოყენება შესაძლებელია იმ პირების მიერ, რომლებსაც გზმ-ის შესახებ შეზღუდული სპეციალიზებული ცოდნა გააჩნიათ. თუმცა, ასეთი კითხვარები ვერ უზრუნველყოფენ გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციის ხარისხის დეტალურ ანალიზს. მასასადამე, კითხვარი შეიძლება განიხილებოდეს, როგორც 'პირველი ეტაპის' ხარისხის კონტროლის მექანიზმი: თუ კითხვარის საშუალებით გამოვლინდება პოტენციური სუსტი მხარეები ან ხარვეზები, შემდეგ შეიძლება მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება ექსპერტების ჩართვის თაობაზე, დოკუმენტაციის უფრო დეტალურად შესწავლის მიზნით.

4. გზმ-ის ანგარიში უკვე არსებულ საქმიანობაში ცვლილებების შეტანისთვის

როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, გზმ ასევე უნდა იქნას გამოყენებული უკვე არსებულ საქმიანობაში ცვლილებების შემთხვევაშიც, თუ ამ ცვლილებებმა შეიძლება გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გამოიწვიოს³⁸. შესაძლებელია, რომ თავდაპირველი საქმიანობა ასევე ექვემდებარებოდა გზმ-ს. მიუხედავად იმისა, რომ ამგვარი საქმიანობის ცვლილების გზმ-ის ანგარიშისთვის შეიძლება გამოყენებულ იქნას თავდაპირველი პროექტისთვის არსებული ინფორმაცია და მონაცემები, დიდი ალბათობით, ახალ ანგარიშს მნიშვნელოვანი განახლება დასჭირდება, განსაკუთრებით შემდეგ ასპექტებთან დაკავშირებით:

- გარემოს მდგომარეობა: სავარაუდო ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ტერიტორიის მდგომარეობა შეიძლება შეიცვალოს არსებული საქმიანობის მშენებლობის / ექსპლუატაციაში შესვლის შემდეგ - შეიძლება იყოს დაბინძურების განსხვავებული

³⁸ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-12 პუნქტის თანახმად, არსებითი ცვლილება შეიძლება იყოს „საქმიანობის საწარმოო ტექნოლოგიის განსხვავებული ტექნოლოგიით შეცვლა ან/და ექსპლუატაციის პირობების შეცვლა, მათ შორის, წარმადობის გაზრდა“.

დონე, ახალი დაცული ტერიტორიები, ახალი სენსიტიური ჰაბიტატები (ან პირიქით, ზოგიერთი ჰაბიტატი შეიძლება დეგრადირდა), შეიძლება მიეწყო ახალი საცხოვრებელი ტერიტორია რის შედეგადაც, შეიძლება მეტი ადამიანი ცხოვრობდეს საპროექტო ტერიტორიის მახლობლად და ა.შ. ამიტომ, მნიშვნელოვანია, რომ სავარაუდო ზემოქმედების შეფასება რეალურ საბაზისო მონაცემებზე იყოს დაფუძნებული.

- სავარაუდო ზემოქმედება: საქმიანობის ცვლილებების გზშ-ში გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ცვლილებებთან დაკავშირებული სავარაუდო ზემოქმედება, თუმცა, ასევე უნდა შეფასდეს მთლიანი საქმიანობის სავარაუდო ზემოქმედება, ცვლილებების განხორციელების შემდეგ (მაგ., როგორი იქნება გაფრქვევები ჰაერში, ნარჩენების წარმოქმნა და ა.შ.). ეს ნიშნავს, რომ მასში შეიძლება გამოყენებულ იქნას თავდაპირველი პროექტის გზშ-ის დასკვნები, მაგრამ ეს დასკვნები უნდა განახლდეს შემოთავაზებული ცვლილების სავარაუდო ზემოქმედების გათვალისწინებით. სავარაუდო ზემოქმედების ანალიზში ასევე გათვალისწინებულ უნდა იქნეს განახლებული ინფორმაცია არსებული გარემოს მდგომარეობის შესახებ (იხ. ზემოთ).
- შემარბილებელი ღონისძიებები: შემარბილებელი ღონისძიებები უნდა იყოს დაკავშირებული გამოვლენილ სავარაუდო ზემოქმედებასთან და მთლიანი საქმიანობის ზემოქმედებას უნდა ითვალისწინებდეს.

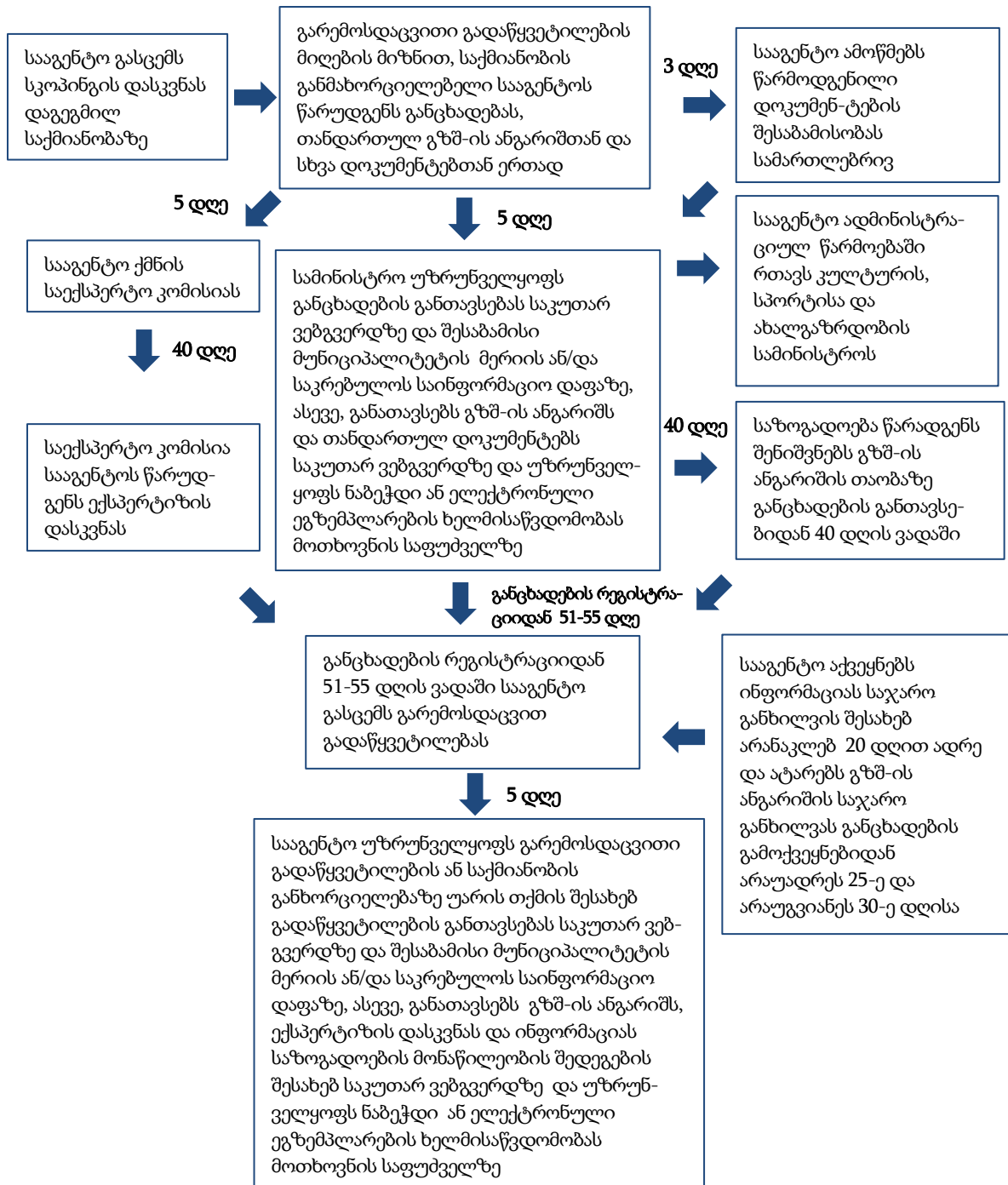
X. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება

1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება არის სავალდებულო წინაპირობა იმ საქმიანობების განხორციელებისთვის, რომლებიც გზშ-ს ექვემდებარება.

2. პროცედურული ნაბიჯები

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ადმინისტრაციული პროცედურა მოიცავს: გზშ-ის ანგარიშის ხარისხის კონტროლს (ექსპერტიზას), საზოგადოების და შესაბამისი საჯარო უწყებების მონაწილეობას; და ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შეფასების პროცედურას იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა ასოცირდება რაიმე შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებასთან (იხ. თავი VII). გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განცხადების რეგისტრაციიდან 51-55 დღის ვადაში გამოიცემა.

დიაგრამა 4 – გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის პროცედურა

საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ განცხადების წარდგენიდან სამი დღის ვადაში სააგენტო ამოწმებს წარმოდგენილი დოკუმენტების შესაბამისობას „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ და „ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ 78-ე მუხლით დადგენილ სამართლებრივ მოთხოვნებთან. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობის განმახორციელებელი ვერ წარმოადგენს რომელიმე დოკუმენტს ან სხვა საჭირო ინფორმაციას, სააგენტო მას აძლევს სულ მცირე ხუთდღიან ვადას საჭირო დოკუმენტების ან ინფორმაციის წარმოსადგენად. განმცხადებლის მოთხოვნის საფუძველზე სააგენტოს შეუძლია აღნიშნული ვადის მხოლოდ ერთხელ, 15 დღემდე გაგრძელება. განცხადების განხილვის პროცესი დროებით ჩერდება საჭირო დოკუმენტების ან ინფორმაციის წარდგენამდე. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობის

განმახორციელებელი ვერ მოახერხებს საჭირო დოკუმენტების ან ინფორმაციის წარდგენას განცხადების რეგისტრაციიდან 15 დღის ვადაში, სააგენტოს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება განცხადების განუხილველად დატოვების შესახებ. განცხადების განხილვის პროცედურა განახლდება საჭირო დოკუმენტების ან ინფორმაციის წარდგენისთანავე.

სააგენტო ვალდებულია, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების, ან საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის გადაწყვეტილების გაცემამდე, ადმინისტრაციულ წარმოებაში ჩართოს საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო, როგორც სხვა ადმინისტრაციული ორგანო. ამისათვის, სააგენტო საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოდგენილ განცხადებას და თანდართულ დოკუმენტებს უგზავნის კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს, განცხადების ოფიციალურ მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენიდან სამი დღის ვადაში. საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო ვალდებულია ორი კვირის ვადაში წარმოადგინოს საკუთარი დასკვნა. კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მიერ დადგენილ ვადაში დასკვნის წარუდგენლობა ან უარყოფითი დასკვნის წარდგენა არ აფერხებს განცხადების განხილვას და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ან საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების გაცემას.

კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს გარდა, რომლის ჩართვა გზშ-ის პროცედურაში სავალდებულოა, სააგენტოს შესაძლოა დასჭირდეს კონსულტაციები სხვა კომპეტენტურ ორგანოებთან ან/და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან, როგორც ეს სკოპინგის პროცედურის შემთხვევაში იყო აღწერილი.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებაში საკვანძო როლი აქვს გზშ-ის ანგარიშის ექსპერტიზას. ექსპერტიზას ატარებს საექსპერტო კომისია, რომელსაც სააგენტო ქმნის თითოეულ კონკრეტულ შემთხვევაში. გზშ-ის ანგარიშის განხილვის საფუძველზე საექსპერტო კომისია გასცემს ექსპერტიზის დასკვნას, რომელიც სააგენტოსთვის ძირითად რეკომენდაციას წარმოადგენს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებისას (დამატებითი ინფორმაცია საექსპერტო კომისიის შესახებ მოცემულია XIII თავში).

საზოგადოების მონაწილეობა გზშ-ის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესის მნიშვნელოვან კომპონენტს წარმოადგენს. სააგენტო პასუხისმგებელია გზშ-ის ანგარიშისა და მასთან დაკავშირებული სხვა დოკუმენტების შესახებ საზოგადოების ინფორმირებაზე და კონსულტაციების გამართვაზე. ამისათვის სააგენტო უზრუნველყოფს განცხადებისა და გზშ-ის ანგარიშის ხელმისაწვდომობას, საზოგადოებას აძლევს დადგენილ ვადებში მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის საშუალებას და აწყობს გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვას, რომელშიც მონაწილეობა შეუძლია საზოგადოების ნებისმიერ წარმომადგენელს. სააგენტო ასევე უზრუნველყოფს მიღებული გადაწყვეტილებების, ექსპერტიზის დასკვნისა და საზოგადოების მონაწილეობის შედეგების ხელმისაწვდომობას (დამატებითი ინფორმაცია საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ მოცემულია XI თავში).

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების თაობაზე სამართლებრივი აქტის გამოცემისას სააგენტო ვალდებულია განიხილოს და მხედველობაში მიიღოს საზოგადოების და ნებისმიერი სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები და შენიშვნები, აგრეთვე გზშ-ის ანგარიშის ექსპერტიზის შედეგები და შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შემთხვევაში, ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შედეგები.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის პროცედურამ შეიძლება შემდეგი შედეგები გამოიწვიოს:

ა) სააგენტო გასცემს გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას, რაც ნიშნავს, რომ საქმიანობა დამტკიცებულია და უნდა განხორციელდეს გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებაში გათვალისწინებული პირობების შესაბამისად.

ბ) სააგენტო გასცემს სამართლებრივ აქტს საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის თაობაზე, რაც ნიშნავს, რომ საქმიანობა ვერ განხორციელდება. მაგალითად, საქმიანობის განხორციელებაზე შეიძლება უარი ითქვას, თუ გზშ-ის ანგარიში არ აკმაყოფილებს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტით დადგენილ სამართლებრივ მოთხოვნებს (მაგ., საქმიანობის ზემოქმედებები არ არის სრულად აღწერილი, გაანალიზებული და გათვალისწინებული, შემოთავაზებული შემარბილებელი / საკომპენსაციო ზომები არასაკმარისია საქმიანობის ყველა შესაძლო ზემოქმედების შესარბილებლად / კომპენსირებისთვის და სხვ.); ან საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ემისიები გამოიწვევს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ემისიების სტანდარტების დარღვევას და სხვ. მიუხედავად იმისა, რომ გარკვეული ინფორმაცია საქმიანობის შესაძლო ზემოქმედების შესახებ უკვე ხელმისაწვდომია სკრინინგისა და სკოპინგის ეტაპებზე, გზშ-ის ეტაპზე ჩატარებულმა უფრო საფუძვლიანმა კვლევებმა შეიძლება გამოავლინოს, რომ საქმიანობის ზემოქმედება/რისკები მათ შორის ზემოქმედება დაცულ ან სენსიტიურ ტერიტორიებზე და გარკვეული განსაკუთრებული სტატუსის მქონე ტერიტორიებზე, აჭარბებს იმ ოდენობას, რაც დასაშვებად შეიძლება იყოს მიჩნეული.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განუსაზღვრელი ვადით გაიცემა. თუმცა, საქმიანობის განმახორციელებელმა საქმიანობა გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 წლის ვადაში უნდა დაიწყოს. აღნიშნული ვადის გასვლის შემდეგ ძალადაკარგულად გამოცხადდება შესაბამისი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ და შესაბამისად, ძალადაკარგულად გამოცხადდება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ უფლებას აძლევს საქმიანობის განმახორციელებელს, მოითხოვოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შეცვლა იმ შემთხვევაში, თუ დაასაბუთებს, რომ ამ პირობების შესრულება ვერ უზრუნველყოფს გარემოზე ზემოქმედების თავიდან აცილებას ან შემცირებას ან/და რომ მოცემული პირობების სხვა პირობებით შეცვლა აუცილებელი და ეფექტიანი იქნებოდა გარემოზე ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად ან შესამცირებლად. ასეთი განცხადების განსახილველად სააგენტო ქმნის საექსპერტო კომისიას, რომელიც შესაბამის რეკომენდაციას წარუდგენს სააგენტოს. სააგენტო მიმართავს სამინისტროს საქართველოს მთავრობისთვის სათანადო შუამდგომლობის წარდგენის მოთხოვნით. მთავრობის თანხმობის შემთხვევაში, სააგენტო გამოსცემს ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს შესაბამისი პირობების შეცვლის თაობაზე.

სააგენტო ასევე უფლებამოსილია ცვლილებები შეიტანოს გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებაში, მათ შორის გადაწყვეტილებით განსაზღვრულ პირობებში, თუ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ინსპექტირების საფუძველზე დაადგენს, რომ მოცემული საქმიანობის განხორციელების ადგილზე არსებული მდგომარეობა არ შეესაბამება გზშ-ის ანგარიშში ასახულ გარემოებებს, ან/და გზშ-ის

ანგარიშით სრულყოფილად არ შეფასდა საქმიანობის უარყოფითი ზემოქმედება გარემოს ცალკეულ კომპონენტებზე ან თუ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობებით განსაზღვრული დამატებითი გარემოსდაცვითი კვლევების საფუძველზე, სააგენტო საწყისი პირობების შეცვლის აუცილებლობას ადგენს.

3. განცხადება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად, საქმიანობის განმახორციელებელმა სააგენტოს უნდა წარუდგინოს განცხადება თანდართულ გზშ-ის ანგარიშსა და „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ მოთხოვნილ სხვა დოკუმენტებთან ერთად (იხ. ჩანართი 4). საქმიანობის განმახორციელებელი უფლებამოსილია ერთი განცხადებით მოითხოვოს რამდენიმე საქმიანობასთან დაკავშირებით ერთი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება, იმ შემთხვევაში, თუ ეს საქმიანობები არსებითად ურთიერთდაკავშირებულია. ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე მუხლის თანახმად, განცხადება უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) იმ ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება, რომელსაც მიმართავს განმცხადებელი (სააგენტო);
- ბ) განმცხადებლის ვინაობა და მისამართი;
- გ) მოთხოვნა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის თაობაზე;
- დ) განცხადების წარდგენის თარიღი და განმცხადებლის ხელმოწერა;
- ე) განცხადებაზე დართული საბუთების ნუსხა, მათი არსებობის შემთხვევაში.

განცხადებას უნდა დაერთოს მე-4 ჩანართში ჩამოთვლილი დოკუმენტები გზშ-ის ანგარიშის ჩათვლით.

დოკუმენტების ჩამონათვალი, რომლებიც უნდა დაერთოს განცხადებას გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის თაობაზე:

- ა) გზშ-ის ანგარიში, როგორც ნაბეჭდი, ასევე ელექტრონული ფორმით;
- ბ) ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმებისა და ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების გაანგარიშების შესახებ პროექტები, როგორც ნაბეჭდი, ასევე ელექტრონული ფორმით;
- გ) მოთხოვნა ინფორმაციის დასაიდუმლოების შესახებ, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, როგორც ნაბეჭდი, ასევე ელექტრონული ფორმით;
- დ) გზშ-ის მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლი;
- ე) ნებისმიერი სხვა დოკუმენტი, რომელიც შეიძლება საფუძველად დაედოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემას.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-11 მუხლი და საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის, 78-ე მუხლი

ჩანართი 4 – დოკუმენტების ჩამონათვალი, რომლებიც უნდა დაერთოს განცხადებას გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის თაობაზე

ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმები დგინდება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების, გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობის თითოეული სტაციონარული წყაროსთვის, ხოლო ზედაპირულ წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად

დასაშვები ჩაშვების ნორმები დგინდება გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობების განმახორციელებელი სუბიექტებისთვის, რომლებიც აწარმოებენ ზედაპირული წყლის ობიექტებში საწარმოო, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო, სანიაღვრე და სადრენაჟო ჩამდინარე წყლების, აგრეთვე სამელიორაციო სისტემების ნარჩენი წყლების ჩაშვებას. აღნიშნული ნორმების შემუშავება და დამტკიცება ხდება გზშ-ის პროცედურის ფარგლებში. ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის და ჩაშვების ნორმების დადგენის მიზანია უზრუნველყოფილ იქნეს დამაბინძურებლების გაფრქვევის და ჩაშვების ლიმიტირება იმგვარად, რომ მავნე ნივთიერებათა კონცენტრაციების მნიშვნელობები ატმოსფერულ ჰაერსა და ზედაპირულ წყლებში შეესაბამებოდეს დადგენილ ხარისხობრივ სტანდარტებს.³⁹

ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის და ჩაშვების ნორმების გამოთვლის მეთოდოლოგია დადგენილია საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული შესაბამისი ტექნიკური რეგლამენტებით. კერძოდ, ესენია: საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #408 დადგენილება „ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების გაანგარიშების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ და საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #414 დადგენილება „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმების გაანგარიშების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“. ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის და ჩაშვების ნორმების გაანგარიშება უნდა უზრუნველყოს საქმიანობის განმახორციელებელმა, რომელსაც შეუძლია ამ ამოცანის შესასრულებლად მიმართოს ნებისმიერ კომპეტენტურ ორგანიზაციას ან ექსპერტს, მაგ., გარემოსდაცვით საკონსულტაციო კომპანიას, საპროექტო კომპანიას, სამცნიერო-კვლევით ორგანიზაციას და სხვ. ზედაპირულ წყლებში ჩაშვების და ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევის ზღვრულად დასაშვები ნორმების პროექტები უნდა შეთანხმდეს გარემოს ეროვნულ სააგენტოსთან.

³⁹ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ნორმები დადგენილია საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 27 ივლისის #383 დადგენილებით „ტექნიკური რეგლამენტი – ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების შესახებ“; ზედაპირული წყლის ხარისხის ნორმები დადგენილია საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №425 დადგენილებით „საქართველოს ზედაპირული წყლების დაბინძურებისაგან დაცვის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“

ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების და გაფრქვევის შეთანხმებული ნორმები, რომელთა დაცვა სავალდებულოა საქმიანობის განმახორციელებლისთვის, ვალიდურია ხუთი წლის განმავლობაში, რის შემდეგაც ისინი უნდა განახლდეს და შეთანხმდეს მომდევნო ხუთი წლის პერიოდისთვის. გარდა ამისა, საქმიანობაში ცვლილებების შეტანის შემთხვევაში, როგორცაა ჩამდინარე წყლების შემადგენლობის, რაოდენობის ან/და წყლის ჩაშვების წერტილების კოორდინატების ცვლილება ან, ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროს შემთხვევაში, ობიექტის სიმძლავრის ან/და პროფილის ცვლილება, საწვავის მოხმარების ცვლილება, აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების ცვლილება, ნებისმიერი ცვლილება, რომელიც ახალი გაფრქვევის წყაროებს წარმოშობს ან ნებისმიერი რეკონსტრუქცია - არსებული შეთანხმებული ჩაშვების / გაფრქვევის ნორმები ძალადაკარგულად ჩაითვლება და უნდა მოხდეს მათი ხელახლა შემუშავება და სააგენტოსთვის შესათანხმებლად წარდგენა.

იმ შემთხვევაში, თუ გზშ-ის ანგარიში რაიმე სახის სახელმწიფო, კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას ან/და პერსონალურ მონაცემებს შეიცავს, საქმიანობის განმახორციელებელმა განცხადებაში უნდა მიუთითოს ამის შესახებ. სააგენტო პასუხისმგებელია უზრუნველყოს აღნიშნული ინფორმაციის დასაიდუმლოება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

და ბოლოს, განცხადებას უნდა დაერთოს გზშ-ის მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლი. აღნიშნული მოსაკრებელი, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად გადახდილი ერთჯერადი სავალდებულო გადასახადია, რომელიც 500 ლარს შეადგენს და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემასთან დაკავშირებულ ადმინისტრაციულ ხარჯებს ფარავს. გადასახადი პირდაპირ სახელმწიფო ბიუჯეტში ირიცხება. გადახდა შესაძლებელია ნებისმიერ ბანკში. საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის გადაწყვეტილების შემთხვევაში, გადახდილი გზშ-ის მოსაკრებელი არ ბრუნდება.

4. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შინაარსი

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება არის სააგენტოს მიერ გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, რომელიც საქმიანობის განმახორციელებელს აძლევს საქმიანობის განხორციელების უფლებას და ადგენს საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ სავალდებულოდ შესასრულებელ პირობებს. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შინაარსი განსაზღვრულია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-13 მუხლით და „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 53-ე მუხლით. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება შემდეგ ინფორმაციას მოიცავს: საქმიანობის განხორციელების ადგილი და საქმიანობის სახე; პირობები, რომელთა შესრულება სავალდებულოა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში და ექსპლუატაციის დასრულების შემდეგ და მოთხოვნები საქმიანობის შემდგომი ანალიზის მიმართ; ინფორმაცია გარემოსდაცვითი ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მოცემულ საქმიანობაზე სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ლიცენზიის ან ნებართვის გაცემის დროს; და შესაბამის შემთხვევაში, ინფორმაცია გარემოზე ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შედეგების შესახებ.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის სახე;
- ბ) სამართლებრივი აქტის გამომცემი ორგანო (სააგენტო);
- გ) სამართლებრივი აქტის სათაური;
- დ) უფლებამოსილი თანამდებობის პირის გვარი, სახელი და ხელმოწერა;
- ე) სამართლებრივი აქტის გამოცემის დრო და ადგილი;
- ვ) სამართლებრივი აქტის გამომცემი ორგანოს (სააგენტო) მიერ მინიჭებული სარეგისტრაციო ნომერი;
- ზ) იმ ორგანოს დასახელება, რომელშიც შეიძლება სამართლებრივი აქტის გასაჩივრება, მისი მისამართი და საჩივრის წარდგენის ვადა;
- თ) საქმიანობის განხორციელების ადგილი და საქმიანობის სახე;
- ი) ინფორმაცია გარემოსდაცვითი ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებულ უნდა იქნეს სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ლიცენზიის ან ნებართვის გაცემის დროს;
- კ) პირობები, რომელთა შესრულება სავალდებულოა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში და ექსპლუატაციის დასრულების შემდეგ;
- ლ) საქმიანობის შემდგომი ანალიზის მიზანი, მასშტაბი და პერიოდულობა;
- მ) გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებასთან დაკავშირებული პროცედურის შედეგები, სადაც რელევანტურია;
- ნ) სამართლებრივი აქტის გამოცემის წერილობითი დასაბუთება;
- ო) იმ საკანონმდებლო ან კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის ან შესაბამისი ნორმის დასახელება, რომლის საფუძველზეც გამოიცა ეს აქტი;
- პ) ექსპერტიზის დასკვნის შინაარსი
- ჟ) და ბოლოს, ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტზე გამოსახული უნდა იყოს საქართველოს სახელმწიფო გერბი.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-13 მუხლი და „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ 52-ე და 53-ე მუხლები

ჩანართი 5 – გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შინაარსი

მე-5 ჩანართში მოცემული ინფორმაციის გარდა, გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებაში ასევე შეიძლება მოცემული იყოს:

- ა) მოთხოვნები საწარმოო ავარიის შედეგად ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად;
- ბ) საქმიანობის განხორციელების შედეგად გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების ან შერბილების ვალდებულება ან/და შესაბამისი კომპენსაციის ვალდებულება;
- გ) იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე უნდა განხორციელდეს და მოითხოვს ტყის სტატუსის შეწყვეტას⁴⁰ ან განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მიღებას⁴¹,

⁴⁰ ტყის სტატუსის შეწყვეტასთან დაკავშირებული მოთხოვნები იხილეთ დოკუმენტში: საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 6 ოქტომბრის #496 დადგენილება „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“, თავი III

⁴¹ განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობის უფლების მინიჭებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები იხილეთ დოკუმენტში: საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება შეიძლება შეიცვდეს ინფორმაციას განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისთვის საკომპენსაციო ღონისძიებების ან/და შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც დგინდება სახელმწიფო ტყის მართვის უფლების მქონე პირთან⁴² შეთანხმების საფუძველზე;

- დ) ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილე სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ განსაზღვრული პირობები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის დასაბუთებაში სააგენტომ უნდა ასახოს შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) ინფორმაცია საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურების განხორციელებისა და საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების გათვალისწინების შესახებ;
- ბ) ინფორმაცია ექსპერტიზის დასკვნის გათვალისწინების შესახებ;
- გ) ინფორმაცია გზშ-ის ანგარიშში მოცემული შეფასებების გათვალისწინების შესახებ;

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულება სავალდებულოა საქმიანობის განმახორციელებლისთვის.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დასაბუთების შაბლონი წარმოდგენილია X დანართში.

5. საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესაძლებლობა

სააგენტო უფლებამოსილია უარი თქვას საქმიანობის განხორციელებაზე, შესაბამისი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის გზით. ეს შესაძლებელია მოხდეს როგორც სკრინინგის და სკოპინგის ეტაპებზე, ისე გზშ-ის ანგარიშის განხილვის შემდეგ, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ეტაპზე.

სააგენტო გამოსცემს ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ აქტს საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ, თუ:

- ა) საქმიანობის განხორციელება ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს, ან სასამართლოს / არბიტრაჟის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას;

მაისის #221 დადგენილება „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე, თავი XIV

⁴² ტყის მართვის ორგანოებია: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო, რომელიც ახორციელებს სახელმწიფო ტყის მართვას; სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო, რომელიც ახორციელებს დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებული ტყის მართვას; ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ შექმნილი ტყის მართვის ორგანო, რომელიც ახორციელებს ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე არსებული სახელმწიფო ტყის მართვას; მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს (საკრებულოს) მიერ შექმნილი მუნიციპალური ტყის მართვის ორგანო, რომელიც ახორციელებს მუნიციპალური ტყის მართვას; ტყის მესაკუთრე, რომელიც მართავს კერძო საკუთრებაში არსებულ ტყეს („საქართველოს ტყის კოდექსი“, მუხლი 21)

მაგალითად, თუ საქმიანობის განხორციელება ეწინააღმდეგება მიწათსარგებლობის დადგენილ მოთხოვნებს ან სივრცითი მოწყობის არსებულ ეროვნულ თუ ადგილობრივ გეგმებს; თუ გზშ-ის ანგარიში სრულად არ აკმაყოფილებს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლით დადგენილ მოთხოვნებს; ან თუ საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ემისიები არ შეესაბამება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ ემისიების სტანდარტებს და სხვ.

- ბ) სკოპინგის ანგარიშით, გზშ-ის ანგარიშით ან/და ექსპერტიზის დასკვნით დადგინდება, რომ გარემოზე ზემოქმედების ხასიათი და მოცულობა მიუღებელია და შეუძლებელია გარემოზე ზემოქმედების რისკის თავიდან აცილება ან/და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელება.

მაგალითად, თუ საქმიანობის შედეგად გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება / რისკები, მათ შორის კუმულაციული ზემოქმედება, ზემოქმედება დაცულ და სენსიტიურ ტერიტორიებზე და განსაკუთრებული სტატუსის მქონე ტერიტორიებზე, ასევე ზემოქმედება სოციალურ გარემოზე, მაგ., როგორცაა ფართომასშტაბიანი განსახლება, აჭარბებს დასაშვებ ოდენობას.

6. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემა

საქმიანობის განმახორციელებელს უფლება აქვს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება მთლიანად ან ნაწილობრივ გადასცეს ნებისმიერ სხვა პირს, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება მოცემული საქმიანობის არსს და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრულ პირობებს. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა გულისხმობს როგორც უფლებების, ისე შესაბამისი ვალდებულებების გადაცემას. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გადაცემის შემთხვევაში, საქმიანობის განმახორციელებელმა მკაფიოდ უნდა მიუთითოს, თუ როგორ განაწილდება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულებაზე პასუხისმგებლობა საერთო გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მფლობელ პირებს შორის.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემის შესახებ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს სააგენტო გამოსცემს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მფლობელისა და მიმღების ერთობლივი განცხადების, ან გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემის ფაქტის დამადასტურებელი შეთანხმების საფუძველზე. გადაწყვეტილება გაიცემა განცხადების წარდგენიდან 30 კალენდარულ დღეში. გადაწყვეტილების გაცემიდან სამი დღის ვადაში სააგენტო გადაწყვეტილებას თავის ვებგვერდზე აქვეყნებს.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ ასევე ითვალისწინებს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების დაჩქარებულ პროცედურას, საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ გადასახდელი გარკვეული საფასურის სანაცვლოდ. დაჩქარებული პროცედურის შემთხვევაში, გადაწყვეტილება 10 დღეში გაიცემა.⁴³

⁴³ შესაბამისი ცვლილება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსში“ 2023 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედდება.

პირს, რომელსაც გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გადაეცემა, საქმიანობის განხორციელება შეუძლია დაიწყოს მხოლოდ გადაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ნაწილობრივი გადაცემის შემთხვევაში, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობებისა და მასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესრულებაზე პასუხისმგებელია როგორც გადაწყვეტილების მფლობელი, ისე პირი, რომელსაც გადაეცემა გადაწყვეტილება.

იმ შემთხვევაში, თუ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მფლობელი, რომელიც იმავდროულად არის სარგებლობის ლიცენზიის მფლობელი, „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაასხვისებს ლიცენზიას მთლიანად ან ნაწილობრივ, გამოიყენება „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესი.

7. გადაწყვეტილების გამოქვეყნება

სააგენტო ვალდებულია უზრუნველყოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ან საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის განთავსება საკუთარ ვებგვერდზე და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს - მერიის ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს საინფორმაციო დაფაზე, აქტის გამოცემიდან ხუთი დღის ვადაში. სააგენტო საკუთარ ვებგვერდზე განათავსებს ასევე გზმ-ის ანგარიშს, ექსპერტიზის დასკვნას და საზოგადოების მონაწილეობის შედეგებს და უზრუნველყოფს ყველა აღნიშნული დოკუმენტის ნაბეჭდი და ელექტრონული ეგზემპლარების ხელმისაწვდომობას მოთხოვნის შემთხვევაში.

XI. საზოგადოების მონაწილეობა

1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები

საზოგადოების მონაწილეობა გზმ-სთან დაკავშირებული პროცედურების განუყოფელი ნაწილია. საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურის დროულად და სათანადოდ წარმართვა გზმ-ის ანგარიშის ხარისხის გაუმჯობესებას განაპირობებს, ვინაიდან საზოგადოების მონაწილეობა ინფორმაციის ღირებულ წყაროს წარმოადგენს საკვანძო ზემოქმედებების, შესაძლო შემარბილებელი ღონისძიებებისა და რელევანტური ალტერნატივების გამოსავლენად. ამავ დროს, საზოგადოების მონაწილეობა საქმიანობის უკეთ გაგებას უზრუნველყოფს და ხელს უწყობს საქმიანობის მიმართ საზოგადოების მხარდაჭერის მოპოვებას, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია მომდევნო ეტაპზე საქმიანობის წარმატებით განხორციელებისათვის.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ დეტალურად განსაზღვრავს საზოგადოების მონაწილეობის საკითხებს ორჰუსის კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად. ის საზოგადოებას გზმ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობის მიღების უფლებას ანიჭებს და სააგენტოს ავალდებულებს უზრუნველყოს: საზოგადოების მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღების რაც შეიძლება ადრეულ ეტაპზე; საზოგადოების დროული, ეფექტური და ადეკვატური საშუალებებით ინფორმირება ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისა და საზოგადოების მონაწილეობის შესაძლებლობების შესახებ; გადაწყვეტილების მიღების პროცესთან დაკავშირებულ ყველა დოკუმენტაციაზე საჯარო ხელმისაწვდომობა; საზოგადოების მონაწილეობა საჯარო

განხილვაში და მათ მიერ მოსაზრებების და შენიშვნების წარმოდგენის შესაძლებლობა; და ბოლოს, საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი შენიშვნებისა და მოსაზრებების და საჯარო განხილვის შედეგების სათანადოდ გათვალისწინება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში და საზოგადოების ინფორმირება და წვდომა მიღებულ გადაწყვეტილებებზე.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ თანახმად, საზოგადოების მონაწილეობა, რომელიც მოიცავს საზოგადოების ინფორმირებას, შესაბამის დოკუმენტებზე საზოგადოების წვდომის უზრუნველყოფას, აგრეთვე მათი მოსაზრებების და შენიშვნების გამოხატვის და წარდგენის შესაძლებლობას, ხორციელდება სკრინინგის, სკოპინგის და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ეტაპებზე. გარდა ამისა, ხდება საზოგადოების ინფორმირება საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემის შესახებ გადაწყვეტილებების და საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგების შესახებ. საჯარო განხილვა ორჯერ უნდა მოეწყოს გზშ-ის პროცედურის განმავლობაში, სკოპინგის (სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა) და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის დროს (გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვა).

საზოგადოების მონაწილეობასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს სააგენტო ფარავს. სააგენტო პასუხისმგებელია საზოგადოებისგან უკუკავშირის მიღებაზე, საჯარო განხილვების ორგანიზებაზე და მიღებული უკუკავშირის გათვალისწინებაზე გადაწყვეტილების მიღებისას.

საზოგადოების ეფექტური მონაწილეობა ასევე მოითხოვს საქმიანობის განმახორციელებლის აქტიურ ჩართულობას (იხ. მაგალითი ქვემოთ). ასევე, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ გათვალისწინებული საკანონმდებლო მოთხოვნები საზოგადოების მონაწილეობის თაობაზე გაგებულ უნდა იქნეს, როგორც მხოლოდ მინიმალური ფარგლები და რეკომენდებულია - განსაკუთრებით ფართომასშტაბიანი ან/და სენსიტიური პროექტების შემთხვევაში (მაგ., რომლებმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედება მოახდინოს ადგილობრივ მოსახლეობაზე მომატებული ხმაურის ან ჰაერის დაბინძურების გამო, რომლებიც საჭიროებენ განსახლებას, რომლებსაც შეიძლება ჰქონდეთ მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედება დაცულ ტერიტორიებზე და ა.შ.) – დამატებითი ღონისძიებების ორგანიზება სამართლებრივი მოთხოვნების მიღმა, ეს შეიძლება მოიცავდეს, მაგ.:

- საინფორმაციო კამპანიას ადგილობრივ მოსახლეობას შორის, გზშ-ის ადრეულ ეტაპებზე (სკრინინგის დროს), სავარაუდო დაინტერესებული საზოგადოების ინფორმირების მიზნით საქმიანობის, მისი შესაძლო ზემოქმედებისა და გზშ-ის შემდგომ საფეხურებში მონაწილეობის შესაძლებლობის შესახებ;
- დამატებით შეხვედრებს შერჩეულ დაინტერესებულ მხარეებთან, მაგ., უნივერსიტეტებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, რომლებიც ახორციელებენ ბიომრავალფეროვნების კვლევას სავარაუდო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ დაცულ ტერიტორიაზე;
- ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეების ინფორმირებას საჯარო განხილვის ან ხელმისაწვდომი დოკუმენტების შესახებ, ადგილობრივი პრესის, რადიოს, ან ინტერნეტის და სოციალური ქსელების მეშვეობით და ა.შ.

პრაქტიკული მაგალითი: საქმიანობის განმახორციელებლების ჩართულობა საჯარო კონსულტაციებსა და საზოგადოების მონაწილეობაში

2013 წელს, დანიის ენერგოგადაცემის სისტემის ეროვნულმა ოპერატორმა სახელწოდებით - 'energinet.dk', დაისახა ამოცანა უზრუნველყო საზოგადოების უფრო კონსტრუქციული ჩართულობა ახალი ქსელის ინფრასტრუქტურის დაგეგმვაში. ორგანიზაცია ხშირად იმაზე მეტს აკეთებდა, ვიდრე ეს გათვალისწინებული იყო გზმ-სა და დაგეგმვაში საზოგადოების მონაწილეობის მინიმალური მოთხოვნებით, თუმცა მისი ზედა რგოლის მენეჯმენტს მეტის გაკეთების სურვილი ჰქონდა. ხელმძღვანელობა იმედოვნებდა, რომ საზოგადოების უფრო მეტი ჩართულობა, საბოლოოდ, გამოიწვევდა ახალი ინფრასტრუქტურული პროექტების მიმართ წინააღმდეგობის შემცირებას და შეამცირებდა დაგეგმვის პროცესის დროში შეფერხებას.

ამრიგად, Energinet.dk-მა გადაწყვიტა წამოეწყო საზოგადოების მონაწილეობის ექსპერიმენტული პროცესი დანიის უნივერსიტეტთან ერთად პროექტთან დაკავშირებით, რომელიც მოიცავდა მიწისქვეშა ელექტროკაბელების გაყვანას. ექსპერიმენტი გულისხმობდა ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ადგილობრივი მოსახლეობისთვის უფრო მეტი პასუხისმგებლობის დაკისრებას გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. დაინტერესებულ მხარეებს, განსაკუთრებით ადგილობრივ მიწათმფლობელებს, დაევალოთ ერთმანეთთან მოლაპარაკების წარმოება ადგილობრივ დონეზე მიწისქვეშა ელექტროკაბელების ზუსტი განლაგების საკითხზე. მარშრუტიზაციის გადაწყვეტილებები მიღებულ იქნა ძალიან მარტივი მეთოდის გამოყენებით: რუკაზე ზონარი მიამაგრეს, რათა ემსჯელათ და მიეღოთ გადაწყვეტილება კაბელების სასურველი მარშრუტის შესახებ მიკრო-მასშტაბის დონეზე. ამ მიდგომამ ადგილობრივ საზოგადოებას საშუალება მისცა, მოეხდინათ ადგილობრივი მიწათსარგებლობის და ღირებულებების შესახებ ცოდნის ინტეგრაცია კაბელების მარშრუტიზაციის თაობაზე მოლაპარაკებებში. ასევე შეიქმნა სამეზობლო ფორუმები, პოტენციურად ზემოქმედების ქვეშ მყოფი დაინტერესებული მხარეების წინადადებების განსახილველად. იმავედროულად, energinet.dk-ში წამოწყებულ იქნა საზოგადოების მონაწილეობის საკითხებზე შიდა ტრენინგის ახალი ინიციატივები, რათა აემალეებინათ საკუთარი პერსონალის ცოდნა და შესაძლებლობები საზოგადოების ჩართულობის მნიშვნელობისა და მეთოდების შესახებ.

აღნიშნული ექსპერიმენტული მონაწილეობის პრაქტიკების განხორციელებისთვის 2016 წელს energinet.dk-მა „წლის კარგი პრაქტიკის“ ჯილდო მიიღო ენერჯის განახლებადი წყაროების ინფრასტრუქტურის სფეროში, ნომინაციაში კომუნიკაცია და მონაწილეობა.

2. საზოგადოების ინფორმირება და შესაბამისი დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მიხედვით, საზოგადოების ინფორმირება უნდა მოხდეს შემდეგი საკითხების თაობაზე:

- გზმ-სთან დაკავშირებული პროცედურების სხვადასხვა ეტაპების დაწყება;
- გზმ-სთან დაკავშირებული პროცედურების ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებები;
- საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგები.

გარდა ამისა, საზოგადოებას უნდა ჰქონდეს წვდომა ყველა შესაბამის განცხადებაზე, გადაწყვეტილებასა და მათთან დაკავშირებულ დოკუმენტზე.

სააგენტო საზოგადოებას აცნობებს გზმ-სთან დაკავშირებული პროცედურების სხვადასხვა ეტაპების დაწყების შესახებ, როგორცაა:

- სკრინინგი,
- სკოპინგი,

- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემა და
- გზშ-ისგან გათავისუფლება,

საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ სააგენტოში შესაბამისი განცხადების წარდგენიდან სამი დღის ვადაში. ამ მიზნით, სააგენტო უზრუნველყოფს, რომ შესაბამისი განცხადება და თანდართული დოკუმენტები, როგორცაა სკოპინგის ანგარიში და გზშ-ის ანგარიში თანდართული დოკუმენტაციით, განთავსდეს სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ხოლო განცხადება აგრეთვე განთავსდეს იმ მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს - მერიის ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს საინფორმაციო დაფაზე, სადაც იგეგმება შემოთავაზებული საქმიანობის განხორციელება. ამასთანავე, სააგენტო და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის მერია / საკრებულო ვალდებულია მოთხოვნის შემთხვევაში საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი გახადოს განცხადებებისა და ყველა შესაბამისი დოკუმენტის ნაბეჭდი ასლები და ელექტრონული ვერსიები.

„საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ 116-ე მუხლის თანახმად, რომელიც განსაზღვრავს მოთხოვნებს საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნების მიმართ, სააგენტოს მიერ გამოქვეყნებულ ინფორმაციაში უნდა მიეთითოს:

- სააგენტოს დასახელება და მისამართი;
- განცხადების ან/და ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების თაობაზე სააგენტოს გადაწყვეტილების მოკლე შინაარსი;
- ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის ვადა;
- მოსაზრებების და შენიშვნების წარდგენის ვადა.

ყველას აქვს უფლება დაუბრკოლებლად გაეცნოს საჯარო გაცნობისათვის წარდგენილ დოკუმენტებს იმ ადმინისტრაციულ ორგანოში, რომელშიც მიმდინარეობს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოება - სააგენტო; და ყველას აქვს უფლება მოითხოვოს საჯარო გაცნობისათვის წარდგენილი დოკუმენტების ასლები.⁴⁴ საჯარო ინფორმაციის მისაღებად პირი წარადგენს წერილობით განცხადებას. ამავდროულად, ინფორმაციის მოთხოვნის მიზეზის ან მიზნის მითითება საჭირო არ არის. საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა შესაძლებელია ელექტრონულადაც.⁴⁵ ამასთანავე, დაუშვებელია დაწესდეს რაიმე სახის საფასური საჯარო ინფორმაციის გაცემისათვის, გარდა ასლის გადაღებისათვის აუცილებელი თანხის ანაზღაურებისა.⁴⁶

სააგენტო საზოგადოებას აცნობებს გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურების ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებების შესახებ, როგორცაა:

- სკრინინგის გადაწყვეტილება,
- სკოპინგის დასკვნა,
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება,
- გადაწყვეტილება საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ,
- გადაწყვეტილება საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ,

⁴⁴ „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“, მუხლი 117

⁴⁵ „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“, მუხლი 37

⁴⁶ „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“, მუხლი 38

- გადაწყვეტილება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემის შესახებ,

შესაბამისი ეტაპის დასრულებიდან / გადაწყვეტილების გაცემიდან ხუთი დღის ვადაში. სააგენტო უზრუნველყოფს, რომ გადაწყვეტილება და მასთან დაკავშირებული დოკუმენტები, როგორცაა სკოპინგის დასკვნა, გზშ-ის ანგარიში, ექსპერტიზის დასკვნა და ინფორმაცია საზოგადოების მონაწილეობის შედეგების შესახებ, განთავსდეს მის ოფიციალურ ვებგვერდზე, ხოლო გადაწყვეტილება (გარდა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემის შესახებ გადაწყვეტილებისა) აგრეთვე განთავსდეს იმ მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს - მერიის ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს საინფორმაციო დაფაზე, სადაც იგეგმება შემოთავაზებული საქმიანობის განხორციელება. ამავდროულად, სააგენტო და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის მერია / საკრებულო ვალდებულია მოთხოვნის შემთხვევაში საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი გახადოს გადაწყვეტილებების და ყველა ზემოაღნიშნული დოკუმენტის ნაბეჭდი ასლები და ელექტრონული ვერსიები.

გარდა ამისა, საზოგადოებას უნდა მიეწოდოს ინფორმაცია საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგების თაობაზე, რისთვისაც სააგენტო საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგებს თავის ოფიციალურ ვებგვერდზე განათავსებს, საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ შედეგების წარდგენიდან სამი დღის ვადაში.

ორჰუსის კონვენციის მიხედვით, ყველა ზემოაღნიშნულ სიტუაციაში საზოგადოების ინფორმირება „ეფექტური“ უნდა იყოს, რაც გულისხმობს, რომ განცხადებები იმგვარად უნდა გაკეთდეს, რომ მისაწვდომი იყოს დაინტერესებული საზოგადოებისთვის, ე.ი. ყველასთვის, ვისაც ეხება ან შეიძლება შეეხოს შესაბამისი გადაწყვეტილება, ან ვინც დაინტერესებულია ამ გადაწყვეტილებით.

ასევე შეიძლება რეკომენდებული იყოს - განსაკუთრებით ფართომასშტაბიანი ან/და სენსიტიური პროექტების შემთხვევაში - გზშ-ის პროცედურის სხვადასხვა ეტაპების დაწყების შესახებ და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შესახებ ინფორმაციის მედიაში (ეროვნულ ან/და ადგილობრივ მედიაში – საქმიანობის მასშტაბიდან და დაინტერესებული საზოგადოებიდან გამომდინარე) გამოქვეყნება სააგენტოს ვებგვერდის ბმულის მითითებით.

3. შენიშვნების წარდგენა და საჯარო განხილვა

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ თანახმად, საზოგადოებას შეუძლია სააგენტოს წარუდგინოს თავისი მოსაზრებები და შენიშვნები შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით:

- სკრინინგის განცხადება,
- სკოპინგის ანგარიში,
- გზშ-ის ანგარიში, დაგეგმილი საქმიანობა და გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებაში შესატანი პირობები.

მოსაზრებები და შენიშვნები სააგენტოს შეიძლება წარედგინოს წერილობით; ზეპირად, საჯარო განხილვის დროს; და ელექტრონული საშუალებებით, თუ ის ავტორისა და გამგზავნის იდენტიფიცირების საშუალებას იძლევა. წერილობითი სახით მოსაზრებები და შენიშვნები სააგენტოს შეიძლება წარედგინოს სკრინინგის, სკოპინგის და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ეტაპზე, „გარემოსდაცვით შეფასების კოდექსში“ მითითებული

ვადების ფარგლებში (იხ. დიაგრამები 2,3,4). გარდა ამისა, სააგენტო ორჯერ აწყო საჯარო განხილვას გზმ-ის პროცედურის განმავლობაში, სკოპინგის ეტაპზე (სკოპინგის ანგარიშის განხილვა) და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ეტაპზე (გზმ-ის ანგარიშის განხილვა).

სკოპინგის ეტაპზე საჯარო განხილვა უნდა ჩატარდეს არაუადრეს მე-10 და არაუგვიანეს მე-15 დღისა სკოპინგის განცხადების და თანდართული დოკუმენტების სააგენტოს ვებგვერდზე და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის მერიის ან/და საკრებულოს განცხადებების დაფაზე გამოქვეყნებიდან. სააგენტომ საზოგადოებას დაგეგმილი საჯარო განხილვის შესახებ უნდა შეატყობინოს წინასწარ, განხილვის ჩატარებამდე არანაკლებ 10 დღით ადრე. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ეტაპზე საჯარო განხილვა უნდა ჩატარდეს არაუადრეს 25-ე და არაუგვიანეს 30-ე დღისა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე განცხადების და თანდართული დოკუმენტების სააგენტოს ვებგვერდზე და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის მერიის ან/და საკრებულოს საინფორმაციო დაფაზე გამოქვეყნებიდან. სააგენტომ საზოგადოებას დაგეგმილი საჯარო განხილვის შესახებ უნდა შეატყობინოს აღნიშნული განხილვის ჩატარებამდე არანაკლებ 20 დღით ადრე.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია უნდა განთავსდეს სააგენტოს ვებგვერდზე და ასევე საინფორმაციო დაფაზე, რომელიც ხელმისაწვდომი იქნება საზოგადოებისთვის, აგრეთვე, შესაბამისი მუნიციპალიტეტის მერიის ან/და საკრებულოს საინფორმაციო დაფაზე ან/და ვებგვერდზე, ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში, როგორცაა ტრანსპორტის გაჩერებები, სკოლები, საბავშვო ბაღები, სავაჭრო ცენტრები, ფოსტა ან/და საზოგადოებრივი თავშეყრის სხვა ადგილები და დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიასთან ყველაზე ახლოს მდებარე საჯარო სივრცეში. გარდა ამისა, საჯარო განხილვის შესახებ შეტყობინება უნდა გამოქვეყნდეს გაზეთში, რომელიც შესაძლო შემოქმედებას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე ფართოდ არის გავრცელებული და რომელიც ხელმისაწვდომია დაინტერესებული საზოგადოების უმრავლესობისთვის.

საჯარო განხილვის შესახებ შეტყობინება უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას⁴⁷:

- საჯარო განხილვის ჩატარების დრო, ადგილი და წესი;
- განსახილველი საკითხის არსი და მოკლე აღწერა;
- ინფორმაცია გადაწყვეტილების მიმღები უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოს (სააგენტოს) შესახებ;
- ინფორმაცია რელევანტური დოკუმენტაციის (როგორცაა სკოპინგის ანგარიში, გზმ-ის ანგარიში და თანდართული დოკუმენტები) ხელმისაწვდომობის საშუალებების შესახებ, აგრეთვე მონაცემები იმ ადგილისა და მისამართის შესახებ, სადაც შესაძლებელია აღნიშნული დოკუმენტაციის გაცნობა და მითითება აღნიშნული დოკუმენტების ნაბეჭდი ეგზემპლარების მიღების შესაძლებლობის შესახებ საჯარო განხილვის დროს;
- ინფორმაცია საჯარო განხილვაზე დასწრების/მონაწილეობის და მასზე მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობის თაობაზე;

⁴⁷ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“, მუხლი 32; საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 22 თებერვლის #2-94 ბრძანება „საჯარო განხილვის წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 7.

- ინფორმაცია გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შეფასების პროცედურის შესახებ, შესაბამის შემთხვევაში;
- ნებისმიერი სხვა ინფორმაცია (მათ შორის, არატექნიკური რეზიუმეს ხელმისაწვდომობის შესახებ), რომელიც ხელს შეუწყობს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ეფექტიან მონაწილეობას.

საჯარო განხილვის ჩატარების შესახებ შეტყობინების განთავსების დრო იმგვარად უნდა განისაზღვროს, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ეფექტიანი მონაწილეობა.

თუ დაგეგმილი საქმიანობა უნდა განხორციელდეს თვითმმართველი თემის ადმინისტრაციულ საზღვრებში, საჯარო განხილვა საქმიანობის განხორციელების ადგილთან ყველაზე ახლოს მდებარე შესაბამისი ადმინისტრაციული ორგანოს შენობაში, ან შენობის მიმდებარე ტერიტორიაზე უნდა გაიმართოს. ხოლო თუ საქმიანობის განხორციელება თვითმმართველი ქალაქის ადმინისტრაციულ საზღვრებში იგეგმება, საჯარო განხილვა უნდა ჩატარდეს სააგენტოს მიერ განსაზღვრულ შესაბამისი ადმინისტრაციული ორგანოს შენობაში ან შენობის მიმდებარე ტერიტორიაზე. მიზანშეწონილია, რომ საჯარო განხილვისთვის გამოყოფილ შენობას გააჩნდეს შესაფერისი სივრცე, რათა მონაწილეთა მოსალოდნელი რაოდენობა დაიტოს და სათანადოდ იყოს აღჭურვილი მაგ., გათბობით/კონდიციონერით, მიკროფონებით, საპრეზენტაციო მოწყობილობით და ა.შ. ზოგიერთ შემთხვევაში, როდესაც შეხვედრას ძალიან ბევრი ადამიანი ესწრება და მათი შენობაში განთავსება ვერ ხერხდება, საჯარო განხილვა შეიძლება გარეთ, ღია სივრცეში გაიმართოს. მიუხედავად ამისა, უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ტექნიკური საშუალებები, რათა შესაძლებელი გახდეს ანგარიშების წარდგენა და განხილვა (მაგ., დინამიკები, ეკრანი, მიკროფონები, ჩამწერი მოწყობილობა და ა.შ.).

საჯარო განხილვა ღიაა. საზოგადოების ნებისმიერ წევრს შეუძლია მასში მონაწილეობა და ზეპირი შენიშვნებისა და მოსაზრებების წარმოდგენა. საჯარო განხილვას უძღვება სააგენტოს წარმომადგენელი. ასევე სააგენტოს წარმომადგენელი ადგენს საჯარო განხილვის ოქმს და უზრუნველყოფს აუდიოჩაწერას, ხოლო შესაძლებლობის შემთხვევაში - ვიდეოგადაღებას. საჯარო განხილვას უნდა დაესწროს საქმიანობის განმახორციელებელი ან/და კონსულტანტი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), აგრეთვე შესაბამისი მუნიციპალიტეტის მერიის ან/და საკრებულოს წარმომადგენელი, სადაც იგეგმება მოცემული საქმიანობის განხორციელება. საქმიანობის განმახორციელებელი ან/და კონსულტანტი საჯარო განხილვაზე წარადგენს ინფორმაციას დაგეგმილი საქმიანობის, მისი ტექნოლოგიური და ადგილმდებარეობის ალტერნატივების, შესაძლო ზემოქმედების, ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების ან შერბილების ღონისძიებების შესახებ და ა.შ., სკოპინგის ანგარიშის განხილვის შემთხვევაში - ინფორმაციას შესაძლო ზემოქმედების შესახებ, რომელიც შესწავლილ უნდა იქნეს გზმ-ის პროცესში, ინფორმაციას ჩასატარებელი საბაზისო/სადიებო კვლევების და იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც ზემოქმედების თავიდან აცილების/შემცირების/შერბილებისთვის უნდა განხორციელდეს. საჯარო განხილვის დღის წესრიგი უნდა ითვალისწინებდეს საზოგადოების მიერ მოსაზრებების და შენიშვნების გამოხატვის შესაძლებლობას, რომლებსაც, საკუთარი კომპეტენციის ფარგლებში სააგენტოს წარმომადგენლები, საქმიანობის განმახორციელებელი ან/და კონსულტანტი უპასუხებენ. საჯარო განხილვა ერთ სამუშაო დღეზე მეტ ხანს არ უნდა გაგრძელდეს. ფორსმაჟორული ვითარების გამო საჯარო განხილვის ჩატარების ან გაგრძელების შეუძლებლობის შემთხვევაში, სააგენტო საჯარო

განხილვას სხვა დღისთვის გადაიტანს, რის შესახებაც შეტყობინებას გამოაქვეყნებს ფორსმაჟორული სიტუაციის აღმოფხვრიდან არაუგვიანეს მეხუთე დღისა. ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შემთხვევაში, საჯარო განხილვის პროცედურები შესაბამის სახელმწიფოსთან შეთანხმებით განისაზღვრება.⁴⁸

საჯარო განხილვის ოქმი, რომელიც სააგენტოს წარმომადგენელმა უნდა მოამზადოს საჯარო განხილვის ჩატარებიდან ხუთი დღის ვადაში, უნდა შეიცავდეს განხილვის დროს გამოთქმულ ყველა მოსაზრებას და შენიშვნას, აგრეთვე ინფორმაციას ამ მოსაზრებებისა და შენიშვნების გათვალისწინების შესახებ. საჯარო განხილვაში მონაწილე პირს შეუძლია გაეცნოს ოქმს (რისთვისაც მან წერილობითი თხოვნით უნდა მიმართოს სააგენტოს) და ოქმის გაცნობიდან სამი დღის ვადაში წარადგინოს შენიშვნები ოქმში არსებული ნებისმიერი არასწორი და არასრული ინფორმაციის შესახებ. სააგენტო ადასტურებს შენიშვნის სისწორეს ან, თუ არ ეთანხმება მას, გამოსცემს გადაწყვეტილებას შენიშვნის უარყოფის შესახებ. აღნიშნული გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში (დამატებითი ინფორმაცია გასაჩივრების შესაძლებლობის შესახებ იხილეთ XIV თავში).⁴⁹

თუ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ეტაპზე (ანუ გზშ-ის ანგარიშთან დაკავშირებით) საზოგადოების მონაწილეობის შედეგად გამოვლინდება გზშ-ის ანგარიშის სერიოზული ხარვეზები (მაგ. მოსალოდნელი ზემოქმედების არასაკმარისი ანალიზი, გაურკვეველი ან ამკარად არაეფექტური შემარბილებელი ღონისძიებები და ა.შ.), სააგენტოს შეუძლია განიხილოს გზშ-ის ანგარიშის საქმიანობის განმახორციელებლისთვის დაბრუნების საკითხი და მოითხოვოს გზშ-ის ანგარიშის ხელახლა წარდგენა მისი გადახედვის შემდეგ. თუმცა, ეს ასევე ნიშნავს, რომ გზშ-ის შესწორებული ანგარიში კვლავ საზოგადოების მონაწილეობის საგანი უნდა გახდეს.⁵⁰

4. შენიშვნების გათვალისწინება გადაწყვეტილების მიღების დროს

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 31-ე მუხლის მიხედვით, სააგენტო ვალდებულია უზრუნველყოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების და საჯარო განხილვის შედეგების მხედველობაში მიღება, აგრეთვე მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ საზოგადოების ინფორმირება და გადაწყვეტილების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. 35-ე მუხლის მიხედვით, სააგენტო ვალდებულია განიხილოს საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები და შენიშვნები და შესაბამისი გადაწყვეტილების წერილობით დასაბუთებაში სათანადოდ ასახოს საზოგადოების მონაწილეობის შედეგები (იხილეთ დანართი X).

⁴⁸ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 22 თებერვლის #2-94 ბრძანება „საჯარო განხილვის წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 4, მუხლი 6, მუხლი 9.

⁴⁹ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 22 თებერვლის #2-94 ბრძანება „საჯარო განხილვის წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 10

⁵⁰ როგორც უკვე აღინიშნა, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ პირდაპირ არ ითვალისწინებს გზშ-ის ანგარიშის საქმიანობის განმახორციელებლისთვის დაბრუნების შესაძლებლობას, თუმცა მისი მე-11 მუხლი ადგენს, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად წარდგენილ განცხადებას უნდა დაერთოს „ამ კოდექსის მე-10 მუხლის შესაბამისად მომზადებული გზშ-ის ანგარიში“. ამიტომ, საქმიანობის განმახორციელებლისთვის საზოგადოების მონაწილეობის შედეგების საფუძველზე გზშ-ის ანგარიშის დაბრუნებისას, სააგენტოს შეუძლია მე-11 მუხლზე გააკეთოს მითითება.

XII. ტრანსსასაზღვრო პროცედურა⁵¹

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 37-ე მუხლის თანახმად, გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შეფასების პროცედურა ხორციელდება იმ შემთხვევაში, თუ:

- ა) გზშ-ს დაქვემდებარებულმა საქმიანობამ, რომელიც საქართველოში ხორციელდება, შესაძლოა მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე;
- ბ) საქმიანობამ, რომელიც სხვა სახელმწიფოში ხორციელდება შესაძლოა მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს საქართველოს გარემოზე.

იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოში განსახორციელებელი საქმიანობის შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გამოვლინდება საქმიანობის განმახორციელებლის, ან სააგენტოს ან/და შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული სახელმწიფოს მიერ, საქართველოს მთავრობამ, სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე, უნდა მოახდინოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის ინიცირება, რისთვისაც ის ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს გამოსცემს. აღნიშნული აქტით უნდა განისაზღვროს საქმიანობის განმახორციელებლის ვალდებულება, სააგენტოს წარუდგინოს (როგორც მატერიალური, ისე ელექტრონული ფორმით) შესაბამისი განცხადებისა და თანდართული დოკუმენტების იმ ქვეყნის სახელმწიფო ენაზე თარგმნილი და სანოტარო წესით დამოწმებული ეგზემპლარები, რომელიც შესაძლებელია ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებაროს და ასევე, ვადა, რომლის ფარგლებშიც ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულმა სახელმწიფომ უნდა აცნობოს სააგენტოს გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების პროცედურაში მონაწილეობის შესახებ.

საქართველოს მთავრობის ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილების საფუძველზე, სააგენტომ, საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ თარგმნილი დოკუმენტაციის წარდგენამდე, უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება მოცემულ საქმიანობასთან დაკავშირებით ეროვნული გზშ-ის პროცედურის თაობაზე დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების შეჩერების შესახებ. თარგმნილი დოკუმენტაციის წარდგენიდან შვიდი დღის ვადაში, სააგენტომ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მეშვეობით, უნდა გაუგზავნოს აღნიშნული დოკუმენტაცია ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ სახელმწიფოს და შეატყობინოს მას ვადების თაობაზე, რომლის ფარგლებშიც ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულმა სახელმწიფომ უნდა აცნობოს სააგენტოს გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შეფასების პროცედურაში მონაწილეობის შესახებ.

იმ შემთხვევაში, თუ ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული არც ერთი სახელმწიფო არ გამოხატავს გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების პროცედურაში მონაწილეობის ინტერესს, სააგენტო საქართველოს მთავრობის თანხმობით იღებს

⁵¹ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 51-ე მუხლის თანახმად, ამ კოდექსის 37-41-ე მუხლები, რომლებიც დაკავშირებულია ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის განხორციელებასთან, ამოქმედდება „ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ კონვენციის“ (ესპოს კონვენცია) და მისი „სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ“ ოქმის საქართველოსთვის ძალაში შესვლის შემდეგ. რაც ნიშნავს, რომ ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურა განხორციელდება ესპოს კონვენციის და მისი სგშ-ის პროტოკოლის საქართველოს მიერ რატიფიცირებისა და ძალაში შესვლის შემდეგ.

გადაწყვეტილებას ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის შეწყვეტის და ეროვნული გზშ-ის პროცედურის გაგრძელების შესახებ.

იმ შემთხვევაში, თუ ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული რომელიმე სახელმწიფო გამოხატავს გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების პროცედურაში მონაწილეობის ინტერესს, საქართველოს მთავრობა, ასეთი ინტერესის გამოხატვიდან ერთი თვის ვადაში, სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე იღებს გადაწყვეტილებას აღნიშნულ სახელმწიფოსთან ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის დაწყების შესახებ (დიაგრამა 5). აღნიშნული გადაწყვეტილება უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას დოკუმენტებისა და მონაცემების გაცვლის ფორმების, ასევე, შემდგომი კონსულტაციებისა და გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შეფასების პროცედურის განხორციელების ვადების შესახებ.

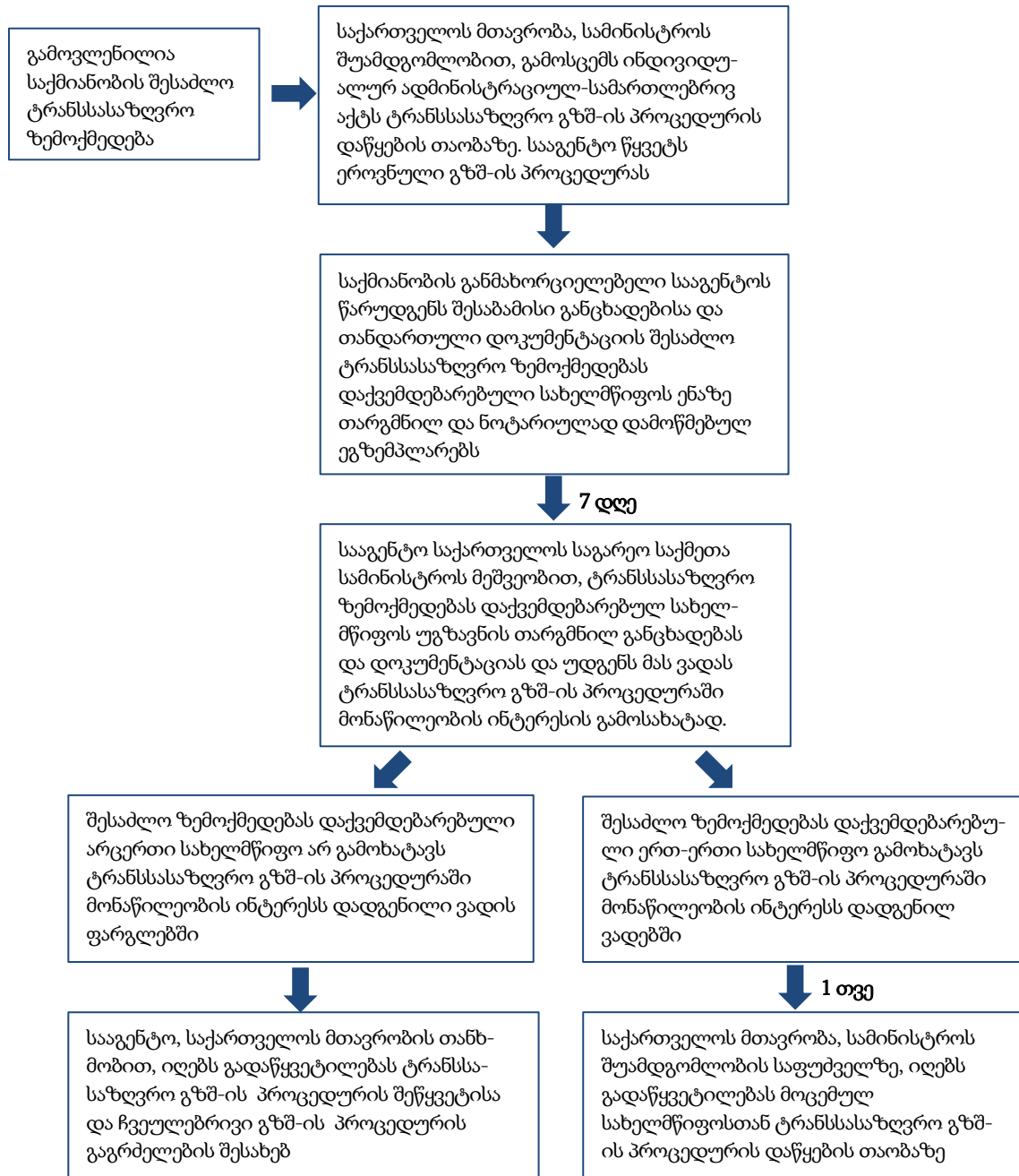
ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის განხორციელებაზე პასუხისმგებელია სააგენტო. სააგენტო ვალდებულია, უზრუნველყოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურასთან დაკავშირებული ყველა დოკუმენტის საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობა იგივე წესით, როგორც ეს გათვალისწინებულია გზშ-ის ჩვეულებრივ პროცედურაში. სააგენტო განსაზღვრავს საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურასთან დაკავშირებული კონსულტაციების შედეგების სკოპინგის ანგარიშში/განცხადებაში ასახვის ვალდებულებას. სააგენტო ასევე განსაზღვრავს გზშ-ის ანგარიშის იმ ნაწილებს, რომლებიც უნდა თარგმნოს საქმიანობის განმახორციელებელმა პროცედურაში ჩართული ქვეყნის სახელმწიფო ენაზე. სააგენტო გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებისას ითვალისწინებს კონსულტაციების შედეგებს და საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მეშვეობით, მისი მიღებიდან 1 თვის ვადაში, საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ შესაბამის ენაზე თარგმნილ გადაწყვეტილებას უგზავნის ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურაში მონაწილე სახელმწიფოს. ანალოგიურად, სააგენტო პროცედურაში მონაწილე სახელმწიფოს გადაუგზავნის საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ თარგმნილ საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგებს.

საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია:

- სკრინინგის ან სკოპინგის დასკვნის მიღების თაობაზე განცხადებაში მიუთითოს გარემოზე შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ;
- გზშ-ის ანგარიშში სათანადოდ შეაფასოს გარემოზე შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება;
- უზრუნველყოს დოკუმენტაციის, მათ შორის: სკრინინგის, სკოპინგის და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე განცხადებების, სკოპინგის ანგარიშის და გზშ-ის ანგარიშის (სააგენტოს მიერ განსაზღვრული შესაბამისი ნაწილების), გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების და საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგების სათანადოდ თარგმნა, თარგმანის სიზუსტის სანოტარო წესით დამოწმება და დოკუმენტების სააგენტოსთვის წარდგენა;
- საჯარო განხილვის დროს უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა დასწრების შემთხვევაში უზრუნველყოს სათანადო სათარჯიმნო მომსახურება;
- საჭიროების შემთხვევაში, ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის განხორციელებისას უზრუნველყოს სააგენტოსთვის შესაბამისი დახმარების გაწევა;

- უზრუნველყოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის გათვალისწინება სკოპინგის ანგარიშში და გზშ-ის ანგარიშში;
- უზრუნველყოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის განხორციელებასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურება.

საქმიანობის განმახორციელებელი უფლებამოსილია ჩაერთოს ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურაში ნებისმიერ ეტაპზე.

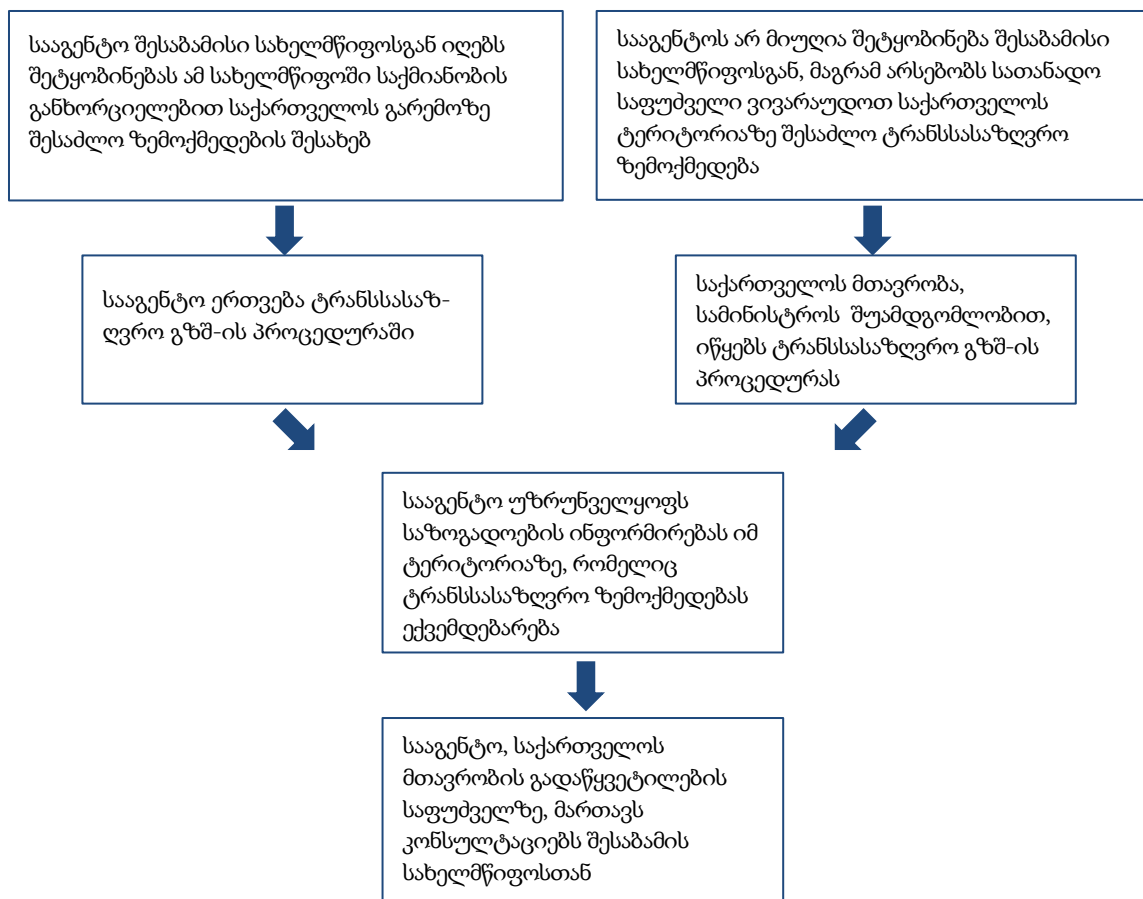
დიაგრამა 5 – ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურის ინიცირება საქართველოში განხორციელებულ იმ საქმიანობასთან დაკავშირებით, რომელმაც შეიძლება გარემოზე მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება მოახდინოს

იხილეთ ესპოს კონვენციით გათვალისწინებული სრული ტრანსსასაზღვრო პროცედურის სქემა I დანართში.

ტრანსსასაზღვრო გზის პროცედურა გამოიყენება ასევე მაშინ, როდესაც საქართველოს გარემო შეიძლება დაექვემდებაროს სხვა სახელმწიფოში დაგეგმილი საქმიანობით გამოწვეულ შესაძლო ზემოქმედებას. სააგენტო უფლებამოსილია ჩაერთოს ტრანსსასაზღვრო გზის პროცედურაში იმ შემთხვევაში, თუ სხვა სახელმწიფოსგან მიიღებს შეტყობინებას მოცემულ სახელმწიფოში საქმიანობის განხორციელებით საქართველოს გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების შესახებ.

იმ შემთხვევაშიც, თუ სააგენტოს ასეთი შეტყობინება მიღებული არ აქვს შესაბამისი სახელმწიფოსგან, მაგრამ არსებობს სათანადო საფუძველი ვარაუდისა, რომ ამ სახელმწიფოში საქმიანობის განხორციელება ზემოქმედებას მოახდენს საქართველოს გარემოზე, საქართველოს მთავრობა, სამინისტროს შუამდგომლობის საფუძველზე, იწყებს ტრანსსასაზღვრო გზის პროცედურას.

ტრანსსასაზღვრო გზის პროცედურის დაწყების შემდეგ, საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილების საფუძველზე, სააგენტო მართავს კონსულტაციებს იმ სახელმწიფოსთან, სადაც საქმიანობა უნდა განხორციელდეს. მანამდე კი სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები საზოგადოების ინფორმირება იგივე წესით, როგორც ეს გათვალისწინებულია ეროვნული გზის პროცედურის შემთხვევაში.

დიაგრამა 6 – ტრანსსასაზღვრო გზის პროცედურა სხვა სახელმწიფოში განხორციელებულ იმ საქმიანობასთან დაკავშირებით, რომელმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება მოახდინოს საქართველოს გარემოზე

საზოგადოების ინფორმირებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს ფარავს სააგენტო, თუ სხვა რამ არ დადგინდება ტრანსსასაზღვრო გზშ-ის პროცედურით.

XIII. საექსპერტო კომისია

1. მიზანი და სამართლებრივი მოთხოვნები

საექსპერტო კომისიის მიზანია ჩაატაროს გზშ-ის ანგარიშის ექსპერტიზა და ამით უზრუნველყოს სააგენტოს მიერ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის ერთ-ერთი საფუძველი.

სააგენტო საექსპერტო კომისიას ქმნის, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე განცხადების რეგისტრაციიდან სამი დღის ვადაში. საექსპერტო კომისია შედგება ექსპერტებისაგან, რომლებიც შეიძლება იყონ როგორც სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი რომელიმე დაწესებულების წარმომადგენლები, ისე საზოგადოებრივი ექსპერტები⁵². სააგენტოს უფლება აქვს საექსპერტო კომისიის წევრად ასევე მოიწვიოს ფიზიკური ან იურიდიული პირი უცხო ქვეყნიდან, ან მოქალაქეობის არმქონე პირი.

საექსპერტო კომისიის წევრები უფლებამოსილი არიან ექსპერტიზის პროცესში ადგილზე დაათვალიერონ და შეისწავლონ დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ტერიტორია. შესაბამისად, საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია უზრუნველყოს აღნიშნულ ტერიტორიაზე ექსპერტების შეუფერხებელი გადაადგილება. საექსპერტო კომისიის წევრები ასევე უფლებამოსილი არიან საჭიროებისამებრ მიიღონ ინფორმაცია ნებისმიერი ადმინისტრაციული ორგანოდან.

საექსპერტო კომისია ექსპერტიზის საფუძველზე ამზადებს ექსპერტიზის დასკვნას, კომისიის შექმნიდან 40 დღის ვადაში. ექსპერტიზის დასკვნა სარეკომენდაციო ხასიათისაა, რათა სააგენტომ ის გაითვალისწინოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, მათ შორის, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემისას. ექსპერტს, რომელიც საექსპერტო დასკვნას არ ეთანხმება, შეუძლია წერილობით ჩამოაყალიბოს თავისი განსხვავებული აზრი, რომელიც ექსპერტიზის დასკვნას უნდა დაერთოს. ექსპერტიზის დასკვნის გაუთვალისწინებლობის შემთხვევაში, სააგენტომ უნდა წარმოადგინოს შესაბამისი წერილობითი დასაბუთება.

2. რეკომენდაციები

რეკომენდებულია, რომ საექსპერტო კომისიამ ყურადღება გაამახვილოს ხარისხის კონტროლის შემდეგ ასპექტებზე:

- აკმაყოფილებს თუ არა გზშ-ის ანგარიში „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ (კერძოდ, მე-10 მუხლით) გათვალისწინებულ მოთხოვნებს?
- შეესაბამება თუ არა გზშ-ის ანგარიში სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნებს?
- შეიცავს თუ არა გზშ-ის ანგარიში გადაწყვეტილების მიღების პროცესში გასათვალისწინებელ საკმარის ინფორმაციას, განსაკუთრებით, ინფორმაციას

⁵² საზოგადოებრივი ექსპერტი შეიძლება იყოს ფიზიკური ან იურიდიული პირი, აგრეთვე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ შექმნილი სამეცნიერო-საკონსულტაციო (საექსპერტო) ორგანო და საზოგადოებრივი საექსპერტო დაწესებულების წევრი (საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 21).

სავარაუდო ზემოქმედებისა და მასთან დაკავშირებული შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ?

- ითვალისწინებს თუ არა გზშ-ის ანგარიში გარემოსდაცვითი და ჯანდაცვის უწყებებიდან, საზოგადოების და სხვა რელევანტური დაინტერესებული მხარეებისგან გზშ-ის პროცესში მიღებულ მოსაზრებებს?

მომავალში, შესაძლოა შემუშავდეს გზშ-ის ანგარიშის ხარისხის შეფასების კითხვარი (ჩეკლისტი), რომელიც შეიძლება ევროკავშირში არსებულ პრაქტიკას დაეფუძნოს (იხ. პრაქტიკული მაგალითი ქვემოთ).

პრაქტიკული მაგალითი: გზშ-ის ანგარიშების ხარისხის კონტროლი შეფასების კითხვარების გამოყენებით

შეფასების კითხვარი გზშ-ის ანგარიშების ხარისხის კონტროლის ერთ-ერთი ყველაზე ფართოდ გამოყენებული მიდგომაა. ამგვარი კითხვარი მთელი რიგი კრიტერიუმებისგან შედგება, რაც ხშირად წარმოდგენილია კითხვების სახით, რომლებსაც მიმომხილველი იყენებს გზშ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციის სისრულისა და ადეკვატურობის შესაფასებლად. ამგვარად, შეფასების კითხვარი შეიძლება დაეხმაროს დაინტერესებულ მხარეებს (როგორცაა კომპეტენტური ორგანო, კანონით გათვალისწინებული ორგანო, რომელთანაც სავალდებულოა კონსულტაცია, ან თუნდაც, გზშ-ის პროექტის გუნდი) გზშ-ის ანგარიშში ინფორმაციის ხარვეზების და სხვა სისუსტეების ან ნაკლოვანებების გამოვლენაში. პრობლემების იდენტიფიცირებას შეიძლება მოჰყვეს მოთხოვნა დამატებითი ინფორმაციის, ან შესაბამისი სფეროს უფრო სიღრმისეული, ექსპერტული ანალიზის საჭიროების შესახებ.

ევროკომისიის სახელმძღვანელო დოკუმენტი გზშ-ის ანგარიშების თაობაზე მოიცავს შეფასების კითხვარს, რომელიც 7 კატეგორიად ორგანიზებული მთელი რიგი შეკითხვებისგან შედგება:

- საქმიანობის აღწერა (55 კითხვა)
- სავარაუდო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული გარემოს აღწერა, გარემოს საბაზისო მდგომარეობის ჩათვლით (30 კითხვა)
- საქმიანობის შესაძლო მნიშვნელოვანი ზემოქმედებების აღწერა (39 კითხვა)
- ალტერნატივები (13 კითხვა)
- შემარბილებელი და საკომპენსაციო ღონისძიებების აღწერა (10 კითხვა)
- მონიტორინგის ღონისძიებების აღწერა (8 კითხვა)
- ხარისხი (პრევენტივის, არატექნიკური რეზიუმესი და იმ ექსპერტების ხარისხი, რომლებიც ანგარიშის მომზადებაში მონაწილეობდნენ) (21 კითხვა)

ქვემოთ, ცხრილში წარმოდგენილია ევროკომისიის აღნიშნული კითხვარის პირველ ნაწილში (საქმიანობის აღწერა) მოცემული შეკითხვების მაგალითი, საიდანაც ჩანს, რომ შემფასებელს სთხოვენ ჩაწეროს, არის თუ არა ეს შეკითხვა რელევანტური და თუ ასეა, არის თუ არა ის ადეკვატურად გათვალისწინებული ან/და რა სახის დამატებითი ინფორმაციაა საჭირო.

ამონაწერი ევროკომისიის შეფასების კითხვარიდან გზშ-ის ანგარიშებისთვის

საქმიანობის აღწერა				
#	შეფასების შეკითხვა	რელევანტურია?	ადეკვატურად არის გათვალისწინებული?	რა დამატებითი ინფორმაციაა საჭირო?
საქმიანობის მიზნები და ფიზიკური მახასიათებლები				
1.1	არის თუ არა ახსნილი საქმიანობის მიზნები და საქმიანობის საჭიროება?			
1.2	არის თუ არა აღწერილი საქმიანობის განხორციელების			

	<p>პროგრამა, რომელშიც დეტალურად იქნებოდა მოცემული მშენებლობის, ოპერირებისა და ექსპლუატაციის დასრულების სავარაუდო დრო (მაგ. დაწყების და დასრულების მოსალოდნელი თარიღები)? (ეს უნდა მოიცავდეს საქმიანობის ძირითად ფაზებში სხვადასხვა აქტივობის ნებისმიერ ფაზას, მაგალითად, მოპოვების ფაზას სამთო მოპოვებით ოპერაციებში)</p>			
1.3	<p>აღწერილია თუ არა საქმიანობის ყველა ძირითადი მახასიათებელი?</p>			

ევროკომისიის შეფასების კითხვარი საკმაოდ დეტალური და ყოვლისმომცველია; შესაბამისად, მისი შევსება შეიძლება შრომატევადი იყოს. მისი შევსება ასევე მოითხოვს გზშ-ის შესახებ ცოდნის ადეკვატურ დონეს. შესაბამისად, უფრო სავარაუდოა, რომ ის უფრო მეტად შესაფერისი იქნება კომპეტენტური ორგანოებისა გზშ-ის მომზადებაზე მომუშავე პროექტის გუნდისთვის. ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული CO-SEED* პროგრამის ფარგლებში შემუშავდა ალტერნატიული შეფასების კითხვარი, რომლის შევსებაც ნაკლებად შრომატევადია და გზშ-ის თაობაზე ნაკლებ გამოცდილებას მოითხოვს. CO-SEED-ის კითხვარის მიზანია, რომ მხარეები, რომლებიც არ არიან ექსპერტები, როგორცაა ადგილობრივი თემები და არასამთავრობო აქტორები, უკეთ ჩაერთონ ისეთი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე დებატებში, რომელიც გზშ-ის კომპლექსურ დოკუმენტაციას უკავშირდება. აღნიშნულია, რომ კითხვარის შევსებით, „მკითხველს უნდა შეეძლოს დაასკვნას, თუ გარემოსდაცვითი კვლევის რომელი ნაწილი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) არ შეესაბამება საუკეთესო პრაქტიკის სტანდარტებს და რომელი ინფორმაცია შეიძლება აკლდეს, ან არ იყოს სათანადოდ შეფასებული. ამით, შემფასებლებს შეუძლიათ ჩამოაყალიბონ კონსტრუქციული და დამაჯერებელი მოსაზრებები და წარმოადგინონ საჯარო კონსულტაციებზე“ (CO-SEED, თარიღის გარეშე).

* სამოქალაქო საზოგადოება მოქმედებს ეკოლოგიურად ჯანსაღი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის. შეფასების კითხვარი ხელმისაწვდომია ბმულზე: <http://co-seed.eu/assets/files/Ljni5zYm7S-a-checklist-for-the-review-of-environmental-impact-assessment-studiespdf.pdf>

მიუხედავად იმისა, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ გზშ-ის ანგარიშის საქმიანობის განმახორციელებლისთვის უკან დაბრუნების შესაძლებლობას ცალსახად არ ითვალისწინებს, მისი მე-11 მუხლი ადგენს, რომ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად წარდგენილ განცხადებას უნდა დაერთოს „ამ კოდექსის მე-10 მუხლის შესაბამისად მომზადებული გზშ-ის ანგარიში“. ამიტომ, თუ სააგენტო ან საექსპერტო კომისია დაასკვნის, რომ მოცემული გზშ-ის ანგარიში არ აკმაყოფილებს მე-10 მუხლის მოთხოვნებს გზშ-ის ანგარიშში წარმოსადგენი ინფორმაციის თაობაზე, მას შეუძლია გზშ-ის ანგარიში საქმიანობის განმახორციელებელს დაუბრუნოს და მოითხოვოს გზშ-ის ანგარიშის ხელახლა წარდგენა მისი შესწორების შემდეგ. თუმცა, ეს ასევე ნიშნავს, რომ გზშ-ის შესწორებული ანგარიში კვლავ საზოგადოების მონაწილეობის საგანი უნდა გახდეს.

პრაქტიკული მაგალითი: დამატებითი გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მოთხოვნა და გზშ-ის ანგარიშის განახლება

ევროკავშირის გზშ-ის დირექტივის მე-5 (3) მუხლი კომპეტენტურ ორგანოს შესაძლებლობას აძლევს, საქმიანობის განმახორციელებლისგან მოითხოვოს გადაწყვეტილების მიღებისთვის რელევანტური დამატებითი ინფორმაცია იმის გარდა, რაც გზშ-ის ანგარიშშია წარმოდგენილი. დამატებითი ინფორმაციის მოთხოვნა პრაქტიკაში გავრცელებულია და შეიძლება ვარირებდეს შედარებით მარტივი მოთხოვნიდან, რაც შეიძლება გზშ-ის ანგარიშში მოცემული დებულების დაზუსტებას ეხებოდეს, უფრო არსებით დავალებამდე, როგორცაა დამატებითი საბაზისო მონაცემების შეგროვება. მაგალითისთვის, შოტლანდიაში, ქარის ელექტროსადგურების განვითარების პროექტის (ბირნიკნოუს ქარის ელექტროსადგური) გზშ-ის ანგარიშის თაობაზე კონსულტაციების საპასუხოდ, კომპეტენტურმა ორგანომ საქმიანობის განმახორციელებელს წერილობით მოსთხოვა დამატებითი ინფორმაცია რიგ ასპექტებთან დაკავშირებით. ზოგიერთი მოთხოვნა ძირითადად უმნიშვნელო დაზუსტებებს ეხებოდა: მაგალითად, შოტლანდიის ველური ბუნების ფონდის თანახმად, მიუხედავად იმისა, რომ რაოდენობრივად შეფასებული იყო ჰაბიტატის ფართობი, რომელიც გაჩეხვას ექვემდებარებოდა არ გაკეთებულა იმ მიწის რაოდენობრივი შეფასება, რომელიც აღდგენას უნდა დაქვემდებარებოდა. ამან მათთვის გაართულა გადაწყვეტილების მიღება იმის თაობაზე, თუ რამდენად მისაღები იყო ჰაბიტატის აღდგენის შემოთავაზებული გეგმა. ანალოგიურად, შოტლანდიის ბუნებრივი მემკვიდრეობის ორგანიზაციამ მოითხოვა ინფორმაცია აღსადგენი ტერიტორიის ერთი ნაწილის გამწვანების სქემის შესახებ. კონსულტაციებში მონაწილე სხვა ორმა ორგანიზაციამ უფრო არსებითად გააკრიტიკა გზშ-ის ანგარიში, საპროექტო ტერიტორიის ქვემოთ ტორფის არსებობის თაობაზე მონაცემებში არსებული ხარვეზების გამო. კერძოდ, მათი აზრით, უნდა ჩატარებულიყო ტორფის სრულფასოვანი გამოკვლევა და მასთან დაკავშირებული მეწყრის საფრთხისა და რისკის შეფასება. აღნიშნული მოთხოვნა ცხადად გულისხმობდა ახალ საველე კვლევებს და შეფასების სამუშაოების ჩატარებას.

ზოგიერთ შემთხვევაში, საქმიანობის განმახორციელებელმა თავად შეიძლება გადაწყვიტოს დამატებითი გარემოსდაცვითი ინფორმაციის წარდგენა, მაგ., თუ მათ გადაწყვიტეს პროექტის დიზაინის ასპექტების შეცვლა გზშ-ის ანგარიშის თაობაზე კონსულტაციების დროს მიღებული კომენტარების საფუძველზე. სწორედ ასე მოიქცა საქმიანობის განმახორციელებელი ქარის ელექტროსადგურის სხვა პროექტის შემთხვევაში, ისევე შოტლანდიაში (კენოქსჰედის ქარის ელექტროსადგური). კონსულტაციების შემდეგ გადაწყდა ობიექტისთვის დაგეგმილი ტურბინების რაოდენობის შემცირება (26-დან 19-მდე) და ტურბინების შემოთავაზებული სიმაღლის გაზრდა. შედეგად, საქმიანობის განმახორციელებელმა წარმოადგინა დამატებითი გარემოსდაცვითი ინფორმაცია, რომელიც შეიცავდა განახლებული დიზაინით განპირობებული გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების დეტალურ შეფასებას, რამაც დამატებით ხუთი ტომის მოცულობის ტექსტური და რიცხობრივი მასალის მომზადება გამოიწვია.

XIV. გასაჩივრების შესაძლებლობა

საზოგადოების ნებისმიერ წევრს შეუძლია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად მიღებული შემდეგი გადაწყვეტილებების გასაჩივრება, თუ მიიჩნევს, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ ვერ უზრუნველყო მისი მონაწილეობა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ გათვალისწინებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, ან სხვაგვარად დაარღვია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები:

- სკრინინგის გადაწყვეტილება,
- სკოპინგის დასკვნა,
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება,
- გადაწყვეტილება საქმიანობის გზშ-ისგან გათავისუფლების შესახებ,

- გადაწყვეტილება საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ,
- გადაწყვეტილება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ,
- გადაწყვეტილება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრულ პირობებში ცვლილების შეტანის შესახებ,
- გადაწყვეტილება მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ,
- გადაწყვეტილება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირისთვის გადაცემის შესახებ.

საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის თანახმად, მოსარჩელემ პირველ რიგში უნდა ამოწუროს ადმინისტრაციული საჩივრის ერთჯერადად წარდგენის შესაძლებლობა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილი წესის შესაბამისად და მხოლოდ ამის შემდეგ, თუ საჩივარი არ დაკმაყოფილდება, იქნება შესაძლებელი ადმინისტრაციული ორგანოს წინააღმდეგ სარჩელის სასამართლოში წარდგენა⁵³. ვინაიდან „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად მიღებულ გადაწყვეტილებებს სააგენტოს უფროსი გასცემს, რომელსაც სააგენტოში უმაღლესი თანამდებობა უჭირავს, საჩივარი შეტანილ უნდა იქნეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში⁵⁴, – სამინისტროში.

„საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ XIII თავი განსაზღვრავს ადმინისტრაციული საჩივრის წარმოების წესებს, რომლის თანახმად, დაინტერესებულ მხარეს უფლება აქვს გაასაჩივროს ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი⁵⁵, მაგ., სააგენტოს მიერ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად მიღებული გადაწყვეტილება, ან ადმინისტრაციული ორგანოს ქმედება, მაგ., ქმედება, რომელიც უკავშირდება საჯარო განხილვის ჩატარებას. დაინტერესებული მხარე არის ნებისმიერი ფიზიკური ან იურიდიული პირი, ან ადმინისტრაციული ორგანო, რომლებთან დაკავშირებითაც გამოცემულია ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და აგრეთვე, რომლის კანონიერ ინტერესზე პირდაპირ და უშუალო გავლენას ახდენს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, ან ადმინისტრაციული ორგანოს ქმედება.⁵⁶ დაინტერესებული მხარე შეიძლება იყოს შემოთავაზებული საქმიანობის ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები პირ(ებ)ი, საქმიანობის განმახორციელებელი, გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაცია⁵⁷ და სხვ. ადმინისტრაციული საჩივარი წარდგენილ უნდა იქნეს ერთი თვის ვადაში იმ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოქვეყნებიდან, რომლის გასაჩივრებაც ხდება, ან, ადმინისტრაციული ორგანოს ქმედების გასაჩივრების შემთხვევაში, ერთი თვის ვადაში იმ დღიდან, როდესაც შესაბამისი დაინტერესებული მხარისთვის

⁵³ საქართველოს კანონი „საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი“, მუხლი 2 (5)

⁵⁴ საქართველოს კანონი „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“, მუხლი 178

⁵⁵ საქართველოს კანონი „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“ მუხლი 177

⁵⁶ საქართველოს კანონი „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“ მუხლი 2

⁵⁷ არასამეწარმეო (არაკომერციულ) იურიდიულ პირები, რომლებიც რეგისტრირებულნი არიან „მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციულ) იურიდიულ პირთა რეგისტრაციის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2021 წლის 31 დეკემბრის #797 ბრძანების შესაბამისად.

ცნობილი გახდა აღნიშნული ქმედების შესახებ.⁵⁸ ადმინისტრაციული საჩივარი უნდა შეიცავდეს მე-6 ჩანართში მითითებულ ინფორმაციას.

ადმინისტრაციულ საჩივარში აღნიშნული უნდა იყოს:

- ა) ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება, რომელშიც შეიტანება ადმინისტრაციული საჩივარი;
- ბ) ადმინისტრაციული საჩივრის წარმდგენი პირის ვინაობა და მისამართი;
- გ) იმ ადმინისტრაციული ორგანოს დასახელება, რომლის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი ან მოქმედება საჩივრდება;
- დ) გასაჩივრებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის დასახელება;
- ე) მოთხოვნა;
- ვ) გარემოებანი, რომელთაც ეფუძნება მოთხოვნა;
- ზ) ადმინისტრაციულ საჩივარზე დართული საბუთების ნუსხა, თუ საჩივარს რაიმე დოკუმენტი დაერთვის.

თუ ადმინისტრაციული საჩივრის წარმდგენ პირს გადაეცა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, ადმინისტრაციულ საჩივარს დაერთვება მისი ასლი

„საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“, 181-ე მუხლი

ჩანართი 6 – ადმინისტრაციული საჩივრის შინაარსი

ადმინისტრაციული საჩივრის რეგისტრაციის მომენტიდან შეჩერდება გასაჩივრებული აქტის მოქმედება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა: ეს გამოიწვევს სახელმწიფო ან მუნიციპალიტეტის ხარჯების გაზრდას; აქტი გამოცემულია პოლიციის მიერ, საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვასთან დაკავშირებით; აქტი გამოცემულია საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს; აღსრულების გადადება გამოიწვევს მნიშვნელოვან მატერიალურ ზარალს, ან მნიშვნელოვან საფრთხეს შეუქმნის საზოგადოებრივ წესრიგს ან უშიშროებას.⁵⁹

იმ შემთხვევაში, თუ ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანო არ დააკმაყოფილებს ადმინისტრაციულ საჩივარს, ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, ან ადმინისტრაციული ორგანოს ქმედება შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში. შესაბამისი დებულებები გაწერილია „საქართველოს ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსში“.

XV. მონიტორინგი და შესაბამისობა

1. საქმიანობის შემდგომი ანალიზი

საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია შეასრულოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობები მშენებლობის, ექსპლუატაციისა და ექსპლუატაციის დასრულების ფაზებისთვის და განახორციელოს საქმიანობის შემდგომი ანალიზი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული მასშტაბითა და სიხშირით. კოდექსის მე-13 მუხლის დ) პუნქტის თანახმად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება უნდა შეიცავდეს „ინფორმაციას საქმიანობის შემდგომი ანალიზის მიზნის, მასშტაბისა და პერიოდულობის შესახებ“. საქმიანობის შემდგომი ანალიზი საქმიანობის ყველა ასპექტს უნდა ეხებოდეს, რომლებიც გზმ-ის ანგარიშში იყო განხილული - მაგ.,

⁵⁸ საქართველოს კანონი „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“ მუხლი 180

⁵⁹ საქართველოს კანონი „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი“ მუხლი 184

საქმიანობისთვის შესაბამის მშენებლობის, ექსპლუატაციის და ექსპლუატაციის დასრულების ფაზებს და უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- ა) გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების მონიტორინგი;
- ბ) საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოზე ზემოქმედების ანალიზი;
- გ) გზმ-ის ანგარიშით გათვალისწინებული გარემოს მახასიათებლების ცვლილებების შეფასება.

საქმიანობის განმახორციელებელმა სააგენტოს უნდა წარუდგინოს ანგარიში, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგები, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით დადგენილ ვადებში. სააგენტო უზრუნველყოფს საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგების საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობას აღნიშნული დოკუმენტის საკუთარ ვებგვერდზე განთავსების გზით.

საქმიანობის შემდგომი ანალიზი და მასთან დაკავშირებული ანგარიშგება უზრუნველყოფს საქმიანობის განმახორციელებლის ანგარიშვალდებულებას და აძლევს შესაძლებლობას სააგენტოს და საზოგადოებას, გააანალიზონ გზმ-ის ეტაპზე გაკეთებული დაშვებების მართებულობა. გარდა ამისა, სააგენტოს შეუძლია საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგები გაითვალისწინოს გზმ-სთან დაკავშირებული პროცედურების ფარგლებში შემდგომი გადაწყვეტილებების მიღებისას.

საქმიანობის შემდგომი ანალიზი, როგორც წესი, უკავშირდება იმ ეტაპს, როდესაც მშენებლობა დასრულებულია და საქმიანობა ექსპლუატაციის ფაზაში შედის. ამიტომ, საქმიანობის შემდგომი ანალიზის ანგარიში ამ ეტაპზე უნდა იყოს წარმოდგენილი. თუმცა, თუ მშენებლობის ფაზა ხანგრძლივია (მაგ., ავტომაგისტრალის მონაკვეთის ან კაშხლის მშენებლობას შეიძლება რამდენიმე წელი დასჭირდეს), გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით მოთხოვნილი უნდა იყოს რეგულარული შუალედური ანგარიშები. ასევე შეიძლება მოთხოვნილი იყოს „გარემოსდაცვითი მშენებლობის გეგმის“ მომზადება, რომელიც განსაზღვრავს ძირითად მოთხოვნებს და ღონისძიებებს მშენებლობის პროცესში გარემოზე ზემოქმედების სათანადოდ მართვის უზრუნველსაყოფად. აღნიშნულმა გეგმამ, რომელიც საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ უნდა მომზადდეს, უნდა განსაზღვროს პრინციპები და სპეციფიკური პროცესები გარემოზე ზემოქმედების კონტროლის უზრუნველსაყოფად, რაც შეიძლება მოიცავდეს შემდეგს:

- მშენებლობის ეტაპზე გარემოს დაცვის ტექნიკური და საორგანიზაციო ღონისძიებები;
- ღონისძიებები მოკლევადიანი ნეგატიური ზემოქმედების გადასაჭრელად, მათ შორის, ავარიების შემთხვევაში და გამოწვეული ზიანის აღმოფხვრის გზები;
- წყალდიდობის კონტროლის გეგმა (თუ საქმიანობის განხორციელების ადგილი წყალდიდობის რისკის ზონაში მდებარეობს);
- ნარჩენების მართვის გეგმა მშენებლობის ეტაპისთვის;
- მნიშვნელოვანი ჰაბიტატების იდენტიფიცირება, რომლებიც შეიძლება დაექვემდებაროს ზემოქმედებას და სავარაუდო ზემოქმედების აღმოფხვრის ღონისძიებები.

გეგმის სათანადოდ განხორციელებისთვის შეიძლება საჭირო იყოს საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ „გარემოსდაცვითი აუდიტორის“ დანიშვნა, რომელიც

კოორდინაციას გაუწევს გეგმის განხორციელებას და მოახდენს კომუნიკაციას სააგენტოსთან და სხვა რელევანტურ გარემოსდაცვით და ჯანდაცვის ორგანოებთან.

პრაქტიკული მაგალითი: მოთხოვნები სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის პროექტებისთვის (სლოვაკეთი)

სლოვაკეთის ტრანსპორტისა და მშენებლობის სამინისტროს ტექნიკური სახელმძღვანელო მოითხოვს გარემოსდაცვითი მშენებლობის გეგმის მომზადებას. სახელმძღვანელოს თანახმად, მასში მოცემული უნდა იყოს:

- ძირითადი პრინციპები იმის უზრუნველსაყოფად, რომ გარემოს და ჯანმრთელობის ამჟამინდელი მდგომარეობა არ გაუარესდეს მშენებლობის დროს, განსაკუთრებით შემდეგ ასპექტებთან მიმართებით:
 - ცხოვრების პირობები დასახლებულ ადგილებში;
 - ჰაერი;
 - გეოლოგია;
 - ხმაური;
 - ბიომრავალფეროვნება და ჰაბიტატები;
- გარემოს დაცვის ტექნიკური და საორგანიზაციო ღონისძიებები;
- გარემოს კომპონენტების მოკლევადიანი გაუარესების მართვის ღონისძიებები;
- დაცვითი ღონისძიებების გეგმა ავარიის, ხანძრის და ა.შ. შემთხვევაში, ზიანის აღმოფხვრის ნაბიჯების ჩათვლით;
- მშენებლობის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვა;
- მნიშვნელოვანი ჰაბიტატების რუკა, რომელზეც შეიძლება ზემოქმედება მოახდინოს მშენებლობამ.

გარდა ზემოაღნიშნული ასპექტებისა, „გარემოსდაცვითი მშენებლობის გეგმა“ ასევე უნდა აღწერდეს მთავარი აქტორების - კლიენტის (საავტომობილო გზების ეროვნული დირექტორატი, სამშენებლო კომპანია, საპროექტო კომპანია, სამშენებლო და ტექნიკური ზედამხედველი და კომპანია, რომელიც უზრუნველყოფს მონიტორინგს მშენებლობის დროს) კომპეტენციებსა და პასუხისმგებლობებს.

გარდა ამისა, სლოვაკეთის საავტომობილო გზების ეროვნული დირექტორატი მოითხოვს, რომ გზის შემდგომ ეტაპზე საქმიანობის განხორციელების ფაზებში საპროექტო დოკუმენტაციაში შეტანლ იქნეს სექცია „საქმიანობის გარემოზე ზემოქმედების შესახებ“. ამ ნაწილში მოცემული უნდა იყოს დეტალური აღწერა (ჩვეულებრივ, ცხრილის სახით), თუ როგორ დააკმაყოფილა საპროექტო და საინჟინრო ჯგუფმა გზის პროცესიდან, ისევე როგორც სხვა გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული ადმინისტრაციული პროცესიდან (მაგ., ტყეების გაჩეხვის ნებართვა) გამომდინარე მოთხოვნები. აღწერილობაში ახსნილი უნდა იყოს, თუ როგორ იქნა გათვალისწინებული ეს მოთხოვნები პროექტის დიზაინში და წარმოდგენილი უნდა იყოს დასაბუთება იმ შემთხვევაში, თუ გარკვეული მოთხოვნები მხოლოდ ნაწილობრივ იქნა გათვალისწინებული. საავტომობილო გზების ეროვნული დირექტორატი ამ ყველაფერს ითვალისწინებს საპროექტო და საინჟინრო კომპანიებთან გაფორმებულ ხელშეკრულებებში. ასეთი ცხრილი ასევე მოითხოვება გზის კომპეტენტური უწყების მიერ, როგორც სკრინინგის განცხადების ნაწილი საქმიანობის ცვლილების შემთხვევაში.

გარემოზე და ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების მონიტორინგი უნდა გაგრძელდეს საქმიანობის განხორციელების ეტაპზეც, მონიტორინგის გეგმის მიხედვით (გზის ანგარიშის მიხედვით) და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული პირობების შესაბამისად. შესაძლოა რეკომენდებული იყოს საქმიანობის განხორციელების „სატესტო პერიოდის“ დადგენა, რომლის განმავლობაშიც მოხდება რეალური ზემოქმედების ხშირი მონიტორინგი (მაგ. ხმაურის დონის გაზომვა ავტომაგისტრალის ექსპლუატაციის პირველი წლის განმავლობაში) იმის გასარკვევად, არის თუ არა რაიმე მნიშვნელოვანი

განსხვავებები გზშ-ის კვლევით პროგნოზირებულ შესაძლო ზემოქმედებასა და რეალურ ზემოქმედებას შორის.

თუ მშენებლობის ან ექსპლუატაციის დროს ზემოქმედება მნიშვნელოვანი ან/და შეუქცევადი ხასიათისაა, საქმიანობის განმახორციელებელმა კონსულტაცია უნდა გაიაროს სააგენტოსა და სხვა შესაბამის გარემოსდაცვით და ჯანდაცვის ორგანოებთან იმის თაობაზე, თუ რა ღონისძიებები და ქმედებები იქნება საჭირო ამგვარი ზემოქმედების თავიდან აცილების ან შერბილებისთვის. ეს შეიძლება მოიცავდეს მშენებლობის პროცესის მოდიფიკაციას (მაგ., სამშენებლო სამუშაოების პერიოდის ცვლილება, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ფრინველების შეწუხება ბუდობის დროს, ან თევზების შეწუხება ქვირითობის დროს) და დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელებას (მაგ., ხმაურის დამცავი დამატებითი კედლების აშენებას).

2. კონტროლი

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულების კონტროლს ახორციელებს სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი.⁶⁰ ობიექტის ინსპექტირებისას, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი უფლებამოსილია საქმიანობის განმახორციელებლისაგან მოითხოვოს განმარტებები საკითხის სრულყოფილად შესასწავლად და საჭიროებისამებრ, დაუბრკოლებლად მიიღოს ნებისმიერი ზეპირი ან/და წერილობითი ინფორმაცია, ასევე, აიღოს ლაბორატორიული სინჯები, განახორციელოს შესაბამისი გაზომვები და ლაბორატორიული ანალიზი ან/და ამ მიზნით მოიწვიოს ექსპერტები და სპეციალისტები. დეპარტამენტს შეუძლია შეადგინოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი და გამოწეროს საჯარიმო ქვითარი, განიხილოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების შემთხვევები და გამოიტანოს დადგენილება ადმინისტრაციული ჯარიმის დაკისრების შესახებ, განსაზღვროს (გამოიანგარიშოს) გარემოსთვის მიყენებული ზიანი და სასამართლოში წარადგინოს ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა სამართალდარღვევის შესახებ ოქმთან ერთად, ან შესაბამისი სარჩელი. სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნების გამოვლენის შემთხვევაში, დეპარტამენტი საქმის მასალებს შესაბამის ორგანოებს გადაუგზავნის. დეპარტამენტი უფლებამოსილია აღკვეთოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა და იმ შემთხვევაში, როცა ამოწურულია ზემოქმედების სხვა ზომები პიროვნების ვინაობის დასადგენად ან ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის შესადგენად, შეუძლია მოახდინოს ადმინისტრაციული დაკავება, ნივთების შემოწმება, ნივთების ან დოკუმენტების ჩამორთმევა.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, დეპარტამენტი საქმიანობის განმახორციელებელს წარუდგენს გონივრულ ვადას მოცემული სამართალდარღვევის აღმოსაფხვრელად. სათანადო შემთხვევებში, დეპარტამენტი უფლებამოსილია დააყენოს საკითხი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაუქმების თაობაზე.

⁶⁰ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2013 წლის 10 მაისის #26 ბრძანება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის დებულების დამტკიცების შესახებ.

უნდა აღინიშნოს, რომ მშენებლობის ნებართვა წარმოადგენს „საქმიანობის განხორციელებაზე საბოლოო თანხმობას“ და ამიტომ, მნიშვნელოვანია, რომ მასში სათანადოდ იყოს ასახული გარემოსდაცვითი პირობები. აქედან გამომდინარე, სააგენტომ, იდეალურ შემთხვევაში, სამშენებლო უწყებისგან უნდა მიიღოს სამშენებლო ნებართვის პროექტი, რათა შეამოწმოს, არის თუ არა საკმარისად გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ყველა პირობა და ღონისძიება.

3. პასუხისმგებლობა და სანქციები

„საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი“ ადგენს პასუხისმგებლობას და ჯარიმებს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მოთხოვნების დარღვევისთვის. კერძოდ:

- გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობის გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე განხორციელება, ან სკრინინგის პროცედურისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობის სკრინინგის გადაწყვეტილების გარეშე განხორციელება გამოიწვევს დაჯარიმებას 7,000-დან 10,000 ლარამდე.⁶¹
- სკრინინგის პროცედურისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობის სკრინინგის გადაწყვეტილების გარეშე განხორციელება, ჩადენილი განმეორებით, გამოიწვევს დაჯარიმებას 14,000 ლარის ოდენობით.⁶²
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების შეუსრულებლობა გამოიწვევს დაჯარიმებას 5,000 ლარის ოდენობით, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა შეუსრულებლობა იწვევს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის დადგენილი ნორმის გადამეტებას. ასეთ შემთხვევაში, დადგენილი ნორმის 5-ჯერამდე გადამეტება გამოიწვევს დაჯარიმებას 5,000 ლარის ოდენობით; დადგენილი ნორმის 5-დან 10-ჯერამდე გადამეტება გამოიწვევს დაჯარიმებას 15,000 ლარის ოდენობით, ხოლო დადგენილი ნორმის 10-ჯერ ან მეტჯერ გადამეტება გამოიწვევს დაჯარიმებას 45,000 ლარის ოდენობით.⁶³

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შეუსრულებლობის გამო ჯარიმის დაკისრების შემდეგ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი საქმიანობის განმახორციელებელს განუსაზღვრავს გონივრულ ვადას დარღვევის აღმოფხვრისათვის. დადგენილი ვადის ამოწურვის შემდგომ პირობების შეუსრულებლობა იწვევს დაკისრებული ჯარიმის გასამმაგებას. საქმიანობის განმახორციელებელს კიდევ ერთხელ განესაზღვრება გონივრული ვადა პირობების შესრულებისათვის. განმეორებითი შეუსრულებლობა გამოიწვევს დაჯარიმებას პირვანდელი ჯარიმის ცხრამაგი ოდენობით.⁶⁴ თუ ამის შემდეგ საქმიანობის განმახორციელებელი კვლავ ვერ უზრუნველყოფს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულებას, სააგენტო გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას ძალადაკარგულად გამოაცხადებს.⁶⁵

⁶¹ საქართველოს კანონი „ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი“, მუხლი 79⁷

⁶² იგივე

⁶³ საქართველოს კანონი „ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი“, მუხლი 79⁸

⁶⁴ იგივე

⁶⁵ საქართველოს კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი, მუხლი 46, პუნქტი 4

გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას დაქვემდებარებული დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის ინსტრუმენტული მეთოდით უწყვეტად განსაზღვრის ვალდებულების შეუსრულებლობა გამოიწვევს დაჯარიმებას 10,000 ლარის ოდენობით. განმეორებითი შეუსაბამობის შემთხვევაში, ჯარიმა გაიზრდება 20,000 ლარამდე, ხოლო ამ ქმედების ყოველი მომდევნო ჩადენა გამოიწვევს დაჯარიმებას 40,000 ლარის ოდენობით.⁶⁶

⁶⁶ საქართველოს კანონი „ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი“, მუხლი 76¹

დანართები

დანართი I - დეტალები ესპოს კონვენციის შესახებ

ძირითადი პროცედურული ეტაპები

ესპოს კონვენციით განსაზღვრული პროცედურა შემდეგი ეტაპებისგან შედგება: დადგენა იმისა, ექნება თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება, შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარეებისათვის შეტყობინება, გზშ-ის დოკუმენტაციის მომზადება, გზშ-ის დოკუმენტაციის საფუძველზე ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციების ჩატარება, გადაწყვეტილების მიღება და საქმიანობის შემდგომი ანალიზი.

კონვენციის თანახმად, „ზემოქმედება“ არის დაგეგმილი საქმიანობით გამოწვეული ნებისმიერი სახის ზემოქმედება გარემოზე, მათ შორის ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, ფლორაზე, ფაუნაზე, ნიადაგზე, ჰაერზე, წყალზე, კლიმატზე, ლანდშაფტზე, ისტორიულ ძეგლებსა თუ სხვა ფიზიკურ ნაგებობებზე, ან ამ ფაქტორების ურთიერთქმედებაზე. ის ასევე მოიცავს ამ ფაქტორების ცვლილებით გამოწვეულ ზემოქმედებას კულტურულ მემკვიდრეობასა და სოციალურ-ეკონომიკურ პირობებზე.

დადგენა იმისა, ექნება თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება

მხარემ, რომლის ტერიტორიაზეც დაგეგმილია საქმიანობის განხორციელება, უნდა უზრუნველყოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარება I დანართის საქმიანობისათვის, რომელმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გამოიწვიოს. ამრიგად, პირველ რიგში უნდა დადგინდეს, ექნება თუ არა საქმიანობას მნიშვნელოვანი ზემოქმედება სახელმწიფოს ფარგლებს გარეთ. ამ ეტაპს ხშირად სკრინინგს უწოდებენ.

კონვენცია მხარეებს უფლებას აძლევს ასევე განიხილონ, ექნება თუ არა მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება საქმიანობას ან საქმიანობებს, რომლებიც არ არის შეტანილი I დანართში და იქნება თუ არა საჭირო ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციები. ზოგადი რეკომენდაციები მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების განსაზღვრის კრიტერიუმების თაობაზე მოცემულია III დანართში. ხოლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების მნიშვნელობის დადგენის სახელმძღვანელო დოკუმენტი დამტკიცებულ იქნა 1995 წელს კონვენციის ხელმომწერი მხარეების შეხვედრაზე.

შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარეებისათვის შეტყობინება

იმ შემთხვევაში, თუ I დანართის საქმიანობამ შესაძლოა გამოიწვიოს მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება, მხარე, რომლის ტერიტორიაზეც დაგეგმილია საქმიანობის განხორციელება, ვალდებულია შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ მხარეებს შეატყობინოს დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ. შეტყობინება მხარეებს უნდა გაეგზავნოთ რაც შეიძლება ადრეულ ეტაპზე, არა უგვიანეს იმ დროისა, როდესაც ხდება იმ სახელმწიფოს საზოგადოების ინფორმირება, რომლის ტერიტორიაზეც დაგეგმილია საქმიანობის განხორციელება. შეტყობინება უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- 1) ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ, შესაძლო ტრანსსასაზღვრო

ზემოქმედებასთან დაკავშირებული ინფორმაციის ჩათვლით;

- 2) შესაძლო გადაწყვეტილების ხასიათი; და
- 3) გონივრული ვადა, რომლის განმავლობაშიც შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულმა მხარეებმა უნდა წარმოადგინონ საკუთარი პასუხი დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარეები გამოთქვამენ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურაში მონაწილეობის სურვილს, მხარე, რომლის ტერიტორიაზეც დაგეგმილია საქმიანობის განხორციელება, ვალდებულია უზრუნველყოს ისინი:

- 1) გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურასთან დაკავშირებული ინფორმაციით, შენიშვნებისა და მოსაზრებების წარდგენის ვადების მითითებით;
- 2) დაგეგმილ საქმიანობასა და ამ საქმიანობის შესაძლო მნიშვნელოვან ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებასთან დაკავშირებული ინფორმაციით.

აუცილებელია დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი მხარის საზოგადოების იმ ნაწილის ინფორმირება, რომელიც ექცევა ზემოქმედების ქვეშ და მათთვის დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით შენიშვნებისა და მოსაზრებების ან პროტესტის გამოთქმის შესაძლებლობის მიცემა.

გზშ-ის დოკუმენტაცია

ესპოს კონვენციას დაქვემდებარებული საქმიანობების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტაცია უნდა მოიცავდეს, სულ მცირე, შემდეგს:

- 1) დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი მიზნის აღწერა;
- 2) სათანადო შემთხვევებში დაგეგმილი საქმიანობის გონივრული ალტერნატივების (მაგ., ტერიტორიული ან ტექნოლოგიური) და ნულოვანი ალტერნატივის აღწერა;
- 3) დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი ალტერნატივების შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული გარემოს აღწერა;
- 4) დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი ალტერნატივების გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების აღწერა და ზემოქმედების მნიშვნელობის შეფასება;
- 5) შემარბილებელი ღონისძიებების აღწერა გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების მინიმუმამდე შესამცირებლად;
- 6) ინფორმაცია პროგნოზირების მეთოდებისა და შესაბამისი დაშვებების, ასევე გამოყენებული გარემოსდაცვითი მონაცემების შესახებ;
- 7) ინფორმაცია მონაცემების შეგროვების დროს საჭირო ცოდნის ნაკლებობისა და გამოვლენილი უზუსტობების შესახებ;
- 8) სათანადო შემთხვევებში მონიტორინგისა და მართვის პროგრამების და საქმიანობის შემდგომი ანალიზის გეგმების მონახაზი;
- 9) არატექნიკური რეზიუმე, სათანადო შემთხვევებში ვიზუალური მასალის გამოყენებით (რუკები, დიაგრამები და სხვ.).

მონაწილე მხარეებმა უნდა უზრუნველყონ დოკუმენტაციის გავრცელება ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარის ადმინისტრაციულ ორგანოებსა და საზოგადოებას შორის იმ ტერიტორიებზე, რომლებიც ექცევიან დაგეგმილი საქმიანობის ზემოქმედების ქვეშ და შენიშვნების და მოსაზრებების მიწოდება საქმიანობის განმახორციელებელი მხარის

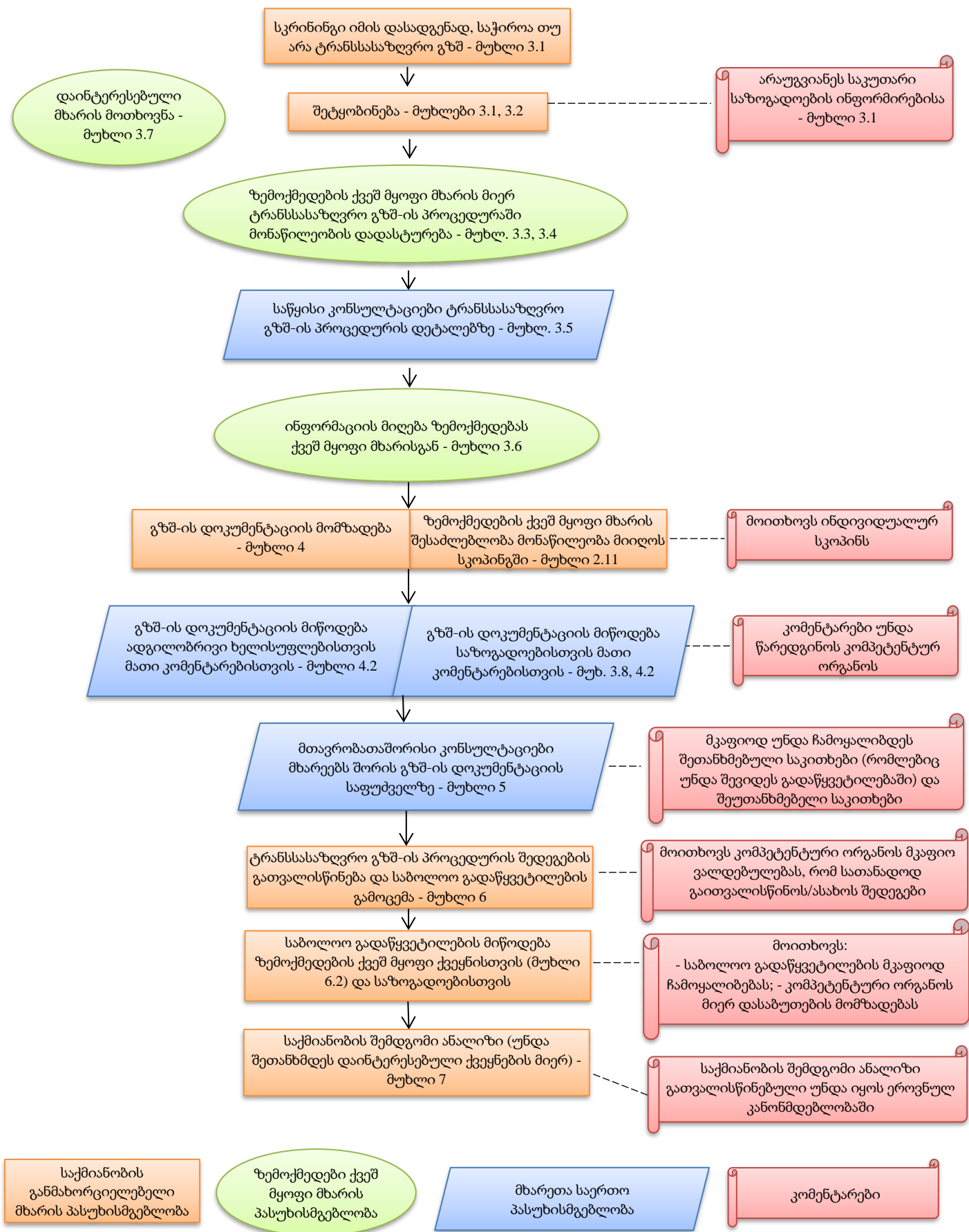
უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოსთვის.

ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციები გზშ-ის დოკუმენტაციის საფუძველზე

გზშ-ის დოკუმენტაციის მომზადების შემდეგ, მონაწილე მხარეებმა უნდა დაიწყონ კონსულტაციები დაგეგმილი საქმიანობის მოსალოდნელი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებისა და აღნიშნული ზემოქმედების შემცირების ან აღმოფხვრის შესაძლო ღონისძიებების შესახებ. კონსულტაციები შეიძლება შეეხოს:

- 1) დაგეგმილი საქმიანობის შესაძლო ალტერნატივებს, მათ შორის ნულოვან ალტერნატივას და მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების შერბილების შესაძლო ღონისძიებებსა და ამ ღონისძიებების ეფექტიანობის მონიტორინგს, რომლებიც უნდა გატარდეს საქმიანობის განმახორციელებელი მხარის სახსრებით;
- 2) დაგეგმილი საქმიანობის მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების შემცირების მიზნით ურთიერთდახმარების სხვა შესაძლო ფორმებს; და
- 3) დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებულ სხვა საკითხებს.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო არ არის ესპოს კონვენციის მხარე და შესაბამისად, ძალაში არ არის შესული „გარემოზე ზემოქმედების კოდექსის“ ის დებულებები, რომლებიც დაკავშირებულია ტრანსსასაზღვრო პროცედურასთან, რეკომენდებულია დაცული იქნას ესპოს კონვენციის მოთხოვნები იმ საქმიანობებისთვის, რომლებმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება მოახდინონ გარემოზე. ესპოს კონვენციით დადგენილი ტრანსსასაზღვრო პროცედურის საფუძვრები აღწერილია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე, ხოლო დამატებითი დეტალები შეგიძლიათ იხილოთ, მაგ., განახლებულ დოკუმენტში „სახელმძღვანელო ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ ცენტრალური აზიის ქვეყნებისთვის (UNECE, 2019, <https://unece.org/info/Environment-Policy/Environmental-assessment/pub/21625>).

დანართი I დიაგრამა 1 ტრანსსასაზღვრო პროცედურა ესპოს კონვენციის მიხედვით

გადაწყვეტილების მიღება

მხარეებმა უნდა უზრუნველყონ დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ საბოლოო გადაწყვეტილებაში გზშ-ის დოკუმენტაციის შედეგების, ისევე როგორც საზოგადოების მხრიდან და ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციების შედეგად მიღებული შენიშვნებისა და მოსაზრებების სათანადოდ გათვალისწინება.

საქმიანობის განმახორციელებელი მხარე ვალდებულია ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ მხარეს აცნობოს დაგეგმილი საქმიანობის თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილებისა და იმ მოსაზრებებისა და მიზეზების შესახებ, რომელთა საფუძველზეც მიღებულ იქნა აღნიშნული გადაწყვეტილება.

იმ შემთხვევაში, თუ დაგეგმილი საქმიანობის დაწყებამდე გამოიკვეთება რაიმე სახის დამატებითი ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ, რომელიც არ იყო ხელმისაწვდომი გადაწყვეტილების მიღების მომენტისთვის, მხარეებმა ამის შესახებ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობონ ერთმანეთს და შეუძლიათ წამოიწყონ კონსულტაციები გადაწყვეტილების გადახედვის საჭიროების თაობაზე.

საქმიანობის შემდგომი ანალიზი

მონაწილე მხარეები, ერთი ნებისმიერი მხარის მოთხოვნით, ვალდებული არიან დაადგინონ, უნდა განხორციელდეს თუ არა საქმიანობის შემდგომი ანალიზი და - რა მასშტაბით. მონიტორინგმა უნდა მოიცვას:

- 1) საქმიანობის განხორციელების ნებართვაში განსაზღვრულ პირობებთან შესაბამისობისა და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტიანობის მონიტორინგი;
- 2) ზემოქმედების შესწავლა მართვის გაუმჯობესებისა და უზუსტობებთან გამკლავების მიზნით;
- 3) წარსულში გაკეთებული პროგნოზების გადამოწმება მიღებული გამოცდილების მსგავსი ტიპის საქმიანობებისათვის გამოყენების მიზნით.

იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგად დადგინდება, რომ არსებობს მნიშვნელოვანი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებისა ან ისეთი ფაქტორების არსებობის საფუძველიანი ეჭვი, რომლებმაც შესაძლოა ამგვარი ზემოქმედება გამოიწვიონ, მხარე ვალდებულია დაუყოვნებლივ აცნობოს ამის შესახებ სხვა მხარეებს. ამის შემდეგ მხარეებმა უნდა ჩაატარონ კონსულტაციები ზემოქმედების შემცირების ან აღმოფხვრის ღონისძიებების თაობაზე.

დანართი II - დეტალები გზშ-ის დირექტივის შესახებ

ძირითადი პროცედურული ეტაპები

გზშ-სთან დაკავშირებული პროცედურა შედგება სკრინინგის, გზშ-ის ანგარიშის მომზადების, უფლებამოსილ ორგანოებთან კონსულტაციების, საზოგადოების მონაწილეობის, ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციების, გადაწყვეტილების მიღებისა და მონიტორინგის ეტაპებისაგან.

რომელი საქმიანობა ექვემდებარება შეფასებას გზშ-ის დირექტივის თანახმად

გზშ-ის დირექტივა ეხება I და II დანართებში ჩამოთვლილი კერძო და საჯარო პროექტების ფართო სპექტრს.

ითვლება, რომ I დანართით განსაზღვრული ყველა საქმიანობა იწვევს მნიშვნელოვან ზემოქმედებას გარემოზე და ექვემდებარება გზშ-ს (მაგ., მაგისტრალური სარკინიგზო ხაზების, მაგისტრალური და ჩქაროსნული საავტომობილო გზების, 2,100 მ და მეტი სიგრძის ასაფრენ-დასაფრენი ბილიკის მქონე აეროპორტების მშენებლობა და ექსპლუატაცია, სახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტები, დღე-ღამეში 100 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტები, ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობები 150,000 და მეტი მოსახლეობის ეკვივალენტის შესაბამისი წარმადობით და სხვ).

II დანართით განსაზღვრული საქმიანობების შემთხვევაში კომპეტენტურმა ორგანოებმა უნდა გადაწყვიტონ, საჭიროებს თუ არა კონკრეტული საქმიანობა გზშ-ს. ზოგადად, II დანართში ჩამოთვლილია არა მარტო ის საქმიანობები, რომლებიც არ არის შეტანილი I დანართში (რკინიგზა, გზები, ნარჩენების განთავსების ობიექტები, ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობები), არამედ სხვა სახის საქმიანობებიც, როგორცაა ურბანული განვითარების პროექტები, წყალდიდობისა და დატბორვის საწინააღმდეგო სამუშაოები, ცვლილებები I და II დანართების საქმიანობებში და სხვ. გზშ-ისადმი დაქვემდებარების საკითხი დგინდება „სკრინინგის პროცედურით“, რომელიც ადგენს საქმიანობის ზემოქმედებას ზღვრული სიდიდეების/კრიტერიუმების საფუძველზე ან თითოეული კონკრეტული საქმიანობის შესწავლის გზით. თუმცა, კომპეტენტურმა ადმინისტრაციულმა ორგანოებმა უნდა გაითვალისწინონ გზშ-ის დირექტივის III დანართში მოცემული კრიტერიუმები.

სკოპინგი

გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია, მოამზადოს გზშ-ის ანგარიში. საქმიანობის განმახორციელებლის მოთხოვნით, ან წევრი ქვეყნების გადაწყვეტილებით, კომპეტენტურმა ადმინისტრაციულმა ორგანოებმა უნდა გამოსცენ სკოპინგის დასკვნა - დასკვნა გზშ-ის ანგარიშის ფარგლების შესახებ. სკოპინგის დასკვნის გაცემამდე კომპეტენტურმა ადმინისტრაციულმა ორგანოებმა უნდა გაიარონ კონსულტაციები სხვა გარემოსდაცვით ორგანოებთან.

გზშ-ის ანგარიში

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებამ სათანადოდ უნდა გამოავლინოს, აღწეროს და შეაფასოს საქმიანობის პირდაპირი და არაპირდაპირი მნიშვნელოვანი ზემოქმედებები. ამასთან, აუცილებელია, რომ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იყოს კონკრეტულ

საქმიანობასთან დაკავშირებული მასშტაბური ავარიებისა და/ან კატასტროფების მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით გამოწვეული მოსალოდნელი შედეგები.

გზმ-ის ანგარიში უნდა შეიცავდეს საკმარის ინფორმაციას დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების შედეგად გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესახებ დასაბუთებული დასკვნის გასაკეთებლად. კერძოდ, გზმ-ის ანგარიშში უნდა შევიდეს:

1. საქმიანობის მახასიათებლები

- 1) საქმიანობის განხორციელების ადგილის აღწერა;
- 2) საქმიანობის მთლიანი ციკლის ფიზიკური მახასიათებლების აღწერა, მათ შორის, სადაც აუცილებელია, დემონტაჟის სამუშაოები, მიწათსარგებლობის მოთხოვნები მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე;
- 3) საქმიანობის ექსპლუატაციის ეტაპის ძირითადი მახასიათებლების აღწერა (განსაკუთრებით, წარმოების პროცესის), მაგ., ენერჯის მოთხოვნა და მოხმარება, გამოყენებული მასალებისა და ბუნებრივი რესურსების (მათ შორის, წყლის, მიწის, ნიადაგისა და ბიომრავალფეროვნების) ხასიათი და რაოდენობა;
- 4) მოსალოდნელი ემისიების (როგორცაა, წყლის, ჰაერის, ნიადაგისა და გრუნტის დაბინძურება, ხმაური, ვიბრაცია, სინათლე, სითბო, რადიაცია) სახეობისა და რაოდენობის და მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობისა და რაოდენობის წინასწარი შეფასება.

2. საქმიანობის განმხორციელებლის მიერ შესწავლილი იმ ალტერნატივების აღწერა, რომლებიც კავშირშია დაგეგმილ საქმიანობასა და მის მახასიათებლებთან, აგრეთვე საუკეთესო ვარიანტის შერჩევის მიზეზების მითითება, მათ შორის სხვადასხვა ვარიანტების გარემოზე ზემოქმედების ერთმანეთთან შედარება.

3. გარემოს არსებული მდგომარეობის შესაბამისი ასპექტების აღწერა (საბაზისო სცენარი) და მისი სავარაუდო ევოლუციის სცენარის ჩამოყალიბება საქმიანობის განუხორციელებლობის შემთხვევაში, რამდენადაც შესაძლებელი იქნება საბაზისო სცენარის ბუნებრივი ცვლილებების შეფასება არსებული გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და სამეცნიერო ცოდნის გამოყენებით.

4. იმ ფაქტორების აღწერა, რომლებიც ექცევიან საქმიანობის მნიშვნელოვანი ზემოქმედების ქვეშ: მოსახლეობა, ადამიანის ჯანმრთელობა, ბიომრავალფეროვნება (მაგ., ფლორა და ფაუნა), მიწა (მაგ., მიწის გამოყენება), ნიადაგი (მაგ., ორგანული ნივთიერებები, ეროზია, დატკეპნა, გამკვრივება), წყალი (მაგ., ჰიდრომეტეოროლოგიური ცვლილებები, რაოდენობა და ხარისხი), ჰაერი, კლიმატი (მაგ., სათბურის აირების ემისიები, ადაპტაციასთან კავშირში მყოფი ზემოქმედება), მატერიალური ფასეულობები, კულტურული მემკვიდრეობა, არქიტექტურული და არქეოლოგიური ასპექტები და ლანდშაფტი.

5. გარემოზე მოსალოდნელი იმ მნიშვნელოვანი ზემოქმედებების აღწერა, რომლებიც გამოწვეულია:

- 1) საქმიანობით გათვალისწინებული სამშენებლო სამუშაოებით და თავად საქმიანობით, მათ შორის, დემონტაჟის სამუშაოებით (სადაც რელევანტურია);

- 2) ბუნებრივი რესურსების, კერძოდ, მიწის, ნიადაგის, წყლისა და ბიომრავალფეროვნების გამოყენებით, აღნიშნული რესურსების მდგრადი ხელმისაწვდომობის მაქსიმალურად გათვალისწინებით;
- 3) დამაბინძურებლების, ხმაურის, ვიბრაციის, სინათლის, სითბოს და რადიაციის გავრცელებით, შემაწუხებელი ფაქტორების შექმნითა და ნარჩენების განთავსებითა და აღდგენით;
- 4) ადამიანის ჯანმრთელობისათვის, კულტურული მემკვიდრეობისა და გარემოსათვის შექმნილი რისკებით (მაგ., ავარიების ან კატასტროფების შედეგად);
- 5) სხვა მიმდინარე ან/და ავტორიზებული საქმიანობების კუმულაციური ზემოქმედებით, შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული განსაკუთრებული გარემოსდაცვითი მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიების არსებული გარემოსდაცვითი პრობლემებისა და ბუნებრივი რესურსების გამოყენების გათვალისწინებით;
- 6) საქმიანობის ზემოქმედებით კლიმატზე (მაგ., სათბურის აირების ემისიების ხასიათი და ინტენსივობა) და კლიმატის ცვლილების მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით;
- 7) გამოყენებული ტექნოლოგიებითა და მასალებით.

6. პროგნოზირების იმ მეთოდების ან მტკიცებულებების აღწერა, რომლებიც გამოყენებულია გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესაფასებლად, გამოვლენილი სირთულეების ჩათვლით.

7. გარემოზე მნიშვნელოვანი იდენტიფიცირებული ზემოქმედების აცილების, პრევენციის, შემცირებისა ან, თუ შესაძლებელია, კომპენსაციის გათვალისწინებული ღონისძიებების აღწერა.

8. საქმიანობის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი იმ მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც შეიძლება გამოიწვიოს კონკრეტულ საქმიანობასთან დაკავშირებული მასშტაბური ავარიებისა ან/და კატასტროფების მიმართ აღნიშნული საქმიანობის მოწყვლადობამ. ამ მიზნით გამოყენებულ უნდა იქნას რელევანტური ხელმისაწვდომი ინფორმაცია, ან ინფორმაცია რომელიც მოპოვებული იქნება ევროკავშირის კანონმდებლობის, კერძოდ ევროპარლამენტის 2012/18/EU დირექტივისა და ევროპის საბჭოს 2009/71/Euratom დირექტივის შესაბამისად ჩატარებული რისკების შეფასების საფუძველზე, ან ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად ჩატარებული სხვა სახის შესაბამისი შეფასებების შედეგად მოპოვებული ინფორმაციის საფუძველზე, თუ უზრუნველყოფილი იქნება აღნიშნული დირექტივის მოთხოვნების დაკმაყოფილება. სადაც შესაძლებელია, აღწერაში წარმოდგენილი უნდა იყოს აღნიშნული მოვლენებით გამოწვეული მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედებების თავიდან აცილების ან შერბილების ღონისძიებები და ასეთი საგანგებო სიტუაციებისათვის მზადყოფნისა და მათზე რეაგირების ქმედებები.

9. არატექნიკური რეზიუმე.

კონსულტაციები შესაბამის ადმინისტრაციულ ორგანოებთან

იმ ადმინისტრაციულ ორგანოებს, რომლებიც შეიძლება დაინტერესებულნი იყვნენ პროექტით, გამომდინარე მათი სპეციფიკური კომპეტენციებიდან გარემოს დაცვის

სფეროში ან ადგილობრივ და რეგიონულ დონეზე მათი კომპეტენციებიდან, უნდა მიეცეთ შესაძლებლობა, გამოთქვან საკუთარი შენიშვნები და მოსაზრებები გზშ-ის ანგარიშის, საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციისა და საქმიანობის განხორციელების ნებართვის მოთხოვნის თაობაზე. წევრ ქვეყნებს შეუძლიათ განსაზღვრონ ადმინისტრაციული ორგანოები, რომლებთანაც ჩატარდება კონსულტაციები როგორც ზოგადად, ასევე თითოეული კონკრეტული შემთხვევისათვის.

საზოგადოების მონაწილეობა

დაინტერესებული საზოგადოების ეფექტიანი მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად, საზოგადოებას უნდა მიეწოდოს შემდეგი ინფორმაცია ელექტრონული ფორმით, საჯარო განცხადებით ან საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი სხვა სათანადო საშუალებებით:

- 1) მოთხოვნა საქმიანობის განხორციელებაზე თანხმობის მიღების თაობაზე;
- 2) ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ საქმიანობა ექვემდებარება გზშ-ის პროცედურას და ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციებს (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში);
- 3) ინფორმაცია უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოების შესახებ, რომლებიც პასუხისმგებლები არიან გადაწყვეტილების მიღებაზე, სადაც შესაძლებელია სათანადო ინფორმაციის მიღება და სადაც უნდა მოხდეს შენიშვნებისა და მოსაზრებების წარდგენა; ასევე, შენიშვნებისა და მოსაზრებების წარდგენის დეტალები და გრაფიკი;
- 4) შესაძლო გადაწყვეტილებების ხასიათი ან გადაწყვეტილების პროექტი;
- 5) ინფორმაცია გზშ-ის ანგარიშის ხელმისაწვდომობის შესახებ;
- 6) შესაბამისი ინფორმაციის მიღების დრო, ადგილი და საშუალებები;
- 7) ინფორმაცია საზოგადოების მონაწილეობის დეტალური ღონისძიებების შესახებ.

თითოეულმა წევრმა სახელმწიფომ უნდა დაადგინოს საზოგადოების ინფორმირების (მაგ., საინფორმაციო ფურცლების გაცრცელება გარკვეული რადიუსის ფარგლებში, ან ინფორმაციის გამოქვეყნება ადგილობრივ გაზეთებში) და დაინტერესებულ საზოგადოებასთან კონსულტაციების (მაგ., შენიშვნებისა და მოსაზრებების წერილობითი სახით წარდგენა ან საზოგადოების გამოკითხვა) დეტალური ღონისძიებები. წევრი ქვეყნები ვალდებული არიან უზრუნველყონ შესაბამისი ინფორმაციის საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომობა ელექტრონული საშუალებებით, მაგ. ცენტრალური პორტალის მეშვეობით, ან ადვილად მისაღომ პუნქტებში შესაბამის ადმინისტრაციულ დონეზე.

ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციები

ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციებისთვის დოკუმენტაციის გაცვლა-გამოცვლის პროცედურა იწყება იმ შემთხვევაში, თუ ევროკავშირის წევრი ქვეყანა დაადგენს, რომ საქმიანობის განხორციელებამ შეიძლება გამოიწვიოს მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ევროკავშირის წევრი სხვა ქვეყნის გარემოზე, ან ამას შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ევროკავშირის წევრი ქვეყანა მოითხოვს. ტრანსსასაზღვრო კონსულტაციების პროცედურა შეესაბამება ესპოს კონვენციის მოთხოვნებს.

გადაწყვეტილების მიღება

გზშ-ის ანგარიშის და შესაბამის ადმინისტრაციულ ორგანოებთან, საზოგადოებასა და შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან (სადაც რელევანტურია) ჩატარებული კონსულტაციების შედეგები გათვალისწინებულ უნდა იქნეს საქმიანობის განხორციელებაზე თანხმობის გაცემის პროცესში. საქმიანობის განხორციელებაზე თანხმობის გადაწყვეტილება უნდა მოიცავდეს, სულ მცირე, შემდეგს: (ა) უფლებამოსილი ორგანოს დასაბუთებული დასკვნა საქმიანობის გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესახებ; და (ბ) თანდართული გარემოსდაცვითი პირობები, შემარბილებელი და საკომპენსაციო ღონისძიებები და მინიტორინგის ღონისძიებები.

მონიტორინგი

ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა უნდა უზრუნველყონ საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ საქმიანობის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ზემოქმედების თავიდან აცილების, პრევენციის ან შემცირების და თუ შესაძლებელია, კომპენსირების ღონისძიებების ან/და პროექტით გათვალისწინებული შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება და დაადგინონ გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების მონიტორინგის პროცედურები. მონიტორინგს დაქვემდებარებული პარამეტრები და მონიტორინგის ხარნგძლივობა უნდა იყოს საქმიანობის ხასიათის, ადგილმდებარეობისა და მასშტაბის და გარემოზე მისი ზემოქმედების პროპორციული. მონიტორინგის ღონისძიებების დუბლირების თავიდან ასაცილებლად, გასათვალისწინებელია როგორც ევროკავშირის, ასევე ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნები.

დანართი III - სკრინინგის ზოგადი კრიტერიუმები⁶⁷

1. საქმიანობის მახასიათებლები;

გათვალისწინებულ უნდა იქნეს საქმიანობის მახასიათებლები, განსაკუთრებით:

- მთლიანი საქმიანობის მასშტაბი და დიზაინი;
- კუმულაციური ზემოქმედება სხვა არსებულ ან/და ავტორიზებულ საქმიანობებთან;
- ბუნებრივი რესურსების, კერძოდ მიწის, ნიადაგის, წყლისა და ბიომრავალფეროვნების გამოყენება;
- ნარჩენების წარმოქმნა;
- დაბინძურება და შემაწუხებელი ფაქტორები;
- სერიოზული ავარიების რისკი, განსაკუთრებით გამოყენებული ნივთიერებების ან ტექნოლოგიების გათვალისწინებით, ან/და კატასტროფები, რომლებიც რელევანტურია შესაბამისი საქმიანობისთვის, მათ შორის კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფები, სამეცნიერო ცოდნის შესაბამისად;
- რისკები ადამიანის ჯანმრთელობისთვის (მაგალითად, წყლის დაბინძურების ან ჰაერის დაბინძურების გამო).

2. საქმიანობის განხორციელების ადგილი

გათვალისწინებულ უნდა იქნეს საქმიანობის ზემოქმედებას დაქვემდებარებული გეოგრაფიული ტერიტორიების გარემოსდაცვითი სენსიტიურობა, შემდეგი საკითხებისათვის განსაკუთრებული ყურადღების დათმობით:

- არსებული და დაშვებული მიწათსარგებლობა;
- ბუნებრივი რესურსების (როგორცაა ნიადაგი, მიწა, წყალი და ბიომრავალფეროვნება) სიუხვე, ხელმისაწვდომობა, ხარისხი და რეგენერაციული შესაძლებლობები მოცემულ ტერიტორიაზე და მის გრუნტში;
- ბუნებრივი გარემოს შთანთქმის / ადსორბციის უნარი, შემდეგი სფეროებისთვის განსაკუთრებული ყურადღების დათმობით:
 - ჭარბტენიანი ტერიტორიები, მდინარის სანაპიროები, მდინარის შესართავები;
 - ზღვის სანაპირო ზონები და საზღვაო გარემო;
 - მთის და ტყის ზონები;
 - დაცული ტერიტორიები, ბუნებრივი ნაკრძალები და პარკები;
 - ტერიტორიები, სადაც უკვე დაფიქსირდა შესაბამისი ეროვნული კანონმდებლობით განსაზღვრული და მოცემული საქმიანობისთვის რელევანტური გარემოს ხარისხობრივი ნორმების დარღვევა ან სადაც მიჩნეულია, რომ სახეზეა ამგვარი დარღვევა;
 - მჭიდროდ დასახლებული ტერიტორიები;
 - ისტორიული, კულტურული თუ არქეოლოგიური მნიშვნელობის ლანდშაფტები და ადგილები.

⁶⁷ ადაპტირებულია გზშ-ის დირექტივის III დანართიდან

3. პოტენციური ზემოქმედების ტიპი და მახასიათებლები

საქმიანობების შესაძლო მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გარემოზე განხილულ უნდა იქნეს ზემოთ 1-ელ და მე-2 პუნქტებში მოცემული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-3 მუხლის გ) ქვეპუნქტში მითითებულ საკითხებთან მიმართებით:

- ზემოქმედების სიდიდე და სივრცითი მასშტაბი (მაგალითად, შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მოსახლეობის გეოგრაფიული არეალი და რაოდენობა);
- ზემოქმედების ხასიათი;
- ზემოქმედების ტრანსსასაზღვრო ხასიათი;
- ზემოქმედების ინტენსივობის სიდიდე და კომპლექსურობა;
- ზემოქმედების ალბათობა;
- ზემოქმედების სავარაუდო დაწყება, ხანგრძლივობა, სიხშირე და შექცევადობა;
- მოცემული ზემოქმედების კუმულაცია სხვა არსებული ან/და ავტორიზებული საქმიანობების ზემოქმედებასთან;
- ზემოქმედების ეფექტურად შემცირების შესაძლებლობა.

ზემოთ, 1-ელ და მე-2 პუნქტებში ჩამოთვლილი კრიტერიუმები შეიძლება ასევე გადმოტანილი იქნას შეკითხვების ფორმით, რომელიც საქმიანობასა და მის სავარაუდო ზემოქმედებასთან დაკავშირებით უნდა დაისვას, მაგ:

- არსებობს თუ არა ამ საქმიანობის ზემოქმედების კუმულაციის შესაძლებლობა სხვა არსებული ან/და ავტორიზებული საქმიანობის ზემოქმედებებთან?
- საქმიანობის განხორციელებისას იქნება თუ არა გამოყენებული ბუნებრივი რესურსები, კერძოდ: მიწა, ნიადაგი, წყალი და ბიომრავალფეროვნება?
- გამოიწვევს თუ არა საქმიანობა ნარჩენების წარმოქმნას?
- მდებარეობს თუ არა ეს საქმიანობა რაიმე ტიპის სენსიტიურ ტერიტორიაზე?⁶⁸

ამ შეკითხვებზე „დიახ“ პასუხი მიუთითებს, რომ საქმიანობამ შეიძლება მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოსა და ჯანმრთელობაზე. ასეთ შემთხვევაში, გასათვალისწინებელია ზემოქმედების სახეები და მახასიათებლები, რომლებიც ზემოთ, მე-3 პუნქტშია აღწერილი.

⁶⁸ კითხვების სხვა მაგალითები და მათი შეფასების მიმართ არსებული მიდგომა შეგიძლიათ იხილოთ ევროკომისიის განახლებულ სახელმძღვანელოში სკრინინგის შესახებ (2017, იხ. https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Screening_final.pdf).

დანართი IV - სკრინინგის კრიტერიუმები ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შემთხვევაში⁶⁹

I. ზოგადი წესი

თუ არსებობს იმის ალბათობა, რომ ზემოქმედება მნიშვნელოვანი იქნება, შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ მხარეებს ეგზავნებათ შეტყობინება მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ მიუხედავად იმისა, თუ რამდენად გაურკვეველია აღნიშნული ზემოქმედების ალბათობა. ამრიგად, ზემოქმედების დაბალი ალბათობაც კი ქმნის შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარეებისათვის შეტყობინების გაგზავნის საფუძველს. ეს ნიშნავს იმას, რომ შეტყობინება სავალდებულოა იმ შემთხვევაში, როდესაც შეუძლებელია მნიშვნელოვანი უარყოფითი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების გამორიცხვა.⁷⁰

II. სავალდებულო შეტყობინება

ზემოქმედება, რომელიც წარმოიქმნება რუტინული საქმიანობის ან ინციდენტის შედეგად და რომელიც აკმაყოფილებს ქვემოთ ჩამოთვლილიდან ერთ რომელიმე კრიტერიუმს, ყოველთვის უნდა ჩაითვალოს მნიშვნელოვან ზემოქმედებად და გახდეს შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარეებისთვის შეტყობინების გაგზავნის საფუძველი:

1. ტრანსსასაზღვრო ტერიტორიაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების მასშტაბი არ შეესაბამება გარემოსდაცვით მიზნებს ან უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის სტანდარტებს;
2. ტრანსსასაზღვრო ტერიტორიაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება პრაქტიკულად შეუქცევადია;
3. მოსალოდნელი ზემოქმედება იწვევს უარყოფით ცვლილებებს ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მხარის დაცულ ტერიტორიებზე.

III. კრიტერიუმები

1. მდებარეობს თუ არა დაგეგმილი საქმიანობა საზღვართან უშუალო სიახლოვეს?
2. აქვს თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას ზემოქმედება საერთო რესურსებზე?
3. შეუძლია თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების მქონე ავარიების გამოწვევა?
4. შეუძლია თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას გარემოსდაცვით საკითხებზე არსებული საერთაშორისო ხელშეკრულებების დარღვევა?
5. შეუძლია თუ არა დაგეგმილ საქმიანობას ზემოქმედების მოხდენა გარემოსდაცვით ფაქტორებს შორის არსებულ ურთიერთქმედებებზე?

IV. შემოწმების კითხვარი

გამოიწვევს თუ არა დაგეგმილი საქმიანობა ან მისი გონივრული ალტერნატივები შემდეგი უარყოფითი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებებიდან ერთ ან მეტ ზემოქმედებას:

⁶⁹ ესპოს კონვენციის III დანართის და უარყოფითი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების მნიშვნელობის დადგენის კრიტერიუმებისა და კონკრეტული მეთოდოლოგიების საფუძველზე (CEP/WG.3/R.6)

⁷⁰ CEP/WG.3/R.6 პუნქტი 7; ესპოს კონვენციის პრაქტიკული გამოყენების სახელმძღვანელო, პუნქტი 28 (დამტკიცებული III/4 გადაწყვეტილებით (ECE/MP.EIA/6, დანართი IV); გადაწყვეტილება IV/2, დანართი I, პუნქტი 54

ჰაერი:

- ცვლილებები ატმოსფერული ჰაერის ხარისხში
- ჰაერის ტოქსიკური ან სახიფათო დამაბინძურებლის, რადიაციის ან გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების გარემოში გაშვება
- ცვლილებები ხმაურისა და ვიბრაციის დონეებში

წყალი:

- ზედაპირული წყლები: ცვლილებები წყლის ხარისხსა ან რაოდენობაში
- მიწისქვეშა წყლები: ცვლილებები წყლის ხარისხსა ან რაოდენობაში
- სანაპირო წყლები: ცვლილებები წყლის ხარისხში
- სედიმენტები: ცვლილებები ხარისხსა ან რაოდენობაში (მდინარის, მდინარის შესართავის, ზღვის სანაპიროს)
- წყლის ტოქსიკური ან სახიფათო დამაბინძურებლის, რადიაციისა ან გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების გარემოში გაშვება
- სხვა

კლიმატი:

- მიკროკლიმატის ცვლილებები (ტემპერატურა, ნალექი, ქარი)
- სხვა

გამოიწვევს თუ არა დაგეგმილი საქმიანობა, ან საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ზემოთ ჩამოთვლილი ემისიები შემდეგი უარყოფითი ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებებიდან ერთ ან მეტ ზემოქმედებას:

ნიადაგი:

- ცვლილებები ნიადაგის მჟავიანობის, ნუტრიენტების ან სხვა დაბინძურების კუთხით
- ცვლილებები ნიადაგის წარმოქმნის ან ეროზიის კუთხით
- სხვა

ლანდშაფტები, ისტორიული ძეგლები და სხვა ფიზიკური სტრუქტურები:

- ცვლილებები მიწათსარგებლობაში
- ესთეტიკური მიმზიდველობის კლება ან გარეგნული ცვლილებები
- ისტორიული, არქეოლოგიური, პალეონტოლოგიური, არქიტექტურული ან კულტურული ფასეულობების ცვლილებები
- რეკრეაციული შესაძლებლობების და ფასეულობების ხარისხისა და რაოდენობის ცვლილება
- ცვლილებები ბუნებრივი რესურსების არსებულ და სამომავლო გამოყენებაში (მაგ., თევზჭერა, ნადირობა, სოფლის მეურნეობა/სატყეო მეურნეობა, ტურიზმი)
- ზემოქმედება ეკოლოგიურად სენსიტიურ ტერიტორიებზე ან განსაკუთრებული გარემოსდაცვითი ღირებულების მქონე ტერიტორიებზე
- სხვა

ადამიანის ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება:

- ცვლილებები ადამიანის ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების კუთხით
- ცვლილებები ავადობის მაჩვენებლებში
- ცვლილებები ადამიანების კეთილდღეობასა და ცხოვრების ხარისხში
სხვა

ბიომრავალფეროვნება:

- ცვლილებები მიგრაციის რეჟიმში (ფრინველები, თევზები, ძუძუმწოვრები,
და სხვ.)
- ჰაბიტატების შემფოთება
- ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შემცირება
- ზემოქმედება გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფ სახეობებზე
- ცვლილებები სახეობრივ შემადგენლობაში
- სხვა

დანართი V - სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარმოსადგენი ინფორმაციის შაბლონი

1. ინფორმაცია საქმიანობის განმახორციელებლის შესახებ: კომპანიის / დაწესებულების დასახელება, მისამართი, პირადი ნომერი / საგადასახადო კოდი, საკონტაქტო პირ(ებ)ი;
2. ნებართვის გაცემის პროცედურა – ნებართვის ტიპი, სამართლებრივი საფუძველი, ნებართვის გამცემი საჯარო უწყება;
3. საქმიანობის აღწერა, კერძოდ:
 - ა) მთლიანი საქმიანობის ტიპის, მასშტაბის და ფიზიკური მახასიათებლების და საჭიროების შემთხვევაში, დემონტაჟის სამუშაოების აღწერა;
 - ბ) საქმიანობის ადგილმდებარეობის აღწერა, განსაკუთრებით იმ გეოგრაფიული ტერიტორიების გარემოსდაცვითი სენსიტიურობის გათვალისწინებით, რომლებიც შესაძლოა ზემოქმედებას დაექვემდებაროს;
 - გ) მიწის ნაკვეთის და მასზე არსებული ნაგებობების ფართობი და მათი ახლანდელი გამოყენება, ასევე ნაკვეთზე წარმოდგენილი მცენარეული საფარის აღწერა
 - დ) გამოსაყენებელი ტექნოლოგიის სახეობა;
 - ე) გამოსაყენებელი წყლის, ნედლეულის, შუალედური მასალების, საწვავის და ენერჯის სავარაუდო რაოდენობა, გამოსაყენებელი მიწა (სასოფლო-სამეურნეო ან/და ტყის მიწების ჩათვლით);
 - ვ) მშენებლობის, ექსპლუატაციის და დემონტაჟის / ექსპლუატაციიდან ამოღების მოსალოდნელი პერიოდი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში);
 - ზ) მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის საჭირო პერსონალის რაოდენობა;
 - თ) ინფორმაცია საქმიანობასთან დაკავშირებული ტრანსპორტის შესახებ.
4. შესაძლო ალტერნატივები, ადგილმდებარეობის ან ტექნოლოგიური ალტერნატივების ჩათვლით;
5. გარემოსდაცვითი და ჯანმრთელობის ასპექტების აღწერა, რომლებზეც შესაძლოა საქმიანობამ მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს: ამ ნაწილში მოცული უნდა იყოს „გარემოსდაცვით შეფასების კოდექსში“ (მუხლი 3,გ) ჩამოთვლილი შესაბამისი ასპექტები, როგორცაა ადამიანის ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება, ბიომრავალფეროვნება და მისი კომპონენტები, წყალი, ჰაერი, ნიადაგი, მიწა, კლიმატი, ლანდშაფტი და დაცული ტერიტორიები, კულტურული მემკვიდრეობა და სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორები. მასში მოცემული უნდა იყოს ზემოაღნიშნული ასპექტების ამჟამინდელი სტატუსის მიმოხილვა იმ ტერიტორიაზე, რომელზეც შესაძლოა საქმიანობამ მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს, მათ შორის: დაცული ტერიტორიების, სენსიტიური ჰაბიტატების და სავარაუდო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და სოციალური ასპექტების;
6. გარემოზე საქმიანობის ნებისმიერი შესაძლო მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რამდენადაც ხელმისაწვდომი იქნება ინფორმაცია ასეთი ზემოქმედების შესახებ, რომლის გამომწვევი მიზეზიც შეიძლება იყოს:
 - ა) მოსალოდნელი ნარჩენი წარმონაქმნები და ემისიები, ასევე ნარჩენების წარმოქმნა, სადაც რელევანტურია;

ბ) ბუნებრივი რესურსების, კერძოდ, ნიადაგის, მიწის, წყლისა და ბიომრავალფეროვნების გამოყენება.

აღწერაში ასევე გათვალისწინებული უნდა იყოს საქმიანობასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურით, ან/და აქტივობებით (მაგ. მისასვლელი გზების მშენებლობა, ან ენერგო/ელექტროგადამცემი ხაზების გაყვანა, საგზაო მოძრაობის ინტენსივობის გაზრდა საქმიანობის განხორციელების შედეგად) გამოწვეული სავარაუდო ზემოქმედება და ასევე მშენებლობის, ექსპლუატაციისა და დემონტაჟის / ექსპლუატაციიდან ამოღების პერიოდში მოსალოდნელი სავარაუდო ზემოქმედება.

7. შესაძლო მნიშვნელოვანი ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილების ან კომპენსირების ღონისძიებები;
8. შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გარემოზე ან/და ჯანმრთელობაზე;
9. დანართები – ნებისმიერი რელევანტური დოკუმენტი, რომელიც ზემოთ მოცემულ ინფორმაციას გაამყარებს. მასში, სულ მცირე, მოცემული უნდა იყოს:
 - ა) საქმიანობის ადგილმდებარეობისა და იმ ტერიტორიის რუკა, რომელიც შესაძლოა ზემოქმედებას დაექვემდებაროს;
 - ბ) საქმიანობის სქემა;
 - გ) იმის დადასტურება, რომ საქმიანობა შეესაბამება მიწათსარგებლობის დაგეგმვის მოქმედ დოკუმენტ(ებ)ს.

**დანართი VI - სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარსადგენი ინფორმაციის შაბლონი -
სამთო-მოპოვებითი საქმიანობის მაგალითი**

1. საქმიანობის აღწერა, რომელიც მოიცავს შემდეგს:

(ა) მთლიანი საქმიანობის და დემონტაჟის სამუშაოების (სადაც რელევანტურია) სახეობის, მასშტაბისა და ფიზიკური მახასიათებლების აღწერა

მაგალითი:

მინერალური შემავსებლის მოპოვება 132,927 მ³ ფართობზე (13,29 ჰა)

მოპოვების ყოველთვიური მოცულობა - 5,000 – 20,000 მ³

წელიწადში 12 თვის განმავლობაში

(ბ) საქმიანობის ადგილმდებარეობის აღწერა, სადაც განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ტერიტორიების გარემოსდაცვით სენსიტიურობას

მაგალითი:

მდებარეობს ...

დასავლეთით: ტყე, რომელიც ეკუთვნის ...

სამხრეთით: სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, რომელიც ეკუთვნის სხვადასხვა პირებს

აღმოსავლეთით: ადგილობრივი მნიშვნელობის გზა და სასოფლო-სამეურნეო

სავარგულები, რომელიც ეკუთვნის საქმიანობის განმახორციელებელს

ჩრდილოეთით: აგურის მიტოვებული ქარხანა, რომელიც ეკუთვნის საქმიანობის

განმახორციელებელს

უახლოესი დასახლება ... (სახელწოდება) 6 კმ-ის მანძილზე (სამხრეთით)

უახლოესი დაცული ტერიტორია ... (სახელწოდება) 14 კმ-ის მანძილზე

უახლოესი მდინარე ... (სახელწოდება) 3 კმ-ის მანძილზე

(გ) მიწის ნაკვეთის და მასზე არსებული ნაგებობების ფართობი და მათი ახლანდელი გამოყენება, ასევე ნაკვეთზე წარმოდგენილი მცენარეული საფარის აღწერა;

მაგალითი:

მიწის ნაკვეთის ნომერი...

ნაგებობები არ არის

ნაკვეთი გამოიყენება სასოფლო-სამეურნეო მიზნებისთვის მოიჯარეების მიერ

(დ) საქმიანობის პროცესში გამოსაყენებელი ტექნოლოგიის აღწერა

მაგალითი:

ღია კარიერული წესით მოპოვება ორი ბორბლებიანი ექსკავატორით

ამოღებული მასალის გატანა დროებითი დასაწყობების ადგილზე თვითმცლელით და

შემდგომო ტრანსპორტირება სატვირთო ავტომანქანებით

(ე) საქმიანობის პროცესში გამოსაყენებელი წყლის, ნედლეულის, შუალედური მასალების, საწვავისა და ენერჯის სავარაუდო რაოდენობა.

მაგალითი:

წყლის მოხმარება მხოლოდ პერსონალის სანიტარიულ-ჰიგიენური მიზნებისათვის

(მომუშავე პერსონალის რაოდენობა)

საწვავი... (სახეობა, ადგილზე შენახვის საშუალებები, და სხვ.)

ელექტროენერჯია ...

2. შესაძლო ალტერნატივები

მაგალითები:

“0” ალტერნატივა - ტერიტორია რჩება სასოფლო-სამეურნეო სარგებლობაში - არ არის ეკონომიკურად მომგებიანი ნიადაგის დაბალი ხარისხის გამო

ტექნოლოგიური ალტერნატივა - სხვა სახის ექსკავატორების გამოყენება ნაკლებად ეფექტიანია და გამოიწვევს მეტ ხმაურს

3. გარემოს იმ ასპექტების აღწერა, რომლებზეც საქმიანობას მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ექნება

მაგალითები:

ლანდშაფტი - მოექცევა დროებითი ზემოქმედების ქვეშ, თუმცა ობიექტის ექსპლუატაციის დასრულების შემდეგ ტერიტორია გამოყენებული იქნება როგორც წყალსაცავი ან თევზსაშენი ტბა.

შესაძლო ზემოქმედება წყლის რესურსებზე

4. გარემოზე საქმიანობის მოსალოდნელი იმ მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა (რამდენადაც ხელმისაწვდომია ასეთი სახის ზემოქმედებების შესახებ ინფორმაცია), რომელიც შესაძლოა გამოიწვევოს:

(ა) ნარჩენი წარმონაქმნებით და ემისიებით, ასევე ნარჩენების წარმოქმნით (სადაც რელევანტურია);

(ბ) ბუნებრივი რესურსების, კერძოდ, ნიადაგის, მიწის, წყლისა და ბიომრავალფეროვნების გამოყენებით;

მაგალითები:

მსგავსი ზემოქმედება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს:

მტვრის ემისია - ჩრდილო-აღმოსავლეთის გაბატონებული ქარების გამო, მტვრის ემისია ადამიანებს პრობლემას არ შეუქმნის

ხმაური – მუშები აღჭურვილნი იქნებიან ხმაურდამცავი საშუალებებით,

– არ გავრცელდება ობიექტის ფარგლებს გარეთ

ნიადაგის ზედა ფენა შეინახება და გამოყენებული იქნება რეკულტივაციის პროცესში.

5. გარემოს დაცვის ღონისძიებები

მაგალითი:

მიმდინარე რეკულტივაცია

6. შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გარემოზე

მაგალითი:

საქმიანობის განხორციელების ადგილი უახლოესი საზღვრიდან 60 კმ-ის მანძილზე

მდებარეობს - საქმიანობის თავისებურებებიდან გამომდინარე გარემოზე

ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გამორიცხულია

დანართი VII - სკრინინგის გადაწყვეტილების შაბლონი

სკრინინგის გადაწყვეტილება

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-6 პუნქტის საფუძველზე და მასში განსაზღვრული კრიტერიუმებისა და მე-7 მუხლის მე-5 პუნქტის შესაბამისად ჩატარებული კონსულტაციების შედეგების გათვალისწინებით, მიღებულ იქნა შემდეგი გადაწყვეტილება: საქმიანობა ... (საქმიანობის სახელწოდება) ექვემდებარება (ან არ ექვემდებარება) გზშ-ს.

დასაბუთება

1. (საქმიანობის განმახორციელებლის სახელი, გვარი) წარმოადგინა განცხადება ... (განცხადების მიღების თარიღი და რეგისტრაციის ნომერი) ... (საქმიანობის სახელწოდება) თაობაზე სკრინინგის გადაწყვეტილების მიღების თხოვნით
2. საქმიანობა მიეკუთვნება II დანართში წარმოდგენილ საქმიანობათა ჩამონათვალს (ან წარმოადგენს არსებული, გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობის მოდიფიკაციას)
3. საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოდგენილ განცხადებას თან ახლდა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-4 პუნქტით განსაზღვრული ინფორმაცია საქმიანობის შესახებ
4. შემდეგი საჯარო განცხადება გამოქვეყნდა ... (როდის და სად). შემოვიდა ... (რაოდენობა ან არცერთი) მოსაზრება და შენიშვნა (მოსაზრებებისა და შენიშვნების მოკლე აღწერა)
5. ზემოაღნიშნულისა და ისეთი ფაქტორების გათვალისწინებით, როგორცაა:
 - ა) საქმიანობის მახასიათებლები (მე-7 მუხლის მე-6 პუნქტის (ა) ქვეპუნქტში განსაზღვრული კრიტერიუმებისა და სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარმოდგენილი შესაბამისი ინფორმაციის გათვალისწინებით)
 - ბ) საქმიანობის ადგილმდებარეობა (მე-7 მუხლის მე-6 პუნქტის (ბ) ქვეპუნქტში განსაზღვრული კრიტერიუმებისა და სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარმოდგენილი შესაბამისი ინფორმაციის გათვალისწინებით)
 - გ) შესაძლო ზემოქმედების მახასიათებლები (მე-7 მუხლის მე-6 პუნქტის (გ) ქვეპუნქტში განსაზღვრული კრიტერიუმებისა და სკრინინგის განცხადებასთან ერთად წარმოდგენილი შესაბამისი ინფორმაციის გათვალისწინებით)

მიღებულ იქნა შემდეგი გადაწყვეტილება: საქმიანობა ექვემდებარება (ან არ ექვემდებარება) გზშ-ს.

6. ინსტრუქცია

- ა) გასაჩივრების შესაძლებლობის შესახებ
- ბ) სკოპინგის ანგარიშის წარდგენის აუცილებლობის შესახებ

**დანართი VIII - სკოპინგის განცხადებასთან ერთად წარსადგენი ინფორმაციის შაბლონი -
გზების მშენებლობის მაგალითი**

ინფორმაცია საქმიანობის განმახორციელებლის შესახებ: კომპანიის / დაწესებულების დასახელება, მისამართი, პირადი ნომერი / საგადასახადო კოდი, საკონტაქტო პირ(ებ)ი;

ნებართვის გაცემის პროცედურა – ნებართვის ტიპი, სამართლებრივი საფუძველი, ნებართვის გამცემი საჯარო უწყება;

I. საქმიანობის ზოგადი აღწერა, მათ შორის:

1. კლასიფიკაცია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I ან II დანართის მიხედვით

2. მთლიანი საქმიანობისა და დემონტაჟის სამუშაოების (სადაც რელევანტურია) სახეობის, მასშტაბისა და ფიზიკური მახასიათებლების აღწერა;

მაგალითები:

გზის კომპლექსური მოდერნიზაცია, არსებული გზის 10 კმ სიგრძის მონაკვეთის რეკონსტრუქციისა და ნაწილობრივ გაფართოების ჩათვლით

ასფალტის საფარის ბეტონის საფარით შეცვლა

შუქნიშნების დამატება

არსებული ზედაპირის მოხსნა

ახალი საფარის ან/და ველოსიპედის ბილიკების მოწყობა

გზაჯვარედინის მოწყობა

ხმაურსაწინააღმდეგო ეკრანების დამონტაჟება

3. საქმიანობის ადგილმდებარეობის აღწერა, GIS კოორდინატების მითითებით (shp ფაილებით), სადაც განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ტერიტორიების გარემოსდაცვით სენსიტურობას;

მაგალითები:

გზა ... (სახელწოდება) ... (სახელწოდება) და ... (სახელწოდება) შორის

არსებული საფარის მოხსნა გზის მთელ სიგრძეზე

ასფალტის საფარის ბეტონის საფარით შეცვლა ... მონაკვეთზე

ფეხით მოსიარულეთა შუქნიშნიანი გადასასვლელების მოწყობა ... მონაკვეთზე

ახალი საფარის ან/და ველოსიპედის ბილიკების მოწყობა ... მონაკვეთზე

შუქნიშნიანი გზაჯვარედინის მოწყობა ... გზასთან ... (სახელწოდება და GIS

კოორდინატები)

ხმაურსაწინააღმდეგო ეკრანების დამონტაჟება ... მონაკვეთზე

საგზაო მომსახურების სადგურის მოწყობა ... (რაოდენობა) ავტომანქანის გასაჩერებელი

ადგილით და სხვა სახის ობიექტებით (საპირფარეშო, და სხვ.) ... მონაკვეთზე (GIS

კოორდინატები)

მოდერნიზაციას დაქვემდებარებული გზის გასწვრივ:

საცხოვრებელი სახლები და სოფლები ... (სახელწოდება და კოორდინატები)

დაცული ტერიტორიები ...

ტყე, რომელიც ეკუთვნის ...

სამრეწველო ობიექტი ...

4. ზოგადი ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ (სიმძლავრე, საწარმოო პროცესი, მასშტაბი, წარმადობა, და სხვ.), მათ შორის:

(ა) მიწის ნაკვეთის და მასზე არსებული ნაგებობების ფართობი და მათი ახლანდელი გამოყენება, ასევე ნაკვეთზე წარმოდგენილი მცენარეული საფარის აღწერა;
მაგალითი:

*გ ზის გაფართოებისთვის საჭირო მიწის ფართობი ... დაფარული ...
საგ ზაო მომსახურების სადგურის მოსაწყობად საჭირო მიწის ფართობი ...
ტექნიკის დროებით სადგომად საჭირო ტერიტორია*

(ბ) საქმიანობის პროცესში გამოყენებული ტექნოლოგიის აღწერა;
მაგალითი:

*გ ზის საფარის შეცვლის ტრადიციული ტექნოლოგია
სამშენებლო სამუშაოების ორგანიზება ... ზემოქმედების შესამცირებლად*

(გ) საქმიანობის პროცესში გამოყენებული წყლის, ნედლეულის, შუალედური მასალების, საწვავისა და ენერჯის სავარაუდო რაოდენობა;

მაგალითები:
*ბეტონი და ასფალტი იწარმოება ობიექტის ფარგლებს გარეთ და მუდმივად მოეწოდება ობიექტს თვითმცლელების საშუალებით
მშენებლობის დროს ტერიტორიაზე არ ხდება წყალაღება
საგ ზაო მომსახურების სადგურისთვის გათვალისწინებულია სპეციალური წყალაღება*

5. შესაძლო ალტერნატივები, მათ შორის ალტერნატიული ადგილმდებარეობა;
მაგალითები:

*გ ზის გაფართოება ორივე მხრიდან - ან მონაცვლეობით (ორივე ვარიანტი მისაღები უნდა იყოს საგ ზაო უსაფრთხოების თვალსაზრისით)
საგ ზაო მომსახურების სადგურის ორი ალტერნატიული ადგილმდებარეობა
ისევ ასფალტის ფენის დაგება (უფრო იაფია, თუმცა ასფალტის ახალი ფენის დაგება 3 წელიწადში ისევ იქნება საჭირო) ან ბეტონის საფარის მოწყობა (ძვირია, თუმცა ბევრად გამძლე)*

II. გარემოს იმ ასპექტების აღწერა, რომლებზეც საქმიანობას მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ექნება

მაგალითები:
*მოსაჭრელი ხეები ... (სახეობა, რაოდენობა, ადგილმდებარეობა)
ცხოველები, რომლებსაც გადაადგილების დროს გ ზის გადაკვეთა უწევთ
ადამიანები, რომლებსაც გადაადგილების დროს გ ზის გადაკვეთა უწევთ
საგ ზაო მომსახურების სადგურში წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების ზემოქმედების ქვეშ მყოფი მიწისქვეშა წყლები
საგ ზაო მომსახურების სადგურში წარმოქმნილი ქაღალდის ნარჩენების ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ცხოველები*

1. გარემოზე საქმიანობის მოსალოდნელი იმ მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა (რამდენადაც ხელმისაწვდომია ასეთი სახის ზემოქმედებების შესახებ ინფორმაცია), რომელიც შესაძლოა გამოწვეული იყოს:

(ა) ნარჩენი წარმონაქმნებით და ემისიებით, ასევე ნარჩენების წარმოქმნით (სადაც რელევანტურია);

მაგალითები:

მშენებლობის პროცესში

ექსპლუატაციის პროცესში

*გზა – ხმაური და ჰაერის დაბინძურება (მომრავლის მოსალოდნელი ინტენსივობა, ხმაურის ინტენსივობა, ჰაერის დაბინძურების სახეები, შედარება სტანდარტებთან)
საგზაო მომსახურების სადგური - ნარჩენები და ჩამდინარე წყლები (სავარაუდო რაოდენობა)*

(ბ) ბუნებრივი რესურსების, კერძოდ, ნიადაგის, მიწის, წყლისა და ბიომრავალფეროვნების გამოყენებით;

მაგალითი:

მიწის გამოყენება მოხსნილი ასფალტის დროებითი დასაწყობებისთვის

2. შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გარემოზე;

მაგალითი:

საქმიანობის განხორციელების ადგილი უახლოესი საზღვრიდან 60 კმ-ის მანძილზე მდებარეობს - საქმიანობის თავისებურებებიდან გამომდინარე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება გარემოზე გამორიცხულია

3. ინფორმაცია საბაზისო/საძიებო კვლევებისა და გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო მეთოდების შესახებ;

მაგალითები:

შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული დაცული სახეობების ჰაბიტატებისა და პოპულაციების იდენტიფიკაცია (განსაკუთრებით, დაცული ტერიტორიების ფარგლებში) საგზაო მომსახურების სადგურით მოსარგებლე ადამიანების რაოდენობის და სადგურში წარმოქმნილი ნარჩენებისა და ჩამდინარე წყლების მოცულობის განსაზღვრა მომრავლის მოსალოდნელი ინტენსივობა და ხმაური, გამომდინარე გზის სავარიდან და ზღვრული სიჩქარიდან

4. ზოგადი ინფორმაცია გარემოზე იმ შესაძლო ზემოქმედებების სახეების შესახებ, რომლებიც შესწავლილ უნდა იქნეს გზმ-ის პროცესში, მათ შორის:

(ა) ბიომრავალფეროვნებაზე, განსაკუთრებით დაცულ ტერიტორიებზე (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), ზემოქმედების შესახებ;

მაგალითები:

ზემოქმედება ბიომრავალფეროვნებაზე, განსაკუთრებით დაცული სახეობების ჰაბიტატებსა და პოპულაციებზე, რომელსაც ხეების მოჭრა გამოიწვევს გზის გაფართოებით გამოწვეული გაზრდილი საფრთხე იმ ცხოველებისათვის, რომლებსაც ჰაბიტატი გზის ორივე მხარეს აქვთ

(ბ) ადამიანის ჯანმრთელობაზე, სოციალურ გარემოსა და კულტურულ მემკვიდრეობაზე შესაძლო ზემოქმედების შესახებ;

მაგალითები:

ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელები ადგილობრივი მოსახლეობისათვის ტრადიციულად მოსახერხებელ ადგილებში უახლოეს საცხოვრებელ სახლებთან ხმაურის არსებული დონეების გაზომვა ... (დეტალები)

(გ) გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ - ასეთის არსებობის შემთხვევაში მოცემული დროისათვის არსებული ინფორმაციის საფუძველზე;

მაგალითი:

გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი საქმიანობის ხასიათიდან და ადგილმდებარეობიდან გამომდინარე

5. ზოგადი ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებულია გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად, შესამცირებლად ან/და შესარბილებლად;

მაგალითი:

ხმაურდამცავი ეკრანების მოწყობა ისეთ ადგილებში, სადაც ხმაურის დონე ზღვრულად დასაშვებ სიდიდეებს აჭარბებს

ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელების მოწყობა

გარეული ცხოველებისთვის სპეციალური გადასასვლელი ბილიკების მოწყობა

საგზაო მომსახურების სადგურში ნარჩენებისა და ჩამდინარე წყლების სათანადოდ მართვა

დანართი IX - სკოპინგის დასკვნის შაბლონი - გზების მშენებლობის მაგალითი

სკოპინგის დასკვნა

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-9 მუხლის 1-ლი პუნქტის საფუძველზე და სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილი წინადადებებისა და მე-9 მუხლის მე-2, მე-3 და მე-5 პუნქტების შესაბამისად ჩატარებული კონსულტაციების შედეგების გათვალისწინებით, საქმიანობის ... (საქმიანობის სახელწოდება) გზმ-ის ანგარიშის ფარგლები შემდეგნაირად განისაზღვრა:

1. საქმიანობის მოკლე აღწერა;
2. სავარაუდო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ტერიტორიის აღწერა;
3. ზემოქმედების ის სახეები და გარემოს ელემენტები, რომლებიც დეტალურ შესწავლას საჭიროებენ;

(ა) ზემოქმედება ბიომრავალფეროვნებაზე, განსაკუთრებით, დაცულ ტერიტორიებზე;
მაგალითები:

ზემოქმედება ბიომრავალფეროვნებაზე, განსაკუთრებით დაცული სახეობების ჰაბიტატებსა და პოპულაციებზე, რომელსაც ხეების მოჭრა გამოიწვევს გზის გაფართოებით გამოწვეული გაზრდილი საფრთხე იმ ცხოველებისათვის, რომლებსაც ჰაბიტატი გზის ორივე მხარეს აქვთ

(ბ) ჩამდინარე წყლები;

მაგალითი:

საგზაო მომსახურების სადგურში წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მიწისქვეშა წყლებზე შესაძლო ზემოქმედების გამოვლენა

(გ) შესაძლო ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობაზე, სოციალურ გარემოსა და კულტურულ მემკვიდრეობაზე;

მაგალითები:

ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელები ადგილობრივი მოსახლეობისათვის ტრადიციულად მოსახერხებელ ადგილებში უახლოეს საცხოვრებელ სახლებთან ხმაურის არსებული დონეების გაზომვა ... (დეტალები)

(დ) გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება - ასეთის არსებობის შემთხვევაში;

მაგალითი:

გარემოზე ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი საქმიანობის ხასიათიდან და ადგილმდებარეობიდან გამომდინარე

4. საბაზისო/სამიეზო კვლევები და გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო მეთოდები;

მაგალითები:

შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებული დაცული სახეობების ჰაბიტატებისა და პოპულაციების იდენტიფიკაცია (განსაკუთრებით, დაცული ტერიტორიების ფარგლებში) - არსებული ინვენტარიზაციის მასალებისა და სავსე კვლევების შედეგების გამოყენებით

საგზაო მომსახურების სადგურით მოსარგებლე ადამიანების რაოდენობის და სადგურში წარმოქმნილი ნარჩენებისა და ჩამდინარე წყლების მოცულობის განსაზღვრა - არსებული სტატისტიკური მონაცემებისა და ექსპერტული განსჯის საფუძველზე მოძრაობის მოსალოდნელი ინტენსივობა და ხმაური, გამომდინარე გზის საფარიდან და ზღვრული სიჩქარიდან - ხელმისაწვდომი მეთოდოლოგიების გამოყენებით

5. ღონისძიებები, რომლებიც გათვალისწინებულ უნდა იქნეს გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად, შესამცირებლად ან/და შესარბილებლად; მაგალითი:

ხმაურდამცავი ეკრანების მოწყობა ისეთ ადგილებში, სადაც ხმაურის დონე ზღვრულად დასაშვებ სიდიდეებს აჭარბებს - ხმაურის კვლევის შედეგების შესაბამისად ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელების მოწყობა - ადგილობრივი მოსახლეობის ჩვევების შესწავლის შედეგების შესაბამისად

გარეული ცხოველებისათვის სპეციალური გადასასვლელი ბილიკების მოწყობა - ადგილობრივი ფაუნის ქცევის შესწავლის შედეგების შესაბამისად

საგზაო მომსახურების სადგურში ნარჩენებისა და ჩამდინარე წყლების სათანადოდ მართვა

6. განსახილველი ალტერნატივები;

მაგალითები:

გზის გაფართოება ორივე მხრიდან, ან მონაცვლეობით - შესწავლილ უნდა იქნეს იმ კვლევების შედეგების გათვალისწინებით რომლებიც ეხება ხეების შესაბამისი ჭრის ზემოქმედებას ბიომრავალფეროვნებაზე.

დასაბუთება

1. ... (საქმიანობის განმახორციელებლის სახელი, გვარი) წარმოადგინა განცხადება ... (განცხადების მიღების თარიღი და რეგისტრაციის ნომერი) ... (საქმიანობის სახელწოდება) თაობაზე სკოპინგის დასკვნის მიღების თხოვნით
2. საქმიანობა მიეკუთვნება ... დანართში წარმოდგენილ საქმიანობათა ჩამონათვალს
3. საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოდგენილ განცხადებას თან ახლდა სკოპინგის ანგარიში
4. შემდეგი საჯარო განცხადება გამოქვეყნდა ... (როდის და სად) და საჯარო განხილვა ჩატარდა ... (როდის და სად). შემოვიდა ... (რაოდენობა ან არცერთი) მოსაზრება და შენიშვნა (მოსაზრებებისა და შენიშვნების მოკლე აღწერა)
5. პროცესში ჩართული იყო კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო
6. შესასაწავლი ალტერნატივების ფარგლების დადგენის დროს გათვალისწინებულ იქნა (მიზეზების მოკლე აღწერა)
7. ზემოქმედების იმ სახეებისა და გარემოს ელემენტების ფარგლების დადგენის დროს, რომლებიც დეტალურ შესწავლას საჭიროებენ, გათვალისწინებულ იქნა ... (მიზეზების მოკლე აღწერა)
8. საბაზისო/საძირითო კვლევებისა და გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო მეთოდების ფარგლების დადგენის დროს გათვალისწინებულ იქნა ... (მიზეზების მოკლე აღწერა)
9. იმ ღონისძიებების ფარგლების დადგენის დროს, რომლებიც გათვალისწინებულია გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად, შესამცირებლად ან/და შესარბილებლად, გათვალისწინებულ იქნა ... (მიზეზების მოკლე აღწერა)

10. ინსტრუქცია

ა) გასაჩივრების შესაძლებლობის შესახებ

ბ) გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სამი წლის ვადაში მოპოვების აუცილებლობის შესახებ

დანართი X - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების დასაბუთება

1. ... (საქმიანობის განმახორციელებლის სახელი, გვარი) წარმოადგინა განცხადება ... (განცხადების მიღების თარიღი და რეგისტრაციის ნომერი) ... (საქმიანობის სახელწოდება) თაობაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების თხოვნით
2. საქმიანობა მიეკუთვნება ... (I ან II დანართში) წარმოდგენილ საქმიანობათა ჩამონათვალს
3. სკოპინგის დასკვნა გაიცა ... (თარიღი და რეგისტრაციის ნომერი)
4. საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოდგენილ განცხადებას თან ახლდა საჭირო დოკუმენტაცია ... (დოკუმენტების, კერძოდ, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-11 მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული დოკუმენტების ჩამონათვალი
5. გზშ-ის წარმოდგენილი ანგარიში მომზადებულია მე-10 მუხლისა და სკოპინგის დასკვნის შესაბამისად
6. საექსპერტო კომისია შეიქმნა ... (თარიღი) შემდეგი შემადგენლობით ... (ექსპერტების სახელი, გვარი). კომისიამ მოამზადა საექსპერტო დასკვნა ... (თარიღი და რეგისტრაციის ნომერი)
7. საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურამ მოიცვა:
 - ა) საჯარო განცხადება (სად და როდის)
 - ბ) საჯარო განხილვა (სად და როდის)
8. პროცესში ჩართული იყო შემდეგი საჯარო უწყებები:
 - ა) კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო
 - ბ) ...
9. ტრანსსასაზღვრო პროცედურა (სადაც რელევანტურია) ... (შესაძლო შემოქმედებას დაქვემდებარებული ქვეყანა ან ქვეყნები) მიმართებით დაიწყო ... (თარიღი), მოიცვა ... (ღონისძიებების ჩამონათვალი) და დასრულდა ... (თარიღი)
10. ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ როგორ მოხდა შემდეგი საკითხების განხილვა და გათვალისწინება:
 - ა) გზშ-ის ანგარიშის მიგნებები
 - ბ) საექსპერტო დასკვნა
 - გ) საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები და შენიშვნები
 - დ) შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები და შენიშვნები
 - ე) ტრანსსასაზღვრო პროცედურის შედეგები (სადაც რელევანტურია)
11. მიზეზები (ალტერნატიულად):
 - ა) საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმისთვის მე-14 მუხლის შესაბამისად
 - ბ) კონკრეტული პირობებისა და მოთხოვნების დასადგენად, მათ შორის, საქმიანობის შემდგომი ანალიზის მიზნებთან, ფარგლებსა და ვადებთან დაკავშირებით მე-13 მუხლის შესაბამისად
12. ინსტრუქცია
 - ა) გასაჩივრების შესაძლებლობის შესახებ
 - ბ) საქმიანობის ხუთი წლის ვადაში განხორციელების აუცილებლობის შესახებ